

ಕರ್ಣಾಟಕ ಮುಕುಂದಾನಂದಭಾಣಂ

ಅಸ್ಥಾನ ಮಹಾವಿದ್ವಾನ್

(ದಿನಂಗತ) ನೋಟಗಾನಹಳ್ಳಿ ರಾಮಶೇಷಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು

(ಎಲ್ಲಾ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನೂ ಕಾದಿಡಲಾಗಿದೆ.)

ಪ್ರಕಾಶಕರು

ಎಂ. ಆರ್. ಶ್ರೀಕಂಠಶಾಸ್ತ್ರಿ,

“ ಭಾರತೀ ಭವನಂ ” ಸೆಂಟ್ರಲ್ ಬ್ಯಾಂಕ್ ರೋಡ್,
ಚಾಮರಾಜಪೇಟೆ - - - ಬೆಂಗಳೂರು ಸಿಟಿ.

ಮುದ್ರಣಕಾರರು

ಬಿ. ಶ್ರೀನಿವಾಸಯ್ಯಂಗಾರ್

ಇ-ಇಳಿ, ಮನವಾರ್ತೆಪೇಟೆ, ಬೆಂಗಳೂರು ಸಿಟಿ

ಉಪೋದ್ಘಾತ

ದೃಶ್ಯಕಾವ್ಯಗಳು ನಾಯಕ ನಾಯಿಕಾದಿಗಳ ಅವಸ್ಥಾನು
ಕೃತಿಗಳು. ರೂಪಕಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರಾವ್ಯಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿನ ಅನುವರ್ಣನೆ ಮಾತ್ರ
ಬಲ್ಲದೆ ಅನುಕರಣೆಯೂ ಮುಖ್ಯವು. ನೃತ್ಯ, ನೃತ್ಯ, ಗೀತ, ವಾದ್ಯಗಳ
ಒಳಿವೂ ಸಮಪ್ರಧಾನವಾಗಿದ್ದಲ್ಲಿ ರೂಪಕವೆಂದು, ಯಾವೊಂದಂಶವು
ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದ್ದರೂ ಉಪರೂಪಕವೆಂದೂ ಹೇಳಬಹುದು. ಭರತ
ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕನುಸಾರವಾಗಿ ರೂಪಕಗಳಲ್ಲಿ ನಾಟಕ, ಪ್ರಕರಣ, ಭಾಣ,
ಪ್ರಹಸನ, ಡಿಮ, ವ್ಯಾಯೋಗ, ಸಮವಾಕಾರ, ವೀಧಿ, ಅಂಕ
ಮತ್ತು ಈಹಾಮೃಗವೆಂದು ಹತ್ತು ಜಾತಿಗಳಿವೆ. ಉಪರೂಪಕ
ಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಹದಿನೆಂಟು * ಭೇದಗಳಿವೆ. ಭರತ
ಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಭಜನಾಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ನಾಟಕ ಮತ್ತು ಪ್ರಕರಣವೆಂಬ
ಎರಡು ಮುಖ್ಯ ಭೇದಗಳಿದ್ದುವೆಂದು, ಮಿಕ್ಕವು ಇವೆರಡರಿಂದು
ದ್ವೈವಿಸಿದವೆಂದೂ ತೋರುತ್ತದೆ.

“ ಅಥತು ನಾಟಕಪ್ರಕರಣೋದ್ಭವಸ್ತು-ವಾರ, ಈಹಾಮೃಗ,
ಸಮವಾಕಾರ, ವ್ಯಾಯೋಗ, ಭಾಣ, ಸಲ್ಲಾಪ, ವೀಧಿ, ಉತ್ಪ್ರಸ್ಥಿ
ತಾಂಕ, ಪ್ರಹಸನಾದಿಷು, ದಶಜಾತಿಷು ನಾಟ್ಯರಸೇಷು ಹಾಸ್ಯ
ಮೇವ ಪ್ರಧಾನಮ್ ” §

ಭಾಣ ಲಕ್ಷಣಗಳಲ್ಲಿ ವೀರಶೃಂಗಾರ ರಸಗಳೇ ಪ್ರಧಾನವೆಂದು
ಸಾಹಿತ್ಯದರ್ಪಣಾದಿ † ಆಧುನಿಕಾಲಂಕಾರ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪ

* ನಾಟಕಾ, ತ್ರೋಟಿಕಾ, ಗೋಷ್ಠೀ, ಸಟ್ಟಕ, ನಾಟ್ಯರಾಸಕ,
ಪ್ರಸ್ಥಾನ, ಉಲ್ಲಾಪ್ಯ, ಕಾವ್ಯ, ಪ್ರೇಂಖಣ, ರಾಸಕ, ಸಂಲಾಪಕ, ಶ್ರೀಗದಿತ,
ಶಿಲ್ಪಕ, ಲಾಸಕ, ದುರ್ಮಲ್ಲಿಕ, ಪ್ರಕರಣಕ, ಹಲ್ಲಿಶ, ಮತ್ತು ಭಾಣಕ,

§ cf. *Prologue to Bhagavadajjukam*

† ದಶರೂಪಕ III-44; ಸಾಹಿತ್ಯದರ್ಪಣ 513.

ಟ್ಟಿದೆ. ಕಥಾವಸ್ತುವು ಕಲ್ಪಿತವಾದುದು. ವಿಟನು ತನ್ನ ಅಥವಾ ಮತ್ತೊಬ್ಬನ ಸಾಹಸಗಳನ್ನು ಆಕಾಶ ಸಂಭೋಧನೆಯ ನೆವದಿಂದ ಶಬ್ದಾಲಂಕಾರ ಭೂಯಿಷ್ಯವಾದ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿಸಬೇಕು. ಭಾಣದಲ್ಲಿ ಏಕಪಾತ್ರ, ಏಕಾಂಕ ಮತ್ತು ಮುಖ—ನಿರ್ವಹಣ ಎಂಬಿರಡೇ ಸಂಧಿಗಳು. ಲಾಸ್ಯವೂ ಅವಶ್ಯ.

ಪ್ರಹಸನ ಭಾಣಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನಜನಿತವಾಗಿ ಕಾಲ ಕ್ರಮೇಣ ನಾಟ್ಯಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರಿಂದ ಸಂಸ್ಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ರೂಪಕಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಲ್ಪಟ್ಟವು. ಪ್ರಾಯಶಃ ಭಾಣವು ಗಮಕಕಲಾಮೂಲವೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಜನರಿಗೆ ಧರ್ಮಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಭೋದಿಸುವ ಭಿಕ್ಷು ವಿಗೆ ಭಾಣಕನೆಂದು ಭಾಷ್ಯಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಹೇಳಿದೆ.† ವೇದಯುಗದಲ್ಲಿ ಪೌರಾಣಿಕನು ಐತಿಹಾಸಿಕ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಅನುವರ್ಣನೆ ಅನುಕರಣೆಗಳಿಂದ ಪ್ರಚಾರಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ನೆಂತಲೂ, ಕ್ರಮವಾಗಿ ಒಂದೇ ವ್ಯಕ್ತಿಯಲ್ಲದೆ ಅನೇಕ ಜನರು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ ನಾಟಕ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳಿಂದ ಇತಿಹಾಸ ಪ್ರಚಾರವನ್ನು ಮಾಡಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರೆಂದೂ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂದ್ರಭೂಮಿಕೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿದ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯಿಂದ ಪುಗ್ಗೋದದಲ್ಲಿನ ಒಂದು ಸೂಕ್ತವು* ಹೀಗೆ ಏಕಾಂತ ಸಂಭೋಧನಾರೂಪವಾಗಿ ಅಭಿನಯಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದಿತೆಂದು ಕೆಲವರು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡುತ್ತಾರೆ. ಆದುದರಿಂದ ಭಾಣವು ಪುರಾತನರ ಅಸಂಸ್ಕೃತಾನುಕೃತ ರೂಪಕದ ಸಂಸ್ಕೃತರೂಪವೆಂದು ‡ ಹೇಳ

† Barhut Inscriptions—Ed-Barna

* ಇತಿವೈ ಇತಿಮೇವನೋ ಗಾಮಶ್ವಮ್ ಸನುಯಾಮ್ ಇತಿ |

ಕುವಿತ್ ಸೋನುಸ್ಯ ಅಷಾಮ್ ಇತಿ ||

ಇತ್ಯಾದಿ (ಪುಗ್ X—114)

‡ "A formal version of a Primitive mimetic Performance"—Keith Sanskrit Drama P. 348.

ಬಹುದು. ಭಾರತೀಯರು ವಿಟನ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಗ್ರೀಕರ "ಪ್ಯಾರಸೈಟ್" ಪಾತ್ರದಿಂದಲೂ ಭಾಣವನ್ನು ಗ್ರೀಕರ "ಮೈಮೆ" ಇಂದಲೂ ಅಂಗೀಕರಿಸಿದರೆಂಬ ಕೀತ್ ಪಂಡಿತನ § ಅಭಿಪ್ರಾಯವು ಸಮಂಜಸವಾಗಿ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ.

ಪ್ರಹಸನ ಭಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನಜೀವನವು ಚಿತ್ರಿಸಲ್ಪಡುವುದರಿಂದ ನಾಟಕಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಆದರಣೀಯವು. ಛಾಯಾ ನಾಟಕ, ವೀಧಿನಾಟಕ, ಮಂತಾದವು ಸಾಮರಂಜಕವಾಗಿದ್ದರೂ ಅಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚು ಗ್ರಂಥಗಳು ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಕಥಾಕಲಿಯಲ್ಲಿ ಕಥಾವಸ್ತುವು ಕೇವಲ ಅಭಿನಯದಿಂದಲೇ ಸೂಚಿಸಲ್ಪಡುವುದರಿಂದ ಅಭಿನಯಶಾಸ್ತ್ರದಂತೆ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ರಂಜಕವಾದುದು. ಭಾಣದಲ್ಲಿ ಪಾತ್ರವಹಿಸುವವನು ಒಬ್ಬನೇ ಆದರೂ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರೆದುರಿಗೆ ಬರದೇ ಇರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ವಿಭಾವಾನುಭಾವ ವ್ಯಭಿಚಾರಿಭಾವಗಳನ್ನೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತಾನೇಮುಖಚಿಹ್ನೆ, ಹಸ್ತಮುದ್ರೆ, ಅಂಗವಿನ್ಯಾಸಗಳಿಂದ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳೂ ಜೀವಕಳೆಯಿಂದ ತುಂಬಿರುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಆದುದರಿಂದ ಭಾಣದಲ್ಲಿನ ವಿಟನು ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿನ ನಟರಿಗಿಂತಲೂ ವಿಶೇಷ ಕುಶಲನಾಗಿರಬೇಕು.

ಭಾಣಸಾಹಿತ್ಯವು ಕ್ರಿಶ್ಚ ಶಕಾರಂಭಸಮಯದಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದಿತೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಸಾಕಾದಷ್ಟು ನಿದರ್ಶನಗಳಿದ್ದರೂ ಮೇಲ್ಕರದ ಭಾಣಗಳು ಬಹಳ ಕಡಿಮೆ. ಚತುರ್ಭಾಣೇ, * ಶೃಂಗಾರಭೂಷಣ ಶೃಂಗಾರತಿಲಕ, ಶಾರದಾತಿಲಕ, ಶೃಂಗಾರಸರ್ವಸ್ವ, ರಸಸದನ, ಮುಕುಂದಾನಂದಭಾಣ, ಸರಸಕವಿಕುಲಾನಂದಭಾಣ, ಇವು ಸಂಸ್ಕೃತಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಉಚ್ಚಸ್ಥಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ಆದರೂ ಮುಕುಂ

§ Keith—P. 355.

* ವರರುಚಿಯ ಉಭಯಾಭಿಪ್ರಾಯ, ಶೂದ್ರಕನ ಪದ್ಮಪ್ರಾಭೃತಕ, ಈಶ್ವರದತ್ತನ ಧೂರ್ತವಿಟಸಂವಾದ, ಶ್ಯಾಮಿಲಕನ ಪಾದತಾಡಿ ತಕ.

ದಾನಂದಭಾಣದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವು ಕಂಡುಬರುವುದು. ಇದು ಮಿಶ್ರಭಾಣ. ಇಂತಹ ಮಿಶ್ರಭಾಣಗಳು ಬಹಳ ವಿರಳವೆಂದು * ಕವಿಯೇ ಹೇಳಿರುವನು. ಇದರಲ್ಲಿ ಶೃಂಗಾರರಸದೊಂದಿಗೆ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಹಾಸ್ಯರಸವು § ಕಂಡುಬರುವುದು. ಪ್ರಾಯಶಃ ಭಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಜುಗುಪ್ಸೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಶೃಂಗಾರ ವರ್ಣನೆಯು ಕಂಡು ಬಂದರೂ † ಈ ಭಾಣದಲ್ಲಿನ ಧೈಯವೇ ಬೇರೆ. ಕಥಾನಾಯಕನು ಸಾಮಾನ್ಯವಿಟನಲ್ಲ—ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಮುಕುಂದನೇ ! ಶ್ರೀಭಾಗವತ ದಶಮಸ್ಕಂಧದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿತವಾದ ಗಾಢಗೂಢಾಧ್ಯಾತ್ಮಿಕಾರ್ಥ ವನ್ನೇ ಕವಿಯು ಇಲ್ಲಿ ಸೂಚಿಸಿರುವನು. ‡

* “ಅಥನಾ ವಿರಳಃ ಖಲುಮಿಶ್ರಭಾಣ ಪ್ರಚಾರಃ”

§ “In spite of occasional obscenities, there is nothing in Sanskrit Literature corresponding to the wild phantasies of Aristophanes or the sordid lusts of Bandelaire. The gentle trivialities of La Fontaine have their analogue in the Bhana Literature. In this literature are several Passages where absurdities bloom to Perfection as in Boccaccio or Shakespeare’
Prof. S. V. Venkateswara

† Even the lighter side of life as voiced by the characters like the Buffoon (Vidushaka) and the Gay and the Gallant (Pithamarda and vita) in dramas, and by the courtezans in the comic pieces (Prahasana and Bhana) is sublimated to an intuitive perception of the fundamental workings of the inner personality (as in the Chatur-Bhani)—*Prof. S. V. Venkateswara Indian Culture through the Ages. I. P. 291.*

‡ ಬ್ರ|| ಶ್ರೀ|| ರಾಮಶೇಷ ಶಾಸ್ತ್ರೀಗಳಿಂದ ರಚಿತವಾದ ಭಾಗವತ ದಶಮಸ್ಕಂಧದಲ್ಲಿನ ರಾಸಕ್ರೀಡಾಧ್ಯಾಯದ ಉಪೋದ್ಘಾತವನ್ನು ನೋಡಿ.

ಈ ಭಾಣದಲ್ಲಿ ಶೃಂಗಾರರಸಪ್ರಾಧಾನ್ಯವು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ತತ್ತ್ವದೊಡನೆ ಹೇಗೆ ಸಮ್ಮಿಶ್ರಿತವಾಗಿದೆಯೆಂದು ಕಂಡು ಬರುವುದು. ಜೀವನ್ಮುಕ್ತಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಶೃಂಗಾರರಸಮೂಲವಾದ ಆನಂದವೇ ಮುಖ್ಯವಾದುದು. ಶೃಂಗಾರರಸವು ಕೇವಲಾನ್ನಮಯ (ಭೌತಿಕ) ಸೌಂದರ್ಯೋಪಾಸನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಪರ್ಯವಸಾನವಾಗದೆ ಸಂಸ್ಕೃತವಾಗಿ ಪ್ರಾಣ ಮನವಿಜ್ಞಾನರೂಪಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿ ಆನಂದ ಮಾತ್ರವಾಗಿ ಉಳಿಯುವುದು. ಈಸತ್ (Truth) ಚಿತ್ (Intelligence) ಆನಂದ (Beauty) ಅಂಶಗಳೇ ಸರ್ವ ಧರ್ಮ ಕರ್ಮ ವ್ಯವಹಾರ ಮೂಲವು. ಅಧುನಿಕಪಂಡಿತಮನ್ಯರು ಕೆಲವರು ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾವ್ಯಗಳ ಶೃಂಗಾರವರ್ಣನೆಯ ತತ್ತ್ವವನ್ನರಿಯದೆ ಕೇವಲ ಸಂಕುಚಿತ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಪೂರ್ವಕವಿಗಳನ್ನು ನೀತಿಬಾಹಿರರೆಂದು ದೂಷಿಸುವುದು ಮೌಢ್ಯವೇ ಸರಿ. ಕಾಂತಾಸಮ್ಮಿಶ್ರಗಳಾದ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ನೈತಿಕಾಂಶವು ಗೂಢವಾಗಿರಬೇಕಲ್ಲದೆ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದ್ದಲ್ಲಿ ರಸಾಭಾಸವಾಗುವುದೆಂಬುದೇ ಪ್ರಾಚ್ಯಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಅಲಂಕಾರಿಕರ ಐಕ್ಯಕಂಠವಾದ ಅಭಿಪ್ರಾಯ.

ಪ್ರತೀಕವು ಅನುಕೃತಿಯೂ ಅಭಿಸಂಧಿಮೂಲವಾಗಿದ್ದರೂ ಇವೆರಡಕ್ಕೂ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ಮಹದ್ವೈಲಕ್ಷಣ್ಯವು ಕಂಡುಬರುವುದು. ರಸಾಸ್ವಾದನಾವಸರದಲ್ಲಿ ವಿವಿಧಾಂಶಗಳನ್ನು ಬೇರ್ಪಡಿಸಲಶಕ್ಯವಾದರೂ ಸೌಂದರ್ಯವು ಪ್ರಾಕೃತ (Material) ಆಕೃತ (Formal) ವ್ಯಾಕೃತ (Expressional) ಎಂದು ಮೂರುವಿಧವಾಗಿ ರೀತಿಗೆ ಜೀವಕಳೆಯನ್ನು ತುಂಬುವುದು. ಅರ್ಥಕ್ಕೆ ಶರೀರವಾದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವುಳ್ಳ ಪದರಚನೆಯೇ ಆಲಂಕಾರಶಾಸ್ತ್ರದ ತಳಹದಿಯು. ಸಹಜವಾದ ಭಾವ, ಭಾವನಿಷ್ಪನ್ನವಾದ ರಸ, ರಸಬೋಧಕವಾದ ರೀತಿ—ಇವು ಅಂಗಾಂಗಿಗಳಾಗಿರುವುವು. §

§ “There is more mastery in an aesthetic which simply allows Beauty to graft itself on to data after the event, than in one which holds that there is expressiveness—and therefore Beauty in sensation”—*Santayanna*

ಪ್ರಾಕೃತಾಂಶದಲ್ಲು ದೃಷ್ಟಿಸಿ, ಆಕೃತಿಸಾಂದರ್ಯವನ್ನಾಶ್ರಯಿಸಿ, ವ್ಯಾಕೃತವಾಗುವುದೇ ರೀತಿಯ ತತ್ವವು. † ಆದುದರಿಂದ ಈ ಭಾಣದಲ್ಲಿ ಶ್ರಾವ್ಯ ಮತ್ತು ದೃಶ್ಯಕಾವ್ಯಗಳೆರಡರ ಶೈಲಿಗಳು ಸೇರಿದ್ದರೂ ವಸ್ತುಭಾವರಸಸಂದರ್ಭೋಚಿತವಾದುದರಿಂದ ಕೇವಲ ಶಬ್ದಾಡಂಬರವೆಂಬ ಪ್ರತೀತಿಯು ಅನ್ವಯಿಸುವುದಿಲ್ಲ. §

ಪ್ರಕೃತ್ಯನುಕರಣೆಗೆ ಬದಲಾಗಿ ಕೃತಕಾನುಕರಣೆಯು (False mimesis) ಭಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವುದೆಂಬ ಅಪಾದನೆಯು ಈ ಭಾಣಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲುವುದು. ಪುರೋಹಿತ, ಜೋಯಿಸ, ಪೌರಾಣಿಕ, ವೇಶ್ಯ ಮತ್ತು ಧೂಮಪಾನಮಾಡುವವರನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಹಾಸ್ಯಮಿಶ್ರವಾದ ತಥ್ಯಾಂಶವೂ ಇದೆ. ವೇಶವಾಟಿಯ ವರ್ಣನೆಯು ಕೆಲವೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಶ್ಲೀಲವೆಂದು ತೋರಿದರೂ ಕಲೋಪಾಸಕನಾದ ಭುಜಂಗಶೇಖರನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಉಚಿತವು ಸಮಂಜಸವು ಎನಿಸಿದಿರಲಾರದು. ನಾಸಕಸಜ್ಜಾ, ವಿರಹೋತ್ಕಂಠಾ, ಖಂಡಿತ, ಕಲಹಾಂತರಿತ, ವಿಪ್ರಲಬ್ಧಾ, ಪ್ರೋಷಿತಭರ್ತ್ಯಕಾ, ಅಭಿಸಾರಿಕಾ ಇತ್ಯಾದಿ ನಾಯಕಿಯರ ಅವಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಭರತಶಾಸ್ತ್ರಕೃತನುಗುಣವಾಗಿ

† “The Doctrine of Empathy is based on the belief that a physical object may express the inner physical activity of a percipient.”

§ “Nothing more clearly indicates the close connection of the two styles than the fact that we find a type of mixed Bhana in the *Mukundananda* of Kasi-pathi Kaviraja, who is certainly not earlier than the 13th. century. The adventures recounted by Bhujanga Sekhara, the hero, allude also to the sports of Krishna and the cowherdess, a double allusion which explains the difficulty of the style asserted by the Author”—*Keith*.—P. 264.

ವರ್ಣಿಸಿರುತ್ತಾನೆ. ಜಟಾವತಿಯು ಪರಿವ್ರಾಜಿಕೆಯಾಗಿದ್ದೂ ಪರಸ್ತ್ರೀಯಾದ ಮಂಜರಿಯು ಕುಲವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಕೂಡ ತ್ಯಜಿಸಿ ವಿಟನನ್ನು ಸೇರುವಂತೆ ಮಾಡಿದುದು ಸಾಮಾನ್ಯದೃಷ್ಟಿಗೆ ವಿರೋಧವಾಗಿ ತೋರಿದರೂ ನಾಟ್ಯಶಾಸ್ತ್ರಸಮ್ಮತವಾದುದು. (XXIV—SD) ದಂಡಿ, ಭವಭೂತಿಗಳಂತಹ ಪೂರ್ವಕವಿಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿರುವುದಲ್ಲದೆ ತತ್ಪ್ರಶಾಸ್ತ್ರವಿಹಿತವಾಗಿಯೂ ಇದೆ. * ಭಾರತೀಯರ ವಿಟ, ವಿದೂಷಕ ವೇಶ್ಯೆಯರಿಗೂ ಗ್ರೀಕರ ಪ್ಯಾರಿಸೈಟ್, ಹೆಟೀರೈ ಮುಂತಾದವರಿಗೂ ಬಹಳ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿದೆ. ವಿಟವೇಶ್ಯೆಯರು ಕೇವಲ ಅನಾಗರಿಕ, ಅಸಂಸ್ಕೃತವ್ಯಕ್ತಿಗಳಲ್ಲ. ಕಲಾಕೋವಿದರು ಮತ್ತು ಲಾಕಿಕ ವ್ಯವಹಾರನಿಪುಣರು. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಿತಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದು ಅತ್ಯವಶ್ಯರೆಂದು ಗಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವವರು. ನಾಗರಿಕರ ಕಲಾನ್ವೇಷಣಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಇವರು ಅತ್ಯವಶ್ಯರೆಂದು ಕಾಮಸೂತ್ರ ಮುಂತಾದಗ್ರಂಥಗಳಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಅನೇಕ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ನೈತಿಕ ಮಾರ್ಗಕ್ಕೂ ಸೌಂದರ್ಯೋಪಾಸನಾ ಮಾರ್ಗಕ್ಕೂ ವೈಷಮ್ಯವಿರುವುದೆಂದರೆ ಅತಿಶಯೋಕ್ತಿಯಾಗಲಾರದು. ಭೌತಿಕ ಶೃಂಗಾರವೇ ರಸಜ್ಞತೆಗೆ ಮೂಲವು. ರಸವೇ ಅದ್ವಿತೀಯಾನಂದ ಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪವು. (ರಸೋ ವೈಷಃ ರಸಂ ಹ್ಯೇವಾಯಂ ಲಬ್ಧ್ವಾಽನಂದೀಭವತಿ) ಆದುದರಿಂದ ವೇಶ್ಯೆಯರು ಧರ್ಮಮಾರ್ಗ ಪ್ರತಿಬಂಧಕಗಳೆಂದು ಎಣಿಸುವುದು ಕೇವಲ ಸಂಕುಚಿತ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ವಾಚ್ಛಯದಲ್ಲಿ ಕಳೆದ ಯುಧದ ನಂತರ ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿರುವ ಶೃಂಗಾರ ವರ್ಣನೆಯನ್ನು ನೋಡಿದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿನ ವರ್ಣನೆಯು ಎಷ್ಟೋ

* ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತ X. I 29 ಅಧ್ಯಾಯ ಶ್ಲೋ 34

—ಇತ್ಯಾದಿ

ಉತ್ತಮವೆಂದು ಹೇಳಬೇಕು. ‡ ಹೀಗೆ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ಕಲಾ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ † ಮುಕುಂದಾನಂದ ಭಾಣವು ಅತ್ಯುನ್ನತವಾದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತದೆ.

ಈ ಭಾಣವನ್ನು ರಚಿಸಿದ ಕವಿಯಾದ ಕಾಶೀಪತಿ ಶಾಸ್ತ್ರಿಯು ಕಾಂಡಿನೈಗೋತ್ರೋದ್ಯವನು. ವೀರಭದ್ರನೃಪನಿಂದ ಡಾನವಾಗಿ ಕೊಡಲ್ಪಟ್ಟ ನಂದ್ಯಾಲ ಅಗ್ರಹಾರದ ಅಯ್ಯಲಸೋಮಯಾಜಿಯ ವಂಶದವನು. ತಿರುಮಲ ರಾಯನಿಂದ ಸನ್ಮಾನಿತನಾದ ಯಲಾಧ್ವರಿಯ ಪಾತ್ರನು, ಉಮಾಪತಿಯ ಪುತ್ರನು. ಸೇಲಂ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹೊಸೂರು ನೂತನಪುರ) ಸಮೀಪದಲ್ಲಿರುವ ಭದ್ರಗಿರಿಯಮರಕತಾಂಬ (ಚಂದ್ರ) ಚೂಡೇಶ್ವರಸ್ವಾಮಿಯ ವಸಂತೋತ್ಸವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಸ್ತಶಕ 1778 ನೇಹೇಮಲಂಬಿಸಂವತ್ಸರದಲ್ಲಿ ಈ ಭಾಣವನ್ನು ರಚಿಸಿದನು. ತರ್ಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಪಂಡಿತನಾಗಿದ್ದನು. ಸರಸಕವಿ, ಕವಿರಾಜ, ಎಂಬ ಬಿರುದುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದನೆಂದು ತೋರುವುದು. ಈ ಭಾಣವು ಬಹಳ ಮಟ್ಟಿಗೆ ರಾಮಭದ್ರದೀಕ್ಷಿತನ ಶೃಂಗಾರ ತಿಲಕ ಅಥವಾ ಅಯ್ಯ

‡ “She (Vesya and Samanya) represented a crying social need and satisfied real aesthetic purpose. Fanatics of morality have not seldom been cripples in art; for aesthetic culture can grow and flourish only the back ground of erotic culture”-(Prof S. V. Venkateswara *Indian Culture through the Ages*. Vol. I. P. 225.)

† The world which they (Bhana and Prahana) paint is doubtless only a conventional caricature, but the exaggerations of oddity and vice are on the whole less far removed from real life than are the pictures of ideal virtues.”—Sylvain Levi *Le Theatre Indian*. (p. 155) For a contrary view see *Keith Sanskrit Drama* p. 353.

ಭಾಣವನ್ನು § ಹೋಲುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಉತ್ತಮ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ದಿವಂಗತ ಆಸ್ಥಾನ ಮಹಾವಿದ್ವಾನ್ ಮೋಟಗಾನಹಳ್ಳಿ ರಾಮಶೇಷ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು 1921 ನೇ ಇಸ್ವಿಯಲ್ಲಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಪರಿವರ್ತಿಸಿದರೂ ಮುದ್ರಣಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲದೇ ಇದ್ದುದರಿಂದ ಇದುವರಿ ವಿಗೂ ಪ್ರಕಾಶವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಪರಿವರ್ತನಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಮಾರ್ಪಾಟುಗಳು ಕಂಡುಬರುವುದು. ಮೂಲದಲ್ಲಿ “ಪುನಃಪುನಃ” “ಕಿಂಬ್ರವೀಷಿ” ಎಂದಿರುವುದು ಭಾಣಲಕ್ಷಣಸಮ್ಮತವಾದರೂ, ವಾಚಕರಿಗೆ ಸುಲಭವಾಗಿ ತಿಳಿಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಪರಿವರ್ತನದಲ್ಲಿ ಇತರ ಪಾತ್ರಗಳೂ ರಂಗಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಬರುವಂತೆ ಮಾಡಿದೆ. ಇಂತಹ ಕಠಿನಶೈಲಿ, ನವರಸ ಭೂಯಿಷ್ಯವಾದ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಲಲಿತವಾಗಿ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಪರಿವರ್ತಿಸಿ ಕೀರ್ತಿಶೇಷರಾದ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ಕನ್ನಡಿಗರನ್ನು ಅಧಮರ್ಣರಾಗಿ ಮಾಡಿರುವರು.

ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ರಂಗಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ರಂಗಭೂಮಿಯ ಪ್ರಕಾಶಕರಿಗೂ, ಸಂಪಾದಕ ಮಂಡಲಿಯವರಿಗೂ ಮತ್ತು ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕವಾದ ಉಪೋದ್ಘಾತವನ್ನು ಶೇಖರಿಸಿಕೊಟ್ಟವೈಸೂರು ಮಹಾರಾಜ ಕಾಲೇಜ್ ಲೆಕ್ಚರರ್ ಮ|| ರಾ|| ಶ್ರೀಕಂಠಶಾಸ್ತ್ರಿ ಎಂ. ಎ. ಯವರಿಗೂ ನಾನು ಕೃತಜ್ಞನಾಗಿರುತ್ತೇನೆ. ಮುದ್ರಣಸಮಯದಲ್ಲಿ ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು ಆಮೂಲಾಗ್ರವಾಗಿ ತಿದ್ದಲು ಸಾಕಾದಷ್ಟು ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲದೇ ಇದ್ದುದರಿಂದ ಈ ಮುದ್ರಣದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ತಪ್ಪುಗಳು ಉಳಿದಿವೆ. ಸಾಧ್ಯವಾದ ಮಟ್ಟಿಗೂ ಈ ದೋಷವನ್ನು ನಿವಾರಿಸಲು ಶುದ್ಧಾಶುದ್ಧ ಪತ್ರಿಕೆಯೊಂದನ್ನು

§ *Kavyamata* 1894

ಸೀರಿಸಿದೆ. ಸಹೃದಯರಾದ ವಾಚಕ ಮಹಾಶಯರು ಈ ಮುದ್ರಣ
ದಲ್ಲ ಕಂಡುಬರುವ ಲೋಪ ದೋಷಗಳನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿ ಉದಾರಾಶ್ರಯ
ವನ್ನಿತ್ತು ಗ್ರಂಥಕರ್ತರ ಶ್ರಮವನ್ನು ಸಾರ್ಥಕಗೊಳಿಸಬೇಕಾಗಿ
ಕೋರುತ್ತೇನೆ.

ಯುವಸಂವತ್ಸರ
ಕಾರ್ತಿಕ ಶುದ್ಧ
ನವಂಬರ್, 1935.

ಐಂ. ಆರ್. ಶ್ರೀಕಂಠಶಾಸ್ತ್ರಿ
ಪ್ರಕಾಶಕ.

ಶ್ರೀ ಲಲಿತಾಂಬಿಕಾಯೈ ನಮಃ

ಕರ್ಣಾಟಕ ಮುಕುಂದಾನಂದ ಭಾಣಂ

ನಾಂದಿ

ವೃ|| ಆರಿವರೆನ್ನ ನೆಲ್ಲಿಯರ ನುಣ್ಣೊ ರಲಂ ಬಿಗಿಯಪ್ಪಿ ಯೆನ್ನುಮುಂ |
ಪಾರದುರೋಜ ಮಂಡಲ ಮನೊತ್ತಿ ನಿತಂಬವ ನೇರಲೆನ್ನು
ತಂ || ಭೋರೆನೆ ಕೋಪಿಪಂತೆ ಯಮುನಾಂತದೆ ಗೋಪಿಯ
ರಂಶುಕಂಗಳಂ | ಸೂರೆಗೊಳುತ್ತಿ ಗೋಪಿಸಿದ ಶಾರಿಯೊಡ
ಚುರ್ಗೆ ನಿಮ್ಮ ಭೀಷ್ಮಮಂ ||

ಕಂ|| ಪೆರೆ ತಂಗದಿರಿಂ ಸ್ಮರಹರ |
ನುರಿಗಣ್ಣಂಪೇರೆ ನೀರೆಯರ ನೋಟಂಗಳ್ ||
ವರಮುನಿಗಳ ನಳಲಿಸೆ ಸುಮ |
ಶರನಂದಕೆ ಪೂಸರಳ್ಳಂ ಪಿಡಿದೆಸೆವಂ ||

(ನಾಂದ್ಯಂತದಲ್ಲಿ ಸೂತ್ರಧಾರನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ)

ಈಗಲ್ಲವೆ ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವಪುಣ್ಯ ಲತೆಗಳು ಆಮೂಲಾಗ್ರವಾಗಿ
ಫಲಗೊಂಡುವು. ಇಲ್ಲಿಯೇ ನೂತನಪುರಿಯ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಭದ್ರಗಿರಿ
ಗಲಂಕಾರವಾದ ಚಂದ್ರಚೂಡಸ್ವಾಮಿಯ ವಸಂತೋತ್ಸವಕ್ಕಾಗಿ
ನಾನಾ ದಿಗ್ವಿಶಗಳಿಂದ ಬಂದಿರುವ ಸಾಮಾಜಿಕರೆಲ್ಲರೂ ಕಲ್ಯಾಣ
ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಂಡಿರುವರು. ಆದುದರಿಂದ ಇವರ ಬಳಿಗೆ
ಹೋಗಿ ಚಿರಪರಚಿತವಾದ ನನ್ನ ಭರತವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಪರಿಚ್ಛೇಸಲು
ವಿನಯದಿಂದ ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುವೆನು.

(ಎಂದು ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ವಿನಯದಿಂದ)

ಅಯ್ಯಾ, ಸಕಲಕಲಾ ಕೋವಿದರಾಘ ಸಾಮಾಜಿಕರಿರಾ! ಈ
ಭರತಾಚಾರ್ಯ ಪುತ್ರನು ಚಿರಪರಚಿತವಾದ ತನ್ನ ಭರತವಿದ್ಯೆಯು

ಪ್ರದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ, ವಿನಯದಿಂದ ಪೂಜ್ಯರಾದ ತಮ್ಮ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಬಯಸುತ್ತಿರುವನು. (ಮೇಲೆ ನೋಡಿ) ಏನು ಹೇಳುವಿರಿ? “ಭಾಪು! ಭರತಾಚಾರ್ಯ ಪುತ್ರನೇ! ಭಾಪು. ನಾವು ಬಹುಕಾಲದಿಂದಲೂ ಸರಸಕವಿ ರಚಿತವಾದ ಹೊಸ ಭಾಣವನ್ನು ನೋಡಬೇಕೆಂದೆಳಸುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಆದುದರಿಂದ ನೀನು ಅಂತಹ ಭಾಣವನ್ನು ಅಭಿನಯಿಸಿ ತೋರಿಸಬೇಕೆಂದೋ? ಅನುಗ್ರಹಿಸಿತನಾದೆನು. (ಆತ್ಮಗತ) ಈಗ ಅಂತಹ ಭಾಣಗಳೂ, ಕವಿಗಳೂ ವಿರಳರಾಗಿರುವರಲ್ಲ! ಈ ಸಾಮಾಜಿಕರ ಅಪ್ಪಣೆಯು ಮಹತ್ತರವಾಗಿರುವುದು. ಎಂತಹ ಅಸಾಧ್ಯ ಸಂಘಟನವೊದಗಿತು? (ಸ್ಮರಿಸಿದಂತೆ ನಟಿಸಿ) ಅಹುದು; ಪ್ರಣಯ ಕಲಹದಿಂದ ಕುಪಿತಳಾದ ಮಡದಿಯ ಮನೋವಿನೋದವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ನಾನು ಮರೆತಿದ್ದರೂ, ಸಾಮಾಜಿಕರ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಈಗತಾನೇ ಅಭ್ಯಾಸಮಾಡಿದಂತೆ ಅಂತಹ ರೂಪಕವೇ ಸ್ಮರಣೆಗೆ ಬಂದಿತು. ಆಗಲಿ; ಮಡದಿಯನ್ನು ಕರೆದು ಕೇಳುವೆನು. (ಪ್ರಕಾಶ) ಆರ್ಯೇ! ಇತ್ತ ಬಾ.

ನಟ:—ಆರ್ಯನೇ! ಇದೋ ಬಂದೆನು. ಏನಪ್ಪಣೆ.

ಸೂತ್ರ:—ಆರ್ಯೇ!

ಕಂ|| ಚಿಂದದುಮಾಪತಿ ವಿದ್ವು |
ನ್ನಂದನ ಕಾಶೀಪತಿ ಪ್ರಶಸ್ತಕವೀಶಂ ||
ಆಂದೊರೆದಿರ್ಪ ಮುಕುಂದಾ |
ನಂದಾಹ್ವಯ ಭಾಣದಂದಮಂ ಬಲ್ಲಿಯ ನೀಂ ||

ನಟ:—ಆರ್ಯನೇ! ಆಶ್ಚರ್ಯ!

ಕಂ|| ತರ್ಕದ ಕೋಲಾಹಲದಿಂ |
ಕರ್ಕಶತಿಯ ನೊಂದಿದಾ ಕವೀಶನ ನುಡಿಗಳ್ ||
ನೂರ್ಕಿಪ ಮೃದುಸಂದರ್ಭವ |
ನುರ್ಕಳಿಪೀ ಕಾವ್ಯಮೆಂತು ಮೃದುತೆಯನಾನ್ಮಂ ||

ಸೂತ್ರ:—(ನಕ್ಕು) ಪ್ರಿಯೇ, ನೀನೇ ಹೇಳು.

ಕಂ|| ಇನಿಯಳೆ! ನೀನಿಂತೆನ್ನೊಳ್ |
ಕನಲಿದೊಡಂ ಪ್ರಣಯಕಲಹದಿಂ ಕ್ಷಣಕಾಲಂ ||
ಮನದೊಳ್ ಮರಳ್ಳೆನುರಾಗವ |
ನನುವಿಂ ತಾಳ್ಪೆಯೊ ಅಂತೆಯೇ ಆ ನುಡಿಯುಂ ||

ನಟ:—ಆರ್ಯನೇ! ಒಂದು ನುಡಿಯು ಕಠಿನವೂ, ಮೃದುವೂ ಹೇಗಾದೀತೆಂದು ಕೇಳಿದರೆ ನೀನು ಬೇರೆ ಏನನ್ನೋ ಹೇಳುವೆಯಲ್ಲಾ!

ಸೂತ್ರ:—ಪ್ರಿಯೇ! ಇಲ್ಲಿ ವಿರೋಧವೇನು? ಆ ಕವಿಯೇ ಹೇಳಿರುವನು.

ವೃ|| ಆವುದಿದೆನ್ನವಾಕ್ಸರಣಿ, ತರ್ಕದಿ ಕರ್ಕಶಮೋ ವಿಚಾರಿಸಲ್ |
ಕಾವ್ಯದೊಳಾವಚಸ್ಪರಣಿ ಮಾರ್ದವದಿಂದಿನಿದಾಗಿ ತೋರು
ಗುಂ || ಅವ ಸುಮಂಗಳೋಪನುಳಿದಂಗನೆ ಗೀವು ದನಂಗ
ತಾಪವಂ | ಭಾವಿಸಲಾ ಸುಮಂಗಳವ ನೊಂದಿದ ಸುಂದರಿ
ಗಂದಮಾಗವೇಂ ||

ನಟ:—ಆ ಕವೀಶ್ವರನ ವಾಗ್ವೈಖರಿಯು ಪುಷ್ಪದಂತಿ ಮೃದುಳವೇಸರಿ.

ಸೂತ್ರ:—ಏನು? ‘ಪುಷ್ಪದಂತಿ ಮೃದುವಾದುದು’ ಎಂದು ಹೇಳುವೆಯಾ!

ಕಂ|| ಪೂಸಿರಿಯಿಂ ಮೃದುವಚನಂ |
ಲೇಸಿದುಮರ್ಥಂ ಮರಂದದಿಂ ವ್ಯಂಗ್ಯಮುಮಾ ||
ವಾಸನೆಗ ಮೊಳ್ಳಿತೆನ್ನವ |
ರೀ ಶುಕತತಿಯಿಂ ವಸಂತನಂ ಕವಿಯಿರೆವಂ ||

ಆ ಭಾಣವನ್ನು ಕನ್ನಡಿಗರ ಮನೋವಿನೋದಕ್ಕಾಗಿ ಕರ್ಣಾಟಕ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ—

ಕಂ|| ನೆಲ್ಲಾಲ ವಂಶ ಮೌಕ್ತಿಕ |
 ನುಲ್ಲಾಸಿತ ಸಕಲ ವಿಬುಧ ತಲ್ಲಜ ಹೃದಯಂ ||
 ಸಲ್ಲಾಲಿತ ಕವಿತಾ ವಿಭ |
 ನೋಲ್ಲಸಿತಂ ರಾಮಶೇಷಕವಿ ವಿರಚಿಸಿದಂ ||

ಆದುದರಿಂದ ಈ ನೂತನವಾದ ಭಾಣವನ್ನಭಿನಯಿಸಿ ಸಭಾ
 ಸದರನ್ನು ಸಂತೋಷಪಡಿಸೋಣ.

ನಟ:—ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲಿ (ಎಂದು ಸುತ್ತಲೂ ನೋಡಿ) ಆರ್ಯನೇ!
 ಇತ್ತನೋಡು; ಈ ಚೂತವನವು ವಸಂತಾಗಮವನ್ನು ಸೂಚಿ
 ಸುತ್ತಿರುವುದು.

ಕಂ|| ತಳಿಗೈಗಳಿನಲ ರೆರಚುವು |
 ವೆಳವಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಕುಣಿಯುತಂ ತಂಬೆಲರಿಂ ||
 ಅಳಿನಿನದ ತಾಳಮಂ ಕೋ |
 ಕೆಲ ಗಣಮನುಸರಿಸಿ ಪಾಡುಗುಂ ನಲವಿಂದಂ ||

ಸೂತ್ರ:—ಆರ್ಯೇ, ಚೆನ್ನಾಗಿ ತೋರಿಸಿದೆ. ಇತ್ತನೋಡು.

ಕಂ|| ಮೆಲ್ಲನೆಲ ಚಲಿಪುದರಿಂ |
 ದಲ್ಲಾಡುವ ಪಲ್ಲವಾಗ್ರ ತಲ್ಲಜದಿಂದಂ ||
 ವಲ್ಲಭನಂ ಕರೆವಂದದೊ |
 ಳ್ಲಿಸೆವುದು ಚೂತವಲ್ಲಿ ಸಲ್ಲಾಲಿತತಿಯಿಂ ||

ಕಂ|| ಪರಪುಟ್ಟವಿದುಂ ತನ್ನಯ |
 ತರುಣಿಗೆ ಮಾರ್ನುಡಿಯನೀವ ತೆರೆದಿಂಚರಮಂ ||
 ಕರೆದು ಕುಹೂರವದಿಂ ಬಳಿ |
 ಗೆರಗುವುದುರೆ ಪಕ್ಷಪಾತಮಂ ತೋರುತ್ತಂ ||

ಪ್ರಿಯೇ! ಆದಂತಿರಲಿ ಇತ್ತ ತಿರುಗಿನೋಡು.

ವೃ|| ಮದದಿಂದಾಯಸವೆತ್ತ ಬಂಡುಣಿಯ ತಂಡಂ ಕಾಣ್ನುಗುಂ
 ವೇಣಿಯಂ | ತಿದೊ ಪುಷ್ಪಸ್ತಬಕಂ ಪಯೋಧರ ಸಮ ಪ್ರಾ
 ಗಲ್ಪ್ಯಮಂ ತೋರ್ಪುದಾ || ಹೃದಯೋಲ್ಲಾಸಕಮಪ್ಪೆ ಚೆಂದು
 ಟಿಯಸಾಮ್ಯಂಗೊಂಡುದೀ ಕೆಂದಳಿರ್ | ಸುದತೀಸಾಮ್ಯವ
 ನಾನ್ಸು ಮೀಕತದೆ ವಾಸಂತೀಲತಾ ತಲ್ಲಜಂ ||

ಆರ್ಯೇ! ನಮ್ಮ ಭಾಗ್ಯವಶದಿಂದೆಲ್ಲವೂ ಅಣಿಯಾಗಿರುವುದು
 ಹೇಗೆಂದರೆ—

ವೃ|| ಪರಪುಟ್ಟಂಗಳ ಸೊರ್ಕು ನಲ್ಲುಡಿಗಳಿಂ ಶೃಂಗಾರ ಮೀವೇಳಿ
 ಕಾ | ವ್ಯರಸಜ್ಜಂ ಕವಿಯಾದೊಡೀಕೃತಿಗೆ ರಾಧಾವಲ್ಲಭಂ
 ನಾಯಕಂ || ಸುರಸಾಸ್ವಾದನ ತತ್ಪರರ್ಪಭಿಕರಾಮುಂ ನಾಟ್ಯ
 ದೊಳ್ ಪಂಡಿತರ್ | ನೆರೆದಿರ್ಕುಂ ಶಶಿಚೂಡನುತ್ಸವಮು
 ಮೀಭಾಗ್ಯಂಗಳೇನೆಂದವೆಂ ||

ಆದುದರಿಂದೀ ವಸಂತ ಋತುವನ್ನಧಿಕರಿಸಿ ಗಾನಮಾಡು.

ನಟ:—ಅಪ್ಪಣೆ (ಎಂದು ಹಾಡುವಳು.)

ಕಂ|| ತಳಿತಿಹ ಮಾಮರಬಳ್ಳಿಯೊ |
 ಳೆಳಸುತ ನಲವಿಂದ ವಿಹರಿಕುಂ ತರುಣಪಿಕಂ ||
 ಖಳಕಾಕ ಸ್ವರಕೋಲಾ |
 ಹಳಮಂ ಕೇಳ್ಳ ಕುಕುತುಳಿದೊಡಂ ಕ್ಷಣಕಾಲಂ ||

ಸೂತ್ರ:—(ತಲೆದೂಗಿ) ಆಹಾ ಸಂಗೀತವು ಎಷ್ಟು ಮಧುರವಾಗಿದೆ?
 (ತೆರೆಯಲ್ಲಿ)

ವೃ|| ಓಪನದಾಗಳೆನ್ನನರಸುತ್ತವೆ ಭೋರಿಡುವಂತಿದೇನಿದೇ |
 ನೀಪರಿ ಮೋಸವಾದುದಕಟಾ! ದುರದೃಷ್ಟವೆ! ಯೆಂದು
 ದೈವಮಂ || ಶಾಪಿಸಿ ಮೇಲುದಂ ಪಿಡಿದಿಹೆನ್ನ ಕರಾಂತದಿ ನೀಳ್ಳು

ವೇಗದಿಂ | ಕೋಪನೆ ನಿಟ್ಟುಸಿರ್ವಿಡುತೆ ಮತ್ತಿಯೆಯಾಗಳೆ
ತಾಂ ತೆರಳ್ಳಳೇ! ||

ಸೂತ್ರ:—(ಕೇಳಿ ತೆರೆಯಕಡೆ ನೋಡಿ) ಇದೋ ನಮ್ಮಮಾವನ ಮಗ
ನಾದ ಮಧುಕರನು ಮಂದಾರ ಗೃಹೋದ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಮಂಜರೀ
ವಿಯೋಗವನ್ನು ಪಡೆದ ಭುಜಂಗಶೇಖರನಾದ ಮುಕುಂದನ
ವೇಷವನ್ನು ಧರಿಸಿಕೊಂಡು, ಇತ್ತಲೇ ಬರುತ್ತಿರುವನು.
ಆದುದರಿಂದ ನಾವು ಮುಂದಣ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ
ಕೊಳ್ಳೋಣ ನಡೆ. (ಎಂದು ತೆರಳಿದರು.)

—ಇದು ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ—

ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ಮೇಲೆಹೇಳಿದಂತೆ ಮುಕುಂದನು
ಪ್ರವೇಶಿಸುವನು ; ಯೋಚಿಸಿ

ಮು:—ಆಗಳೆ ನಾನಾಕೆಯ,

ಕಂ|| ನೆರೆ ಪೊಂಪುಳಿದಳವೇರಿದ |
ನಿರಳತೆಯಂತೊರೆದ ಪೊಂಗೊಡದ ಪೆರ್ವೊಲೆಯಂ ||
ನೆರೆಯುತೆ ನೀರೆಯ ಮಧುರಾ |
ಧರಬಿಂಬವ ನೊರ್ಮೆಯಕಟ ! ಚುಂಬಿಸದಾದೆಂ ||

(ಮರಳಿ ಯೋಚಿಸಿ) ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟಕ್ಕೆತಾನೆ ಅವಕಾಶ
ವೆತ್ತಣದು ಏಕೆಂದರೆ—

ವೃ|| ಪಸುವುಳ್ಳಿಂ ಸೊಗಯಿಪ್ಪ ಬಳ್ಳಿವನೆಯೊಳ್ ಕಾಲಿಟ್ಟುಳೇ
ನಿಲ್ಲವೋ | ಪಿಸುಗುಟ್ಟುತ್ತವಳೊಂದೆರಳ್ಳುಡಿಯ ನೆನ್ನೊಳ್
ಪೇಳ್ಳಳೇನಿಲ್ಲವೋ || ಶಶಿಬಿಂಬಾನನೆ ನೆಟ್ಟನೋಟಗಳೆನ್ನಂ
ಕಂಡಳೇನಿಲ್ಲವೋ | ಮುನಿದಾಪಾತಕಿ ಭರ್ತನನ್ನೆವರಮೇಳ್ಳಂ
ದೈವದುರ್ಯೋಗದಿಂ ||

ನಿರ್ಭಾಗ್ಯನಾದ ನಾನಾದರೆ ಹೀಗೆ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿದ್ದೆನು.

ವೃ|| ತೊಡೆಯೊಳ್ ಕುಳ್ಳಿರಿಸುತ್ತೆ ಕಾಂತೆಯ ಮುಖಾಂ ಭೋಜಾತ
ಮಾಘ್ರಾಣೆವೆಂ | ಬಿಡದಾದಂ ಬಿಗಿಯಪ್ಪಿ ಕುಂಭ ಕುಚಮಂ
ಬಿಂಬೋಷ್ಠಮಂ ಚುಂಬಿಸೆಂ || ಸಡಿಲಿಪ್ಪೆಂ ನಿರಿಯಂ
ಕೊಡಂಕೆಯೊಳವಳ್ ಗುಟ್ಟಾಗಿ ಪೇಳ್ವಾಗಳೆಂ | ದಿಡಿದಾ
ಬೈಕೆಗಳಿಂದಿರುಳ್ ಕಳೆದುದೇ ! ನಾನೀಗಲೇಂ ಗೈದವೆಂ |

ಅಥವಾ ಕಳೆದುಹೋದುದರ ಚಿಂತೆಯಿಂದೇನು ಫಲ ? ಇದೇ
ಉದ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ತಿರುಗಿ ಆಕೆಯೇ—

ವೃ|| ಊರುಗಳೇರಿ ವೇಗದೆ ಸಡಿಲ್ಪುತ್ತೆ ನೀವಿಯ ರತ್ನಕಾಂಚಿ
ರುಂ | ಕಾರನಿನಾದ ಕಳ್ಳತುರೆ ಮೆಲ್ಲನೆ ಬಳ್ಳುತ್ತಿರಲೈ ಮಧ್ಯ
ಮುಂ || ಮಾರನಕೇಳಿಯೊಳ್ ಬಳಲಿ ಕಂಠದೊಳಿಂಚರ
ಮುಣ್ಣುವಂದದಾ | ನಾರಿಯೆ ಯೆನ್ನ ಬೈಕೆಗೊಡದಿರ್ವಳೆ
ನಾಳೆಯೊ ನಾಡಿದಾದೊಡೆಂ ||

(ಕ್ಷಣಕಾಲಯೋಚಿಸಿ) ಈ ಮುಂದಣ ಮನೋರಥಪ್ರವಾಹದಿಂದ
ತಾನೇ ಪ್ರಯೋಜನವೇನು? ಪ್ರಕೃತದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟುಮಾತ್ರ ಆಶಿಸಬೇಕು.

ಕಂ|| ನುಣ್ಣುರುಳ ಬೊಗಸೆ ಗಣ್ಣಿನ |
ಚಿಂಗದಿರಿಂ ಮಿಸುಪ ತುಟಿಯೊಳೆಸೆವೆಳೆನಗೆಯಾ ||
ಪೊಂಗಳಸಸಾಟಿ ಪೆರ್ವೊಲೆ |
ಯಂಗನೆ ಗೋಚರಿಸಲೆನ್ನ ಕಣ್ಣಂ ಧನ್ಯರು ||

(ಸ್ಮರಿಸಿದಂತೆ ನಟಿಸಿ) ಅಕಟಾ ! ಮಂದಭಾಗ್ಯನಾದ ನಿನಗೆ
ಇದೂ ದುರ್ಲಭವೇ ಏಕೆಂದರೆ—

ಕಂ|| ಪುಲ್ಲೆ ಬಲೆಗೆರಗುವಂದದೆ |
ನಲ್ಲಿಯೆ ! ನೀಂ ತೆರಳುತಿರ್ಪೆ ಪತಿಗೃಹಕಕಟಾ ! ||
ಫುಲ್ಲಾಂಬುಜಲೋಚನೆ ! ನೀ |
ನಿಲ್ಲಿ ಮಗುಳ್ಳೆನ್ನನೆಂದು ಕಾಂಬೆಯೊ ರಮಣೇ ! ||

(ಕಂಬನಿಗರೆದು)

ವ್ಯ|| ವನಿತೆಯೆ! ನಿನ್ನ ನಲವೆಡಗು ನೋಟಗಳಂ ನೆರೆನಂಬಿ
ಸೊಕ್ಕುತುಂ! ಕನಲಿದೊಡಂ ತೃಣಂಬೊಲೆಣಿಸಿದೆ ನದಾವ
ನನಂತು ಧೈರ್ಯದಿಂ || ಕನಿಕರ ವಿಲ್ಲದೀಗಳಕಟಾ! ಬಲಿ
ಗೆಯ್ವೆಯೆ ಯೆನ್ನ ನಾಸ್ಮರಂ | ಗಿನಿಯಳೆ! ಗೈಯ್ವಿನೇಂ
ಶರಣಾರನೆಗೇಂಗತಿ ಯೆಲ್ಲಿ ಪೋದಿಪೆಂ ||

(ತೆರೆಯಲ್ಲಿ)

ಕ|| ಇದೊ ನೇಸರುದಯಿಪಂ ಮೇ |
ಣಿದೊ ಪಾತಕಿ ಪದ್ಮವೈರಿ ಮುಳುಗುತ್ತಿ ಕುಂ ||
ಇದೊ ನಿನ್ನ ನಲೆಯುಂ ಬೇ |
ಟಿದೆ ಬಳಲಿಹಳೆಲ್ಲಿ ಕೋಕ! ನೀಂ ಮರುಗದಿರೈ ||

(ಕೇಳಿದಂತೆ ನಟಿಸಿ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಕಣ್ಣೀರನ್ನೂರಿಸಿ)

ಭಾವು. ಪ್ರಿಯಾವಿಯೋಗದಿಂದ ಬಳಲಿ ರೋದಿಸುವ ಚಕ್ರ
ವಾಕವನ್ನು ಸಂತೈಸುತ್ತಿರುವ ಮಂದಾರನ ಸಮಾಧಾನೋಕ್ತಿಯೇ
ನನ್ನನ್ನೂ ಸಂತೈಸುತ್ತಿರುವುದು. (ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿ) ಎಲೆ
ಮನಸ್ಸೇ! ಧೈರ್ಯವನ್ನು ಪಡೆ. ಈ ಉಪಶ್ರುತಿಯು ಖಂಡಿತವಾಗಿ
ಪ್ರಿಯಳ ಸಮಾಗಮವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದು. (ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿ)
ಆ ಮಂಜುರೀಧನನಾದ ಮಾಧವನು ಈ ದಿನವೇ ಪ್ರಯಾಣವನ್ನು
ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದ್ದನು. ಇವಳನ್ನು ಕರೆದುಕೊಳ್ಳಬೇನೇ ಹೊರಡುವನೇ?
(ವಿಚಾರಿಸಿ) ಈ ಉಪಶ್ರುತಿಯು “ಪತಿಯು ಮಾತ್ರವೇ ಹೊರಡುವನು.
ನಿನ್ನ ಪ್ರಾಣಕಾಂತಿಯು ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವಳು” ಎಂದು ಸೂಚಿಸುವುದು.
ಆದುದರಿಂದ ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರಿಯಾಸಮಾಗಮವು ಆಗಲೇಬೇಕು.
(ಸುರಳಿ ನಿಟ್ಟುಸಿರುಬಿಟ್ಟು) ಇದೇನು? ನಿರ್ಭಾಗ್ಯನಾದ ನನ್ನ ಮನೋ
ರಥವು ಅಸಂಭವವಾದುದನ್ನೇ ಗೋಚರಗೊಳಿಸುವುದಲ್ಲ!

ಕ|| ಚಿರಕಾಲದೆ ಬಳಲೈಮ್ಮಂ |
ಕರುಣಿಸಿ ಮನಸಿಜನದೆಂತೊ ಜತಿಗೊಳಿಸಿದೊಡಂ ||
ದೊರೆಕೊಂಡುದು ಪತಿಯಿಂದೆಡ |
ರರೆರೆ! ಮನಂಬಯಸುತಿಪುರ್ವದಿನ್ನುಂ ಸೊಗಮಂ ||

ಅಥವಾ

ಕ|| ಪತಿ ತನ್ನೂರಿಗೆ ತಿರಳೆನೆ |
ಹಿತಿಯ ನದೆಂತಾದೊಡಂ ಮಗುಳ್ಳೇಕ್ಷಿಸನೇ ||
(ಗದ್ಗದ ಸ್ವರದಿಂದ) ಹತಮನ್ಮಥ ನನಿತರೊಳೇ |
ಕಿತವಂ ಜವನಂದದೆನ್ನ ಮರ್ಮವ ನಿರಿವಂ ||

(ಧೈರ್ಯಗೊಂಡು) ಈ ಮನ್ಮಥನು ಐದುಬಾಣಗಳನ್ನೂ
ಒಮ್ಮೆಯೇ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸುತ್ತಿರುವನಲ್ಲಾ! ಆಗಲಿ.

ಕ|| ವಕುಳಾಬ್ಜೋತ್ಪಲ ಸಹಕಾ |
ರ ಕಲಿತ ಮಲ್ಲಿಕೆಯ ಸರಳನೆಚ್ಚೊಡೆ ಮದನಂ ||

ಅಂತಿಯೇ ಇರುವ ಅಷ್ಟೇ ಬಾಣಗಳನ್ನು ನಾನೂ ಪ್ರಯೋ
ಗಿಸುವೆನು. ಯಾವುವೆಂದರೆ—

ಕ|| ಸಖಿಯ ಕರವದನ ಲೋಚನ |
ಸುಖಾಧರ ಸ್ಮೀರ ಶರಗಳಂ ನಾನಿಸುವೆಂ ||

(ಇಂತು ಆ ಕಮಲಾಕ್ಷಿಯನ್ನೇ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಛಾನಿಸುತ್ತಾ) ಅಕಟಾ!
ಪ್ರಾಣಕಾಂತಿಯನ್ನು ಎಷ್ಟು ಸ್ಮರಿಸಿದರೂ ವಿರಹ ಸಾಗರವನ್ನು ದಾಂಟ
ಲಾರೆನಲ್ಲಾ. ಏನು ಮಾಡಲಿ? ಏಕೆಂದರೆ—ಆ ನನ್ನ ಪ್ರೇಯಸಿಯು,

ಕ|| ಎಳನಗೆ ತಳರ್ಜೆಂದುಟಿಯಿಂ |
ಕಳಸಂಗಳ ಸೊಬಗನಗುವ, ಬಿಣ್ಣೊಲಿಯಿಂದು ||
ಜ್ವಳಿಸುವ ತಿಳ್ಳುಸಿರಿಂ ಕೋ |
ಮಳೆ ಮುಂಚೊಡಲಿಂದೆ ಮನವನೊಲ್ಲಳಲಿಸುವಳಾ ||

(ನಸುನಕ್ಕು) ಆಹಾ! ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನ ಕೆಟ್ಟಚಾಳಿಯನ್ನು ಏನು ಹೇಳಲಿ? ಹೀಗಾದರೂ ಇದು.

ಕಂ|| ಆ ಮೆಲ್ಲಡಿ ಯಾ ನಲ್ಲೊಡೆ |
ಯಾ ಮಧ್ಯಮದಾ ನಿತಂಬ ಮಾ ನಾಭಿಸರಂ ||
ಆ ನೊಲೆಯಾ ಮೊಗಮಾ ಕ |
ಣ್ಣಾ ಮುಂಗುರುಳೆಂದು ಬಯಸಿಪಾವುದು ಹೃದಯಂ ||

(ಸ್ವರ್ಶವನ್ನಭಿನಯಿಸಿ) ಏನಿದಾಗಳೆ ಬೆಳಗಾಗುತ್ತ ಬಂದಿತು.

ಕಂ|| ಪಳಗಂಪಾಂತೆಲರಸಿತೋ |
ತ್ವಳ ಕಾರಾಗಾರಕ್ಕೆದಿದಂ ತಡಗಿರ್ಕುಂ ||
ಎಳಗಾಳಿಗಳೆವು ಸೊಂಪಿಂ |
ನಳನಿಯ ಮೊಗದಿಂದೆ ಜಗುಳವತಿರದಿಂಚರಿಕುಂ ||

(ಪಶ್ಚಿಮದಿಕ್ಕನ್ನು ನೋಡಿ) ಇಲ್ಲಿಯಾದರೆ—

ಕಂ|| ಸಡಲಿದ ಕಿರಣಗಳಿಂ ಪೆರೆ |
ಪಡುಗಡಲೊಳ್ ಜರಠ ಹಂಸದಂತುರುಳುತಿಹಂ ||

(ಮೇಲೆನೋಡಿ) ಇಲ್ಲಿಯೂ

ಕಂ|| ಬಿಡದುದಿ*ರ್ವ ಗರಿಗಳಂದದೊ |
ಳುಡುಗಣವಿದು ವಿರಳ ವಿರಳ ರುಚಿಯಿಂ ಜಗುಳ್ಳುಂ ||

ಕಂ|| ಬಾಂಗಡಲೊಳ್ ಕರೆಯಂಬಿಗ |
ನಿಂಗದಿರ್ಗಳ ಬಲಿಯಬೀಸಿ ತಾರೆಗಳೆಂಬಾ ||
ಮಿಂಗಳ ನೊಲವಿಂ ಪಿಡಿಯುತೆ |
ತಿಂಗಳಪಡಗೇರಿ ಚರಮಗಿರಿಗೈದಿದಪಂ ||
ತಾರಾ ಸೇನಾ ಸಹಿತಂ |
ತಾರಾಧಿಪ ನಿರುಳೊಳಂತರಿಕ್ಷಾ ಟವಿಯಂ ||
ತೂರುತೆ ಕೈಯೊ ದವಿದ ಕೆಲ |
ದಾಗರಂ ತವಿಸಿ ಪಾರುಗುಂ ಬೆಳಗಾಗಲ್ ||

ಉಡುರುಚಿಯ ನಳಿಸಿ ಮೂಡಣ |
ಗಡೆ ಬೆಳಗಿರೆ ನೇಸರುದಯಮಂ ಶಂಕಿಸುತಾ ||
ರಡಿಗಳ ನೆವದಿಂ ಕಲ್ಲಲೆ |
ಯಡಗಿರ್ಕುಂ ಮುಗು*ಳ್ಳನ್ನೈದಿಲೆಯ ಮೊಗ್ಗೆ ಗಳೊಳ್ ||

ಆದುದರಿಂದ ಈಗಲೇ ಈ ಪೂಜೋಟದಿಂದ ಹೊರಗೆ ತೆರಳಬೇಕು (ಎಂದದ್ದು ಪೂಜೋಟದ ಗೋಡೆಯನ್ನು ದಾಟಿ ಬೀದಿಗೆಬಂದು ಚಂದ್ರಶಾಲೆಗಳನ್ನು ಕಂಡು)

ವೃ|| ಒಡಲೊಂದಪ್ಪಂತೆ ತೋಳ್ತೆಕ್ಕೆಯ ನೆಸಗುತೆ ಚಾರೂರು
ಬಂಧಂಗಳಂದಂ | ಗೊಡೆ ತಳ್ಳನ್ನೋಸ್ಯದಿಂ ಚೆಂದುಟಿಯ ರಸವ
ಪೀರ್ದಳ್ಳರಿಂದಪ್ಪಿ ಪೆಣ್ಣಂ | ನಿಡುಸುಯ್ಯಲ್ವಿಂದೆ ಕಂಪಂ
ಬಡೆದ ಗುರುಕುಚದ್ವಂದ್ಯಮಂ ವಕ್ಷದೊಳ್ತಾ | ವಡದೀ*ಗಳ
ಕಾಮಿಗಳ ನಿದ್ರಿಪರಹೆ! ಸುರತಾಯಾಸದಿಂ ಸೊರ್ಕುತೀಗಳ ||
ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇನ್ನು ಕೆಲವು ಲಲನೆಯರು—

ವೃ|| ಅಳುಕದೆ ನೀವಿಯಂ ಕಳೆದು ಕಾಂಚಿಯೊಳಿಂಚರಮುಣ್ಣೆ
ಕೇಳಿಯಿಂ | ಸೆಳೆನಡುನೋತು ಬಳ್ಳುತಿರೆ ಪೆರ್ವೊಲೆ ಕಂಪಿಸ್ಸೆ
ನೂತ್ನರತ್ನ ಕುಂ | ಡಳ ಮಣಿರೋಚಿ ತಾಂಡವಿಸೆ ಮಾರನ
ಕಾಳಗದಾರ್ತರಾಗಿ ಕಂ | ಗಳ ನೆರೆ ಮುರ್ಚಿಕಾಮಿಗಳುರ
ಸ್ಥಳದಲ್ಲ ಮಲಂಗಿ ನಿದ್ರಿಪರ್ ||

ಕಂ|| ವೀರಾಯಿತಂಗಳೊಳ್ ನೆರೆ |
ನೀರಿಯ ರಿಂಚರವ ಕೇಳಿ ಸೌಧದೊಳಿರ್ಪೀ ||
ಪಾರಿವಗ ಳದಂ ಕಲಿಯಲ್ |
ನಾರಿಯರೊಳ್ ಶಿಷ್ಯರೆನಿಸುತಿಹವೆಂದರಿವೆಂ ||

(ಎಂದು ಕೆಲವು ಹೆಜ್ಜೆಗಳನ್ನು ನಡೆದು) ಇವನಾರು? ಕಮಲಾ ಪೀಡನ ಮನೆಯ ಪೌಳಿಯ ಗೋಡೆಯಿಂದ ಧುಮುಕಿ ತಪ್ಪಡಿಗಳ

ನ್ನಿಡುತ್ತಾ ಇತ್ತಲೇ ಬರುವನು. (ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೋಡಿ) ನನ್ನ ಮಿತ್ರನಾದ ವಸಂತನಲ್ಲದೆ ಇಂತಹ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತಾವನು ನಿವುಣನು? (ಪ್ರಕಾಶಂ) ಮಿತ್ರ, ವಸಂತನೇ! ಇದೇನು ಬಹಳಕಾಲಕ್ಕೆ ನೇತ್ರಾ ನಂದವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದೆ?

ವಸಂ:—(ಭಯದಿಂದ ಗದ್ಗದಕಂಠನಾಗಿ) ಮಿತ್ರನೇ! ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ ಮಾತನಾಡು.

ಮು:—ಮಿತ್ರನೇ! ನಿನಗೆ ಈ ಭಯವೇಕೆ? ಯಾರಿಂದ?

ವಸಂ:—ಮಿತ್ರನೇ! ಕಮಲಾಪೀಡನಿಂದ

ಮು:—ಮಿತ್ರನೇ! ಹೆದರಬೇಡ (ಎಂದು ಕೈಹಿಡಿದುಕೊಂಡು) ಇಂತಹ ಕಮಲಾಪೀಡರು ಸಾವಿರಮಂದಿ ಬರಲಿ.

ಕಂ|| ಗಿರಿ ವೈರಿ ಯಾಗಿರಲಿ ಮೇಣ್ |
ಮುರರಿಪುವಾಗಲಿ ಪುರಾರಿಯಾಗಿರಲೆನ್ನೀ ||
ವರಸಖನಂ ಕರೆಯಲ್ ಮೇ |
ಣೂರೆಯಲ್ ಕಡೆಗಿವನ ನೋಡಲುಂ ಸೈರಿಸೆನಾಂ ||

(ಮತ್ತೆ ಕೊಂಚದೂರ ನಡೆದು) ಮಿತ್ರನೇ! ಇದೇನು ಇನ್ನೂ ನಡುಗುತ್ತಲೇ ಇರುವೆ?

ವಸಂ:—ಮಿತ್ರನೇ! ಇದೇನು ಹೀಗೆ ಕೇಳುವೆ?

ಕಂ|| ಕರವಾಳವ ರ್ಪುಳಪಿಸಿ ದುರ |
ದುರನಾಕಿಡಿಗರೆವ ಕಣ್ಣಳಿಂದಳುಕಿಸುತಂ ||
ಧರೆಗಳಿದ ಜವನನವೊ ಲ್ಲು |
ಧರನೆನಿಪಾಖಳನ ಕಂಡು ನಡುಗದರೊಳರೇ ? ||

ಮು:—ಮಿತ್ರನೇ! ಆ ಕಮಲಾ ಪೀಡನಂತಹವನೇ ಹೌದು. ಆದರೆ ದೂರ ಪ್ರಯಾಣವನ್ನು ಮಾಡಿರುವ ಅವನನ್ನು ನೀನು

ಕಂಡುದು ಮಾತ್ರ ಸಂಭಾವಿತವಲ್ಲ. ಅಥವಾ ನಿನಗೆ ಹೀಗೇ ನಾದರೂ ಸ್ವಪ್ನವಾಯಿತೋ?

ವಸಂ:—ಮಿತ್ರನೇ! ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಸ್ವಪ್ನವಲ್ಲ.

ಮು:—ಆದರೆ ಅವನು ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬಂದುದು ಹೇಗೆ?

ವಸಂ:—ಮಿತ್ರನೇ! ನಾನು ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ರವೆಯಷ್ಟು ಸುಳ್ಳು ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ಅವನು ದೇಶಾಂತರ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿದ್ದುದೂ ದಿಟವೇ. ನಾನೂ ದೊರೆಯ ಮಾತಿನಿಂದ ಹಾಗೆಯೇ ನಂಬಿ ಮೊದಲಿನಂತೆಯೇ ಆಕೆಯ ಕೇಳೇಗೃಹದಲ್ಲಿ ಹವಳದ ಕಾಲುಗಳಿಂದ ರಮಣೀಯವಾದ ಸುವರ್ಣ ಶಯನದಲ್ಲಿ ಅವಳೊಡಗೂಡಿ ಆ ಮನ್ಮಥ ಕ್ರೀಡಾವಿಲಾಸಗಳಿಂದ ನಿರ್ಭಯವಾಗಿ ರಾತ್ರಿಯನ್ನು ಕಳೆದೆನು. ಆ ಹಾಳು ಕಮಲಾಪೀಡನು ತನ್ನ ಮಡದಿಯ ಚರ್ಯೆಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಯಾವಾಗಲೋ ಬಂದು ಮರೆಯಾಗಿ ಹಾಗೆ ಅವಿತುಕೊಂಡಿದ್ದುದನ್ನು ನಾನು ಕಾಣೆನು. ತರುವಾಯ ನಾನು ಬೆಳಗಾಗುತ್ತಲೇ ಸದ್ದಿಲ್ಲದೆ ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಕ್ಕೆ ಬಂದು ಅಂಗಳದಲ್ಲಿದ್ದ ಆ ಘಾತಕನನ್ನು ಕಂಡೆನು.

ಮು:—ಮಿತ್ರನೇ! ಕಷ್ಟ ಕಷ್ಟ; ನೀನು ಹೇಗೆ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡುಬಂದೆ?

ವಸಂ:— ಮಿತ್ರನೇ! ಕೇಳು. ಆ ದುಷ್ಟನಾದ ಕಮಲಾಪೀಡ ಹತಕನು ನನ್ನನ್ನು ಕಂಡು ಕೊಲ್ಲಬೇಕೆಂದು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕತ್ತಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಬೇಗನೆ ಹೋಗಿ ಹೊರಬಾಗಿಲನ್ನು ಹಾಕು ವಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ದೈವಯೋಗದಿಂದ ನಾನು ಹೇಗೋ ತಪ್ಪಿಸಿ ಕೊಂಡು ಈ ಉದ್ಯಾನದ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಹೊರಟು ದೊಡ್ಡ ಗೋಡೆಯನ್ನು ದಾಟಿ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದೆನು.

ಮು:—ಮಿತ್ರನೇ! ನೀನು ಮರಳಿ ಹುಟ್ಟಿದಂತಾಯಿತು.

ವಸಂ:—ಮಿತ್ರನೇ! ಪ್ರಾಣರಕ್ಷಕನಾದ ನಿನ್ನನ್ನು ಸೇರಿದುದು ಇನ್ನೂ
ವಿಶೇಷವಾಯಿತು.

ಮು:—(ಕೇಳಿದಂತೆ ನಟಿಸಿ) ಮಿತ್ರನೇ! ಇದೇನು ಕಮಲಾಪೀಡನ
ಮನೆಯಮುಂದೆ ಬಹಳ ಗದ್ದಲವಾಗುತ್ತಿರುವುದು?

ವಸಂ:—ಮಿತ್ರನೇ! ದಿಟ. ಆ ಖಡ್ಗಪಾಣಿಯಾದ ಕಮಲಾಪೀಡನು
ನನ್ನ ಪ್ರಾಣಪ್ರಿಯಳಾದ ಕಲವಾಣಿಯನ್ನು ಕೊಂದುಹಾಕಿರ
ಬಹುದು. ಆದುದರಿಂದ ಅವರ ಪರಿಜನರು ಹೀಗೆ ಗೋಳಾ
ಡುತ್ತಿರುವರು. ಹಾ; ಕಲವಾಣಿಯೇ! ನನಗಾಗಿ ಪ್ರಾಣ
ಗಳನ್ನು ತೊರೆದವಳೆ? ಪ್ರಾಣವಲ್ಲಭೆ! ಅಕಟಾ ಪತಿಯೆಂಬ
ಹೆಸರಿನ ಪಾಪಿ ಮೃತ್ಯುವಿನಿಂದ ಎಂತಹ ದುರ್ದಶೆಯನ್ನು
ಹೊಂದಿದೆ? ಅಥವಾ ಪತಿಯನ್ನೇಕೆ ನಿಂದಿಸಲಿ? ನನ್ನನ್ನೇ
ನಿಂದಿಸಬೇಕು. ಏಕೆಂದರೆ—

ವೃ|| ನಲ್ಲಯೆ! ನಿನ್ನನಪ್ಪುತ್ತಿರಲೆನ್ನ ಭುಜಾಭುಜಗಂಗಳಂಗನಾ/
ವಲ್ಲಭೆ! ಪ್ರಾಣಮಂ ಕುಡಿಯೆ ನಿನ್ನೊಡಲೊಳೆ ಪ್ರಾಣಯಾಪ
ದೇಶದಿಂ| ಚೆಲ್ಲಿತು ಕಾಲಕೂಟಮನದಿಲ್ಲದೊಡೀ ವೊಡಲೆಂತು
ಮುನ್ನವಾ | ಖುಲ್ಲದ ಕಣ್ಣೆ ಸೋದೆ ಯೆನಿಸೀಗಳಮರ್ಷಕೆ
ಪಾತ್ರಮಾದುದೋ ||

ಮು:—ಮಿತ್ರನೇ! ಇದೇನು? ಕಲಕಲವನ್ನು ಕೇಳಿದ ಮಾತ್ರ
ದಿಂದಲೇ ಇಷ್ಟು ಹೆದರಿ ಸಹಿಸಲಾರದ ಶೋಕಾಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ
ಮುಳುಗಿ ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನು ಕೂಡ ಗಣಿಸದಿರುವೆಯಲ್ಲಾ!

ವಸಂ:— ಮಿತ್ರನೇ! ನಾನೂ ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನು ಗಣಿಸದಿರುವೆನೆ!
ನೋಡು.

ವೃ|| ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಾದ್ಭುತಮಪ್ಪ ಜೀವಮಣಿಯಂ ಮತ್ಪ್ರಾಣಜೀವಾ
ತುವಂ | ಖೂಳಂ ಕೋಪಿಸ ಲೋಪನೇ ನೆಸಪನೆಂ ದೀವಕ್ರ

ದುಸ್ತರ್ಕವಂ | ಮೇಳೈಸುತ್ತೆ ಕೃತಘ್ನನಾ ರಮಣಿಯ
ಪ್ರಾಣಂಗಳಂ ಕಾಯದೀ | ಪಾಳಾದೆನ್ನಯ ಜೀವಮಂ ವೊರೆ
ಯು ತಾನಿನ್ನುಂ ಬರ್ದುಂಕಿರ್ಪೆನೇ ||

ಮು:—(ಆತ್ಮಗತ) ಇದೇನು; ಮಿತ್ರನ ಶೋಕಾವೇಗಕ್ಕೆ ಪ್ರತೀಕಾರವೇ
ಇಲ್ಲವಲ್ಲ? ಇದಕ್ಕೇನು ಮಾಡಲಿ? ಒಳ್ಳೆಯದು ಹೀಗೆ ಹೇಳು
ವೆನು. (ಪ್ರಕಾಶ) ಮಿತ್ರನೇ! ಕಮಲಾಪೀಡನಿಂದಾಕೆಗೆನಾ
ಯಿತೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ, ಕೇವಲ ಕೋಲಾಹಲದಿಂದಲೇ
ಅನುಂಗಳವನ್ನೂ ಹಿಸಿ ದುಃಖವನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವುದಾಗಲಿ
ಅನುಭವಿಸುವುದಾಗಲಿ ಉಚಿತವಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಕಲ
ವಾಣಿಯ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ಯಥಾರ್ಥವಾಗಿ ತಿಳಿಯೋಣ ಬಾ.
(ಎಂದು ಸ್ವಲ್ಪ ಮುಂದೆ ನಡೆದುನೋಡಿ) ಮಿತ್ರನೇ! ಇವನಾರು?
ಕಂಕುಳಲ್ಲಿ ಕತ್ತಿಯನ್ನಿರುಕಿಸಿಕೊಂಡು ಅರ್ಥವಾಗಿ ತಲೆಗೆ
ಮುಸುಕಿಟ್ಟು ಬೇಗಬೇಗ ಬರುತ್ತಿರುವನು.

ವಸಂ:—(ಚಿನ್ನಾಗಿ ನೋಡಿ) ಮಿತ್ರನೇ! ಇವನು ನನ್ನ ಸೇವಕನಾದ
ಕಲಕಂಠನು. ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಬೇಕೆಂಬ ತವಕದಿಂದ
ಬೇಗನೆ ಬರುತ್ತಿರುವನು. ನಿನ್ನೆಯದಿನ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ನಾನು
ಕಲವಾಣಿಯ ಕೇಳೇಗೃಹಕ್ಕೆ ಹೋಗುವಾಗ ನನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದ
ಕತ್ತಿಯನ್ನಿತ್ತು, ಹೊರಗಡೆಯಲ್ಲಿ ಕಾದಿರಬೇಕೆಂದು ನನ್ನ
ಮೈಗಾವಲಿಗಾಗಿಯೆ ಇವನನ್ನಿಟ್ಟಿದ್ದೆನು.

ಮು:—ಮಿತ್ರನೇ! ಹಾಗಾದರೆ ಇವನನ್ನು ಕೇಳೋಣ. ಎಲಾ
ಕಲಕಂಠನೆ! ಇಲ್ಲಿಬಾ.

ಕಲ:—(ನಮಸ್ಕರಿಸಿ) ಆರ್ಯನೇ! ನಿನ್ನ ಮಿತ್ರನಾದ ನಮ್ಮ
ಸ್ವಾಮಿಯು ಈದಿನ ಒಳ್ಳೆಯ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿದನು.
ತನಗಾಗಿ ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನು ಕೊಡುವ ಸೇವಕನನ್ನು ಕೂಡ
ಬಿಟ್ಟು ತನ್ನ ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡನಲ್ಲಾ!

ಮು:—(ಸ್ವಗತಂ) ಇದೇನು? ಇವನು ನಮ್ಮನ್ನು ಜರೆಯುತ್ತಾ ಕಲವಾಣಿಗೆನೋ ಅಶುಭವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವನು. (ಪ್ರಕಾಶಂ) ಎಲಾ ಮೂರ್ಖನೇ! ಮೊದಲೇ ದುಃಖಿಸುತ್ತಿರುವ ನನ್ನ ಮಿತ್ರನನ್ನು ಮರ್ಮಭೇದಕಗಳಾದ ನುಡಿಗಳಿಂದ ಮತ್ತಷ್ಟು ದುಃಖಗೊಳಿಸುವೆಯಾ?

ಕಲ:—ಹಾಗೆಂದರೇನು? ನಿನ್ನ ಮಿತ್ರನಿಗೆ ದುಃಖವಾಯಿತೇನು?

ವಸಂ:—ಮಿತ್ರನೇ! ಆ ಕಮಲಾಪೀಡನಿಂದ ಕೊಲ್ಲಲ್ಪಡುವ ಪ್ರಾಣಪ್ರಿಯಳಾದ ಕಲವಾಣಿಯನ್ನು ಯಾರೂ ಕಾಪಾಡಲಿಲ್ಲ.

ಕಲ:—ಅಹುದು. ಅವಳನ್ನು ಯಾರೂ ಕಾಪಾಡಲಿಲ್ಲ. (ಎಂದರ್ಥದಿಂದ)

ವಸಂ:—(ಕಂಬನಿಗರೆದು)

ಕಂ|| ಲಲನೆ! ರತಿ ಸಮಯದೊಳ್ ಪೂ |
ಗಳಸರಮಂ ಮುನ್ನು ಮೆಲ್ಲನೆಲ್ಲಿಡುತಿರ್ಚೆಂ |
ಎಳಬಾಳೆ ಸುಳಿಯ ಪೋಲ್ಪಾ |
ಗಳ ಮೆಂತಸಿಹತಿಗೆ ಗುರಿಯ ದಾದುದೊ ತರುಣೇ! ||

ಮು:—(ಸ್ವ) ಮಿತ್ರನನ್ನು ಹೇಗೆ ಸಮಾಧಾನ ಗೊಳಿಸಲಿ?

ಕಂ|| ಅಳಬೇಡೆನೆ ಕಠಿನೋಕ್ತಿಯ |
ದಳಲೇಕೆನೆ ನಿಂದೆಯುಸಿರದಿರೆ ಕಾಠಿನ್ಯಂ |
ಅಳಲವರೊಡನದು ಬಳೆಗುಂ |
ಗೆಳೆಯರ ದೆಂತಳುವ ಸಖರ ಸಂತ್ಯೆಸುವರೋ! ||

(ಪ್ರಕಾಶಂ) ಮಿತ್ರನೇ! ಅಸಂಬದ್ಧವಾಗಿ ಗಳಹುತ್ತಿದ್ದರೂ ಇವನ ಮಾತನ್ನು ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಕೇಳದೆ ಹೀಗೆ ಅಳುವುದು ಯುಕ್ತವಲ್ಲ.

ಕಲ:—ಹೌದು ಈತನು ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಕೇಳುವುದೇ ಇಲ್ಲ.

ಮು:—ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಹೇಳು.

ಕಲ:—ಲಾಲಿಸಬೇಕು. ಆ ಕಲವಾಣಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಬುದ್ಧಿಯಲ್ಲದೆ ಮತ್ತಾರೂ ಕಾಪಾಡಲಿಲ್ಲ.

ಮು:—ಮಿತ್ರನೇ! ನಿನ್ನ ಪ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಆಕೆಯ ಬುದ್ಧಿಯೇ ಕಾಪಾಡಿ ತಂದು ಹೇಳಿದಂತಾಯಿತು. ಆದುದರಿಂದ ಅಮಂಗಳವಾಗಿ ಶೋಕಿಸಬೇಡ; ಪ್ರಕಾಶವಾಗಿಯೇ ಕೇಳೋಣ. (ಎಂದು ತನ್ನ ಸೆರಗಿನಿಂದ ಕಣ್ಣೀರನ್ನೊರಿಸಿ, ಕಲಕಂಠನನ್ನು ನೋಡಿ) ಎಲಾ ಕಲಕಂಠನೆ! ಅವಳೆಂತಾದರೂ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಸೂಳೆಗೇರಿಗೆ ಬಂದಳೋ! ಅಲ್ಲಿ ತಾನೇ ಸ್ವೈರಿಣಿಯರಿಗೆ ಪತಿಯಿಂದಾಗಲಿ, ಭೂಪತಿಯಿಂದಾಗಲಿ ಭಯವಿಲ್ಲದಿರುವುದು?

ವಸಂ:—ಮಿತ್ರನೇ! ಮನ್ಮಥನ ಅರಗಿಣಿಯೆನಿಸಿದ ಆ ಮೋಹನಾಂಗಿಯು ಹಾಗೆ ಸೂಳೆಗೇರಿಗೆ ಬಂದರೆ—ಆಗಲ್ಲವೆ;

ಕಂ|| ಪೆರೆತುಂ ಚುಂಬಿಪ ಸಾಧಾಂ |
ತರದೊಳ್ ಮುಕ್ತಾವಿತಾಢ ಮಂಚದೊಳೊಲವಿಂ |
ತುರಣಿಯನೆದೆಯೊಳ್ ಮಲಗಿಸಿ |
ನೆರೆದಿರ್ಪೆಂ ಪಗಲಿರುಳ್ಳಂ ತಿಳಿಯದೆ ನಾಂ |

ಕಲ:—ಆರ್ಯನೇ! ಅವಳ ಸೊಬಗು ಅಂತಹುದೇ ಸರಿ.

ಕಂ|| ಆಕುರುಳಾ ಮೊಗಮಾ ನಗೆ |
ಯಾ ಕುಚಮಾ ಕಣ್ಣಳಾ ತಳಿದುರಿತೆ ಸೊಬಗಾಂ |
ತಾ ಕಮಲಾಕ್ಷಿಯೊಡಲನಾ |
ಲೋಕಿಪರಾ ಪಗಲಿರುಳ್ಳಂ ತಿಳಿದಪರೈ ||

ಮು:—ಎಲಾ ಕಲಕಂಠನೇ! ಆಮೇಲೆ ಕಲವಾಣಿಯು ಏನು ಮಾಡಿದಳು?

ಕಲ:- ಸ್ವಾಮಿಯೇ ಲಾಲಿಸು. ಈ ವಸಂತಕನು ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಟು ಬೇಗನೆ ಪೂದೋಟದ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಹೊರಟು ಹೋಗಲು, ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಚದುರೆಯಾದ ಆ ಕಲವಾಣಿಯು ತನ್ನ ಒಡವೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಎಲ್ಲಿಯೋ ಬೈಚಿಟ್ಟು ಎದೆಯನ್ನು ಬಡಿದು ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ, ಹಾ! ಹಾ! ಯಾವನೋ ಕಳ್ಳನು ಬಂದು ನನ್ನ ಒಡವೆಗಳನ್ನು ಕದ್ದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿರುವನು. ಅಯ್ಯೋ ಕೆಟ್ಟಿನಲ್ಲಾ! ದಿಕ್ಕಿಲ್ಲವೆ! ನಾಳೆ ದೂರದೇಶದಿಂದ ಪತಿಯು ಬಂದರೆ ಏನು ಹೇಳಲಿ? ಏನುಮಾಡಲಿ? ಏನುಗತಿ? ಯಾರಿಗೆ ಹೇಳಲಿ? ಎಂದು ಬಹಳವಾಗಿ ಗೋಳಾಡುತ್ತಾ ಕಣ್ಣೀರಿಟ್ಟು ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಕ್ಕೆ ಬಂದಳು.

ಮು:- (ಬಹುಮಾನದಿಂದ) ಭಾಪುಕಲವಾಣಿಯೇ! ಭಾಪು. ಮಿತ್ರನೇ! ಗಂಡನನ್ನು ಮರುಳುಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಪ್ರೇಯಸಿ ಗಿರುವ ಚಾತುರ್ಯವು ಅನ್ಯಾದೃಶವೇಸರಿ. ಆಮೇಲೆ-

ಕಲ:- ಸ್ವಾಮಿಯೇ! ತರುವಾಯ ಆ ಕಮಲಾಪೀಡನು “ ಇದೆ ಲ್ಲವೂ ಕಳ್ಳನ ಕೆಲಸವೇ ಸರಿ” ಎಂದು ತಿಳಿದು “ಎಲೆ ಪ್ರಾಣ ಪ್ರಿಯಳೇ! ಹೆದರಬೇಡ! ಹೆದರಬೇಡ. ಇದೋ ನಿನ್ನ ರಕ್ಷಕನು ಬಳಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವನು ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಖಡ್ಗ ಪಾಣಿಯಾಗಿ ಅದೇ ಪೂದೋಟಕ್ಕೆ ಹೋದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಒಂದು ಬರೀಗುಡಾರಲಲ್ಲಿ ಔತುಕೊಂಡಿದ್ದ ನಾನು ಬೇಗನೆ ಹೊರಟು ಸ್ವಾಮಿಯ ಪಾದದಬಳಿಗೆ ಬಂದೆನು.

ಮು:- ಮಿತ್ರನೇ! ಆ ಸುಂದರಿಯು ನಿನ್ನ ಪೂರ್ವಪುಣ್ಯಾತಿ ಶಯದಿಂದಲೇ ಈ ಮಹಾವಿಪತ್ತನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡಳು.

ಕಲ:- ಮಿತ್ರನೇ! ಆಕೆಯ ಚಾತುರ್ಯವಿಭವದಿಂದಲೇ ತಪ್ಪಿತೆಂದು ಹೇಳು.

ಮು:- ಮಿತ್ರನೇ! ನಿನ್ನ ಇಷ್ಟದಂತೆಯೇ ಆಗಲಿ—(ಎಂದು ಕೊಂಚ ಮುಂದೆನಡೆದು—ಬೆರಲಿಂದ ತೋರಿಸಿ) ಇವಳಾರು?

ಕಂ|| ಸಡಲಿಹ ನೀವಿಯ ಕೈಯೊಳ್ |
ಪಿಡಿದುಸಿರಿದಲೆವ ಮೊಲೆಯ ತೊಡುತಕ್ಕಿದೆ ||
ಲೈಡೆಗಳೊಳೀಕ್ಷಿಸುತಂ ತ |
ಪ್ಪಡಿಗಳ ನಿಡುತೀಮೃಗಾಕ್ಷಿ ಬೇಗನೆ ಪೋಪಳ್ ||

ವಸಂ:- ಮಿತ್ರನೇ! ನೀನರಿಯೆಯೇನು? ಇವಳು ರತ್ನಗುಪ್ತನ ಸೊಸೆ. ಇವಳೆಂತವಳೆಂದು ಬಲ್ಲೆ?

ಮು:- ಹಾಗೂ, ಆದರೆ ಬಲ್ಲೆನು. ಇವಳೇನು ಸಾಮಾನ್ಯಳೆ?

ವೃ|| ತೆರಳುವುದಿಲ್ಲ ಮಾವಗಮಿವಳ್ ಪೊರಗಿಂತಹ ಕಾರ್ಯಮಿ ದೊಡಂ | ಪರರ ವಲೋಕಿಸಳ್ ಸತಿಯರಂದದೆ ಸೇವಿಪಳತ್ತಿ ಮಾವರಂ || ಪಿರಿದಿಹನಲೈ ತೋರ್ಪಳಿನನಲ್ಲಿ ನಿಶೀಧದೊಳೆ ಲ್ಲರುಂ ಮಲಂ | ಗಿರೆ ನಡೆತಂದುಮಾ ವಿಟಜನಂಗಳ ಸಂಧಿಸ ಳಂದದಿಂದವಳ್ ||

ವಸಂ:- ಮಿತ್ರನೇ!

ಕಂ|| ಪಗಲೊಳ್ ವರನಾರಿ ಯಿವ |
ಳ್ಳಗೆಯಿರುಳೊಳ್ ವಾರನಾರಿಯಿಂತೊಳ್ಳಿಸರಂ |
ಸೊಗಮುಮನಾಂ ಪುದರಿಂದೀ |
ಜಗದೊಳಿವಳ್ ಧನ್ಯೆಯಲೈ ಪೆಣ್ಣೊಳೆಲ್ಲಂ ||

ಮು:- ಮಿತ್ರನೇ! ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹೇಳಿದೆ. (ಎಂದು ಮುಂದೆನೋಡಿ) ಇವಳನ್ನು ಕಂಡೆಯ?

ಕಂ|| ಮೊದಲೆ ರಡನೆಯ ಬೆರಲಳಿ |
ನಧರೋಷ್ಯವ ಪಿಡಿದು ನೋಳ್ಳಳಾದರದಿಂ ಮೇ |
ಲುದ ನೋಸರಿಸುತೆ ಕುಚಗಳ |
ನಿದೊ ಲಾಲಿಸಿ ನಲಿವ ಳೊಲಿವ ಳಿರುಳಂ ನೆನೆವಳ್ ||

ವಸಂ:—ಮಿತ್ರನೇ! ಇತ್ತನೋಡು.

ವೃ|| ಕೆದರ್ದ*ಕುರುಳ್ಳಂ ಕರದೆ ನೇವರಿಸುತ್ತವೆ ಸೂಯ್ಯೆ ಕಂಪ
ವೊಂ | ದಿದ ಕುಚಭಾರದಿಂ ಜಗುಳ್ಳ ಮೇಲುದ ನೋಸರಿಸುತ್ತೆ
ಮೆಲ್ಲನೀ || ಸುದತಿ ವಿಳಾಸದಿಂ ನಡೆಯೆ ಜಾರುವ ಕಾಂಚಿಯ
ರತ್ನರೋಚಿಯಿಂ | ದಿದೊ ಬೆಳಗಾಂತ ಪೊದೊಳೆಸೆದವ್ವುದು
ಕಣ್ಣೊಲಕಂಡ ಮಿಯುತಂ |

ಮು:—ಮಿತ್ರನೇ! ಇವಳನ್ನು ಕಂಡೆಯ (ಎಂದು ಇನ್ನೊಬ್ಬಳನ್ನು
ತೋರಿಸಿ)

ವೃ|| ಚಿಂಗಡೆ ಗಣ್ಣಿಳೇತೆರದೆ ಕಾತರವೊಂದಿದೆ ಸೀಕ್ಮತಂಗಳೆಂ |
ಚಿಂಗದಿರಿಂಗಿರಲ್ ತುಟಿಯೊಳಾನನ ಪಂಕಜಮಿಂತು ಬಾಡಿ
ರಲ್ | ಬೆಂಗಡೆಯೊಂದೆರಳ್ಳಗೆಯ ಪೂಗಳವೊಪ್ಪಿರಲೀಕೆ
ಯೊಳ್ ಮನೋ | ಜಂ ಗಡ ಪೊತ್ತನೀಸ್ತಿಸಿ ಶರಂಗಳ ನಿಟ್ಟಿಹ
ನೆಂದು ಶಂಕಿಸೆಂ ||

ವಸಂ:—(ಕೊಂಚಯೋಚಿಸಿ) ಮಿತ್ರ ಮುಕುಂದನೇ! ನೀನು ಸತ್ಯ
ವನ್ನು ಹೇಳುವುದಾದರೆ ನಾನು ಕೊಂಚ ಕೇಳುವೆನು.

ಮು:—ಮಿತ್ರನೇ! ಇದೇನು ಹೀಗೆ ಕೇಳುವೆ? ನಾನು ಮೊದಲು
ಯಾವಾಗಲಾದರೂ ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಿ ನಿನ್ನನ್ನು ವಂಚಿಸಿರುವೆನೆ?

ವಸಂ:—ಮಿತ್ರನೇ! ಆದರೆ ಕೇಳುವೆನು ಹೇಳು.

ಕಂ|| ಒಡಲಿದು ಬಡವಾಗಿರ್ಕುಂ |

ಕಡೆಗಣ್ಣಿದು ನಿಡ್ಡೆಯಿಲ್ಲದುದ ನರಿಪುವುದೈ |

ನಿಡುಸುಯ್ಯಳಿವುಂ ನಿನ್ನಯ |

ಮಡದಿಯ ವಿರಹಾತಿರೇಕಮಂ ವಿವರಿಸಗುಂ ||

ಕಾರಣವೇನು?

ಮು:—(ಸ್ವಗತಂ) ನಾನು ಇಷ್ಟು ಗಂಭೀರವಾಗಿದ್ದರೂ ಇವನೆಂತು
ತಿಳಿದುಕೊಂಡನು? (ಪ್ರಕಾಶಂ) ಕಾರಣವುಂಟು (ಎಂದು ಕಿವಿ
ಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುವನು)

ವಸಂ:—ಮಿತ್ರನೇ! ಈಗಲೇ ನಮ್ಮ ಪುರೋಹಿತ ಪುತ್ರನಾದ ವೀತಿ
ಹೋತ್ರ ನನ್ನಾಶ್ರಯಿಸು.

ಮು:—ಆ ಪುರೋಹಿತಪುತ್ರನು ನನಗೆ ಬಾಲ್ಯ ಮಿತ್ರನಾದುದರಿಂದ
ಆಶ್ರಯಿಸಬೇಕಾದುದೇನು?

ವಸಂ:—ಆದರೆ ಯೋಚಿಸುವುದೇಕೆ? ಅವನುದೊಡ್ಡ ಜೋಯಿಸ
ನಾದುದರಿಂದ ತಾನಾಗಿಯೇ ನಿನ್ನ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ತಿಳಿದು
ಏನಾದರೂ ಒಂದು ವಿಘ್ನವನ್ನು ಸೂಚಿಸಿ ಆಕೆಯು ಗಂಡನ
ಮನೆಗೆ ಹೋಗದಂತೆ ತಡೆಯುವನು.

ಮು:—ಮಿತ್ರನೇ! ಚೆನ್ನಾಗಿ ಯೋಚಿಸಿದೆ. ಈಗ ಆ ಪುರೋಹಿತ
ಪುತ್ರನೆಲ್ಲಿರಬಹುದು?

ವಸಂ:—(ಯೋಚಿಸಿ) ಈಗ ಆ ಪುರೋಹಿತ ಪುತ್ರನು ದೇವತಾ
ರಾಧನೆಗಾಗಿ ಹೂಗಳನ್ನು ಕೊಯ್ಯುತ್ತಾ ಪೂದೋಟದಲ್ಲಿರ
ಬಹುದು.

ಕಲ:—ಸ್ವಾಮಿಯೇ! ದಾಸಿಯರಾರಾಧನೆಗೆಂದು ಹೇಳಬೇಕು.

ಮು:—ಎಲಾ ದುರ್ಬುದ್ಧಿಯೇ! ಪೂಜ್ಯರಲ್ಲಿಯೂ ಏನನ್ನೋ ಹೇಳು
ವೆಯೆ?

ಕಲ:—ಆರ್ಯನೇ! ಅವನು ಪೂಜ್ಯನು ಹೇಗೆ? ಶಾಂತಿಹೋಮ
ಬಲಿಕರ್ಮಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣೆಯಾಗಿ ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಹಣವ
ನ್ನೆಲ್ಲಾ ದಾಸಿಯರಿಗಿತ್ತು ಅವರಕಾಲಿಗೆ ಬೀಳುವನಲ್ಲಾ!

ವಸಂ:—ಮಿತ್ರನೇ! ಇವನಮಾತು ಸುಳ್ಳಲ್ಲ. ಹಾಗೆಯೇ ಸರಿ.

ವೃ|| ಬೋದದೆ ಗೆಲ್ಲ ಸಲ್ಲವಿಕದಿಂ ಪಣಮಿಂತಿರುಳೊಳ್ ಸ್ವನಾಥೆ
ಯರ್ | ನೋದದೆ ನಿಡ್ಡೆಯಾಂಪವರೆಗಂ ನೆಲಸಿದುರ್ಪಚಾರ
ಗೆಯ್ಯತಂ || ದಾದಿಯರೆಯ್ದು ಪನ್ನವರೆ ಮೆತ್ತಲೊ ಕತ್ತಲೆ
ಯೊಂದು ಮೂಲೆಯ | ಲ್ಲಾದರದೀ ಪುರೋಹಿತ ಸುತರ್ಬಳ
ಲುತ್ತುವರಂ ನಿರೀಕ್ಷಿಸರ್ ||

ಮು:— (ನಕ್ಕು) ಮಿತ್ರನೇ! ನೀನರಿಯೆ.

ಕ|| ವೇಶೀಗೃಹ ಘಟಚೇಟೀ |

ದಾಸೀವಿಟೆ ರವರೆ ಬೇರೆ ಮತ್ಸಖನೀತಂ |

*
ಲೇಸೆನಿಪಂ ತನ್ನೆ ದೇಯಂ |

ಭಾಸುರ ಪರಸುಂದರೀ ಕುಚಾಲಿಂಗನದಿಂ ||

ಆದುದರಿಂದ ನಾನು ಪೂದೋಟಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಪುರೋಹಿತ
ಪುತ್ರನನ್ನು ಹುಡುಕುವೆನು. ಮಿತ್ರನೇ! ನೀನಿತ್ತಲಾಗಿ ಎಲ್ಲಿಹೋಗುವೆ?

ವಸಂ:—ಮಿತ್ರನೇ! ನಾನು ಉದ್ಯಾನವಾಟೆಗೆ ಹೋಗುವೆನು.

ಮು:—ನಿನಗೆ ದಾರಿಯು ಸುಖಕರವಾಗಲಿ (ಎಂದು ಕೊಂಚ ನಡೆದು)

ಆಹಾ! ಇದೇ ಅಲ್ಲವೆ ಉದ್ಯಾನವಾಟೆಯು? ವಿಶ್ವಂಖಲ
ನುದಾವಷ್ಟಂಭ ವಿಜೃಂಭಮಾಣ ಮದನ ಧನುಷ್ಟಂಕಾರ ಶಂಕಾವಹ
ನುಧುಪರ್ಯುಂಕಾರ ಮುಖರಶಿಖರನುಂ, ಲಲಿತರಸಾಲ ಕಿಸಲಯಾ
ಕಲನ ಮಹಿತ ಪರಭೃತಬಹುಳ ಕೋಲಾಹಲನುಂ, ಮಂದಸುಂದರ
ಸ್ಯಂದಮಾನ ಮಕರಂದ ಬಿಂದು ಸಂದೋಹಪೂರಿತ ಕುಸುಮ
ಸರಾಗ ಸರಂಪರಾಕಲ್ಪಿತಾಲವಾಲಮುಮಾಗಿ ಎನಿತುಮನೋಹರ
ಯಾಗಿರ್ಪುದು! (ಎಂದೊಳಪೊಕ್ಕು ನೋಡಿ) ಇಲ್ಲಿಯಾದರೆ

ಕ|| ತಂಬೆಲರಂಬಿಗ ನಡೆಯಿಸು |

ವಂಬುಜಕರಿಯೇರಿ ತುಂಬಿ ದಾರಿಗರೊಲವಿಂ |

ದಂ ಬಂಡು ಮಳಲಪೂರಸ |

ದಂಬುಧಿಯೊಳೆ ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನಾಡುತ್ತಿ ಪರ್ ||

(ನುತ್ತೊಂದುಕಡೆ ನೋಡಿ) ಆಹ! ಬೆಳಕಾಯಿತು. ಸೌರಚಾರಿಣಿ
ಯರಿಲ್ಲಿಯೇ ವಿಹರಿಸುತ್ತಿರುವರು. ಹಾಗೆಯೇ ಸರಿ.

ವೃ|| ಇದೆ ರತಿಕೇಳಿ ಭಗ್ನವಲಯಂಗಳಿದೆ ಪ್ರತಿಕರ್ಮಭೂಮಿ ಮೇ |
ಣೆದೆ ಮಲಗಿದ ಮೆಲ್ಲಳಿರವಾಸಿದೆ ಸೂಡಿದಪುಷ್ಪಮಾಲೆಯುಂ ||
ಇದೆಮರೆದಿಟ್ಟಹಾರ ಮಿದಲಕ್ತಲೇಪ ಮಿದಲೈ ಕಾಮಿ ಬೃಂ |
ದದ ಪದಪದ್ಮಸಂಚರಣದಿಂದೆ ಪವಿತ್ರತೆಯಾಂತ ಭೂತಲಂ ||
(ಸ್ವಲ್ಪ ಮುಂದೆ ನಡೆದು) ಇದೋ ಉದ್ಯಾನ ಪಾಲಿಕೆಯಾದ
ಮರಾಳಿಕೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವಳು. (ಎಂದು ನೋಡಿ) ಸಖಿ
ಮರಾಳಿಕೇ! ನಿನ್ನ ಮಿತ್ರನಾದ ವೀತಿಹೋತ್ರನು ಪುಷ್ಪಾಪ
ಚಯಕ್ಕಾಗಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿರುವನೆ ?

ಮರಾ:—ಅಹುದು. ಹೊಬುಟ್ಟಿಯನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು
ಈಗತಾನೆ ಈ ತೋಪಿನ ದಕ್ಷಿಣದ ಕಡೆಗೆ ಹೋದನು.

ಮು:—ಸಖಿ! ಆ ದಾರಿಯನ್ನು ತೋರಿಸು.

ಮರಾ:—ಇತ್ತ ಬಾ (ಎಂದು ಕೊಂಚನಡೆದು)

ಕ|| ಎಂತೆಂತು ಚೂತ ತರುವದು |

ಸಂತತ ಮಧುವೆರೆದು ಪಾತೆಯಂ ತುಂಬಿಪುದೋ |

ಅಂತಂತು ತಂಬೆಲ ಕುರ್ಸು |

ಮಾಂತದ ಧೂಳಿಗಳನೆರಚಿ ಬಳೆಯಿಸುವುದದಂ ||

(ನುತ್ತೊಂದು ಕಡೆಗೆ ತೋರಿಸಿ)

ಕ|| ಪೂರಸದ ಪರಿಮಳಂ ಕುಡಿ |

ದಾರಡಿಗಳ್ ಧೀರಮಾಗಿ ರ್ಪೀಂಕರಿಸುತಿರಲ್ |

ಸಾರ ಸಹಕಾರ ಕುಂಜದೊ |

ಳೀರಸಿಕ ಸರ್ಸದಿಂದೆ ವಿಹರಿಸರೊಲವಿಂ ||

ಮರಾ:—ಮಿತ್ರನೇ! ನಾನು ಬಲ್ಲೆನು.

ಮು:—(ಮತ್ತೊಂದುಕಡೆ ನೋಡಿ ವಿಷಾದದಿಂದ)

ವೃ|| ಬಿಸುಗಣ್ಣೀರ್ಬೀಳುಕಾವಿಂ ಬಳಲ್ದ*ತಳಿರ ಸಂಕೇತ ಕುಂಜಾಂ
ತದೊಳ್ ಪಂ | ಚಿಸಿವೋಗಲ್ ಕಾಂತನೀ ಸುಂದರಿ ರಚಿಸಿದ
ಶೋತ್ರ ಪ್ರತಾಳಾಸ್ತರಂ ಕ | ಣ್ಣಿಸೆಗುಂ ಪೂಬಾಣನಸ್ತ್ರಂಗಳ
ನಿಡೆ ಕಡಿವೆತ್ತಿರ್ಪ ಗಾತ್ರಂಗಳೆಂ ನೋ | ದೆಸೆವಸ್ರಾಲೇಪದಿಂ
ಭೀಕರಮೆನಿಸ ಮಹಾ ಮಾಂಸಖಂಡವ್ರಜಂಬೋಲ್ ||

ಮರಾ:—ಆರ್ಯನೇ ! ಇತ್ತನೋಡು. ಅದೊ ನಿನ್ನ ಮಿತ್ರನು.

ಮು:—(ನೋಡಿ ಸಂತೋಷದಿಂದ) ಓಹೋ ! ಮಿತ್ರನಿಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವನು.

ಕ|| ಅಳಿಗಳ್ ಪಾರುವವೋಲ್ ಪೂ |
ಗಳಬುಟ್ಟಿಯ ಕರದೆ ಕೊಂಬೆಯಂ ಜೋಲಿಸುತಂ |
ಕೆಳೆಯನಿವಂ ಬಲದೋಳಿಂ |
ದೆಳಿಸುತೆ ಗೋರಂಟಿ ಪೂಗಳಂ ಬಿಡಿಸುತಿಹಂ |

(ಎಂದು ಬಳಿಗೆಹೋಗಿ “ ಮಿತ್ರನೇ ! ” ಎಂದರ್ಥೋಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ)

ವೀತಿಹೋತ್ರ:—(ಕೊಂಬೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನೋಡಿ) ಮಿತ್ರನೇ ! ಇದೇನು!
ಗುರುತು ಸಿಕ್ಕದಂತಾಗಿರುವೆಯಲ್ಲಾ ?

ಕ|| ಕಡುಬಡವಾದೊಡಲಿಂ ಪರಿ |
ವಿಡಿಯಿಂ ಬೆಳ್ವಾಂತ ಕದವುಗಳಿ ನಲಸಿಕೆಯಂ |
ಪಡೆದಿಹ ನೋಟದೆ ಸುಯ್ಯಳ |
ನಡಸಿ ದತುಟಿಯಿಂದ ನಿನ್ನ ನನ್ಯನೊಲಿವೆಂ ||

ಮತ್ತಂ.

ಕ|| ಅರೆಯೊರಸಿದ ಕಣ್ಣಿನಿಗಳ್ |
ಭರದಿಂದೆವೆಯಿಡುತೆ ಬೆಳಗನಾದರಿಸದ ನಿ |
ನ್ನರುಣಾಕ್ಷಿಗಳೊರೆದವುವೈ |
ತರುಣಿಯ ನುಳಿದೊಂದುತಿರ್ಪ ವಿರಹವ್ಯಥೆಯಂ ||

ಆದುದರಿಂದ ಮಂಜರಿಯೇನಾದರೂ ಗಂಡನ ಮನೆಗೆ ಹೋದಳೋ ?

ಮು:—(ಸ್ವಗತಂ) ಇದೇನು ? ನಾನು ಹೇಳದಿದ್ದರೂ ಇವನು ಮೊದಲೇ ನನ್ನ ಗುಟ್ಟನ್ನು ತಿಳಿದಿರುವನಲ್ಲಾ ! ಅಥವಾ ಜೋಯಿಸರಿಗೆ ತಿಳಿಯದಿರುವುದಾವುದು ? (ಪ್ರಕಾಶಂ) ಮಿತ್ರನೇ ನನ್ನ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ಜ್ಯೋತಿಶ್ಯಾಸ್ತ್ರದಿಂದ ತಿಳಿದೆಯೇನು ? ಏಕೆಂದರೆ—

ಕ|| ಚಿಂದದ ಪೂದೋಟದೊಳಾ |
ಸುಂದರಿಯಂ ಕಳುಹುತೆನ್ನೊಳೊಂದಿಸಿದ ದಯಾ
ಸಿಂಧು ಜಟಾವತಿಯೋರ್ವಳ |
ನಿಂದುಳಿದಿನ್ನಾರು ಮರಿಯಲಸದಳಮಲ್ಲೆ ||

ವೀತಿ:—(ನಕ್ಕು) ಮಿತ್ರನೇ ! ಇದನ್ನು ತಿಳಿವುದಕ್ಕೂ ಜ್ಯೋತಿಶ್ಯಾಸ್ತ್ರವು ಬೇಕೆ ?

ಕ|| ಪರಕಾಂತಿಯರೊಡನಾಟಂ |
ಮರೆಯಾಗಿದೊಡೆ ಮದೆಂತೊ ಬಯಲಿಗೆಬರ್ಕುಂ ||
ನೆರೆನೀರೊಳಿಟ್ಟೊಡೆಂ ತಾ |
ವರೆಬಳ್ಳಿಯದರರೆ ! ಭರದೆಪೊರಪೊಣ್ಣದೆ ತಾಂ ||

ಮು-ಹಾಗಾದರೆ ಆ ಚಂದ್ರವದನೆಯನ್ನು ಬಂಧು ಜನಗಳು ಬಿಡಲೂ ಇಲ್ಲ. ದೂಷಿಸುವುದೂ ಇಲ್ಲವಲ್ಲಾ. ಕಾರಣವೇನು ?

ವೀತಿ:—ಮಿತ್ರನೇ ! ಹಾಗೆನ್ನ ಬೇಡ.

ಕ|| ಎಲ್ಲರೋಳೇಪರಿ ಸುಚರಿತ |
ಮೆತಿದೆಯೋಳ್ ಪಲ್ಲವಿಪುದರಿಂದೆಲ್ಲಮುಮಂ ||
ಬಲ್ಲೊಡಮದನಭಿನಂದಿಸ |
ರಲ್ಲದೆ ತಿಳಿವಂತೆ ಪಳೆಯರನ್ಯರ ಭಯದಿಂ ||

ಆದುದರಿಂದ ಇನ್ನು ಕೆಲವು ದಿನಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಇವಳು ತಾನಾಗಿಯೇ ಬಂಧುಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡುವಳು.

ಮು:—ಮಿತ್ರನೇ! ಆ ಹರಿಣಾಸ್ತ್ರೆಯು ಈಗಲೇ ಆ ಹುಲಿಯ ಬಾಯಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದರೆ ಆಮೇಲೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಯೋಚಿಸಬಹುದು.

ವೀತಿ:—ಮಿತ್ರನೇ! ಚಿಂತಿಸಬೇಡ. ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಅತಿ ಸ್ನೇಹವುಳ್ಳ ಪೂಜ್ಯಳಾದ ಜಟಾವತಿಯು ನಿನ್ನೆಯ ರಾತ್ರಿಯೇ ನನ್ನನ್ನು ಕರೆದು 'ಮಗುವೆ! ಆ ಮಂದಾರನ ಪುತ್ರಿಯಾದ ಮಂಜರಿಯು ಪತಿಗೃಹಕ್ಕೆ ತೆರಳದಂತೆ ಎನಾದರೂ ಉಪಾಯವನ್ನು ಮಾಡು' ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು. ಇಂತು ಆ ಪೂಜ್ಯಳ ಉಪದೇಶವೇ ಅಲ್ಲದೆ ಮಿತ್ರನಪ್ಪಣೆಯೂ ಹೀಗೆಯೇ ಇರುವುದು. ಇವೆರಡೂ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳೇ ಆದುದರಿಂದ ಮಂಜರೀ ಪ್ರಯಾಣ ಭಂಜನವೂ, ನಿನ್ನ ಮನೋರಂಜನವೂ ಸಿದ್ಧವೆಂದು ತಿಳಿ.

ಮು:—(ಸ್ವಗತಂ) ಆಹಾ! ಪೂಜ್ಯಳಾದ ಜಟಾವತಿಗೆ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಅನುಗ್ರಹವು? ನಾನು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳದೆಯೂ, ತಿಳುಹದೆಯೂ ಇದ್ದರೂ ತಾನಾಗಿಯೇ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿ ನನಗಿಂತು ಹಿತವನ್ನು ಮಾಡುವಳಲ್ಲಾ! (ಪ್ರಕಾಶಂ)

ಕಂ|| ನಿಜಮಪ್ಪ ನೇಹವಾಂತ ಸ |
ಹಜಚಾತುರ್ಯದೇ ಸಖಾಯನೇನಿಸಿಹ ನಿನ್ನೊಳ್ ||
ನಿಜಕಾರ್ಯಭರವನಿಡುತಾಂ |
ತ್ಯಜಿಸಿದೆ ನಂದವಳನರರೆ! ಪೇಳ್ವ ಪುದಿನ್ನೇಂ ||

ಆದುದರಿಂದ ನೀನೀಗಲೇ ಬೇಗನೆ ತೆರಳು.

ವೀತಿ:—ಮಿತ್ರನೇ! ಇದೊ ಹೊರಡುವೆನು. (ಎಂಪು ತೆರಳಿದನು.)

ಮು:—(ನೋಡಿ) ಇದೇನು? ಮಿತ್ರನಾಗಲೇ ಉದ್ಯಾನವನ್ನು ದಾಟಿ ಹೋದನು.

ಮುರಾ:—ಮಿತ್ರನೇ! ಇತ್ತನೋಡು. ಕಮಲಬಾಂಧವನು ಉದಯಾ ಚಲವನ್ನು ದಾಟಿಬಂದನು.

ಮು:—(ಮೂಡಗಡೆಯ ನೋಡಿ)

ಕಂ|| ಕರದಿಂ ಕೋಕಕುಚವ ನಾ |
ವರಿಸುತೆವಿಕಚಾಬ್ಬನೇತ್ರದಿಂ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂ ||
ಡರುಣಪ್ರಭೆಯಧರದ ವಾ |
ರರಮಣಿಯಾನನವನೀಗ ಚುಂಬಿಪನರ್ಕಂ ||

ಅಥವಾ—

ಕಂ|| ಬೆಳಗಾಗುವನ್ನವರಮಾ |
ಜಳಧಿಯ ಕುಡಿದರ್ಕನೀಗಲಾವನ ನೆವದಿಂ ||
ದಳಿದುಡುಬುದ್ಭದ ದನಭೋ |
ಜಳಧಿಯನೀಂಟಲೈ ಮೂಡುತಿಹನೆಂದರಿವೆಂ ||

(ಎಡಗಡೆ ನೋಡಿ)

ಕಂ|| ಬಿರಿದರವಿಂದಗಳಿಂದಂ |
ತೆರಪಿಲ್ಲದೆ ಬಂತಿಯಾಗಿ ಮೆಲ್ಲನೆಬರ್ಪಿ ||
ಮರಿದುಂಬಿವಿಂಡು ಮದನಂ |
ಕರದೋಳ್ ಪಿಡಿದಿರ್ಪ ಕಡುಗಸಿರಿಯಂ ತಾಳ್ಕುಂ ||

ಮುರಾ:—ಮಿತ್ರನೇ! ಆ ಕಮಲವು ನಿನ್ನೆ ಅರಳಿದುದು. ಆದುದರಿಂದಲೇ ತುಂಬಿಗಳು ಹಾರಿಹೋಗುತ್ತಿರುವುವು.

ಮು:—ಸಖಿ! ಹಾಗಾದರೆ ಈಗಲೇ ಅಗಲಿದ ಕಮಲವನ್ನು ತೋರಿಸು.

ಮುರಾ:—ಮಿತ್ರನೇ! ಇದನ್ನು ನೋಡು.

ಕಂ|| ಸಿರಿಗಾಡುಂಬೊಲನೆನಿಸುತೆ |
ಪರಿಮಳ ಮಕರಂದ ಪೂರಪೂರಿತಮಾದೀ ||
ಸರಸಿಜಕಂದರದೋಳ್ ಬಂ |
ಭರಗಳಿವೊಯ್ಯೊಯ್ಯನಿಲ್ಲಿ ಚರಿಸುತ್ತಿ ಕುಂ ||

ಮು:—(ನೋಡಿ ತಲೆದೂಗಿ) ಸಖಿ ಮರಾಳಿಕೆ, ಇದೇನು ಅಪೂರ್ವ
ವಾಗಿ ಹೇಳುವೆ! (ಎಂದು ಕಮಲನಿಯನ್ನು ಕುರಿತು)

ಕಂ|| ನಳನಿಯೆ ! ಕೈಪಿಡಿಮದರಿಂ |
ನಳನೀಸಖನೆಂದು ರವಿಗೆ ಪೆಸರೊಂದೆ ಗಡಂ ||
ಬೆಳಗಿಂದೆ ಸಂಜೆವರೆಗಮ |
ದಳುಕಿಲ್ಲದೆ ಪೀರ್ವುದಳಿಯೆ ನಿನ್ನಯ ಮಧುವಂ ||

ಅಥವಾ

ವೃ|| ಜನನವನಾಂತುದಂದು ಮೊದಲೊಲ್ಲು ರಜಸ್ಸೊಗವನ
ಮಾಸೆಯಿಂ | ದನುದಿನಮುಂ ಕ್ಷಣಂಗಳೆಣಿಸುತ್ತಳಿ ಕಾಲವ
ನೂಂಕಿತಾರಜಂ || ಜನಿಸಲೊಡಂ ಪಯೋಜನಿಯೆ ! ತಿಂಬೆಲ
ರೈದುತೆ ನಿನ್ನ ಭೋಗಿಸಲ್ ಮನದದನೆಂತು ಸೈರಿಸುವುದಾರಡಿ
ಲೋಕಮದೆಂತು ಸೈರಿಕುಂ ||

(ತಿರುಗಿ ನೋಡಿ)

ಕಂ|| ಕುಮುದರಜೋಭ ಸ್ಮವಬೊಳಿ |
ದಮಮಾ ! ಕಾಪಾಲವ್ರತಿಯ ಮೊಲ್ಮಧುರಸ ಪಾ ||
ನಮನೆಸಗಿ ಪಾಡುತೊಯ್ಯನೆ |
ಭ್ರಮರಂಗಳ್ ಕಮಲಗೃಹಗಳೋಳ್ ಸಂಚರಿಕುಂ ||

(ಮುಂದೆ ನಡೆದು)

ಮಿತ್ರನೇ ! ಇದೋ ನೋಡು. ಪೌರಾಣಿಕನಾದ ಮುದ್ದಲಭಟ್ಟ
ನಿತ್ತಲೇ ಬರುತ್ತಿರುವನು.

ಮರಾ:—ಮಿತ್ರನೇ ! ಈ ಗೂಢವಲ್ಲಭನನ್ನು ನಾನು ಬಲ್ಲೆನು.

ಕಂ|| ಎಳಜೋಳಿಯ ರೆಳಸುವಮೊಲ್ |
ಕಲರವದಿಂದಂ ಪುರಾಣಮಂ ಪಠಿಸುತ್ತಂ ||
ಅಳಿದುಳಿದರ್ಥವನೆಲ್ಲವ |
ತಿಳಿಸುತ್ತಡಿಗಡಿಗೆ ನೇಹನೋಟದೆ ನೋಳ್ವಂ ||

ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ; ಇನ್ನೂ ಕೇಳಬೇಕು. ಇವನಿಗೆ ಮುದ್ದಲ
ಭಟ್ಟನೆಂಬ ಹೆಸರು ಸರಿಯಷ್ಟೆ ! ಚಿದಂಬರ ಭಟ್ಟನೆಂಬ ಮತ್ತೊಂದು
ಹೆಸರೂ ಉಂಟು.

ಮು:—ಬಲ್ಲೆನು. ಚಿದಂಬರ ಭಟ್ಟನೆಂಬುದು ತಂದೆಯಿಟ್ಟ ಹೆಸರು.
ಘೋರ್ಜರರು ಮುದ್ದಲ ಭಟ್ಟನೆಂದು ಕರೆಯುವರು. ಒಳ್ಳೆ
ಯದು ಇವನನ್ನು ಮಾತನಾಡಿಸುವೆನು. (ಎಂದು ಬಳಿಗೆ
ಹೋಗಿ) ಅಯ್ಯಾ ಪೌರಾಣಿಕನೇ ! ಮುಕುಂದನು ನಿನ್ನನ್ನು
ವಂದಿಸುವನು.

ಪೌರಾ:—ಮಿತ್ರನೇ ! ರತಿಕಲಾದೇಶಿಕನಾದ ನಿನ್ನನ್ನು ಏನೆಂದಾಶೀ
ರ್ವದಿಸಲಿ ?

ಮು:—ಮಿತ್ರನೇ ! ಸುಳ್ಳುಮಾತುಗಳಿಂದಲೇ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಮಹಿಮೆ
ಯನ್ನಾರೋಪಿಸುವೆಯಲ್ಲಾ !

ಪೌರಾ:—ಮಿತ್ರನೇ ! ನನ್ನ ಮಾತನ್ನೇ ಸುಳ್ಳು ಮಾಡುವೆಯಾ ?
ನೀನೆ ಸ್ಮರಿಸಿಕೊ !

ವೃ|| ಒಲವಿಂದ ತೊಟ್ಟಿಲಂ ತೂಗುವನೆವ ದೊಳಗೈತಂದ ಕಾಂತಾ
ಜನಂ ತ | ಮ್ಮಲಕ ಶ್ರೋಣೀಕುಚಂಗಳ್ ಬಳುಕೆ ಬೆಡಗಿನಿ
ದೊಯ್ಯ ನಾಲೋಕಿಸಲ್ ನೀಂ || ಮಲಗುತ್ತೇಳುತ್ತೆ ಮಾತಾ
ಡುತೆ ಸವಿನುಡಿಯಂ ಲಲ್ಲೆಗೆಯ್ಯುತ್ತೆ ನೇಹಂ | ಬಲಿವಂತಾ
ಬಾಲ್ಯದೊಳ್ ಗೋಪಿಯರಿಗೆ ರತಿತತ್ವಂಗಳಂ ಪೇಳ್ವೆಯಲ್ಲೆ ||

ಮು:--ಮಿತ್ರನೇ! ಆದಂತಿರಲಿ. ಈಗ ಯಾರನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಹೊರಟಿರುವೆ!

ಪಾ:--ಘೋರ್ಜನಾದ ನಿರ್ಜರದಾಸನನ್ನು.

ಮು:--(ಸ್ವಗತಂ)

ಕಂ|| ಪಗಲಿರುಳಾತನ ಮನೆಯಿಂ |

ತೊಲಗದೆ ನೆಲಸಿರ್ಪನವಳಮುಂಗಡೆಯೊಳಿವಂ ||

ಬಗೆಯೆ ಕಳಾವತಿ ಯಾಕ್ಷಣ |

ಯುಗಳಮದೀ ತಂಗೆ ಲೋಹನಿಗಳಮೆ ನಿಸದಂ ||

(ಪ್ರಕಾಶಂ) ಆದರೆ ಅವನ ಮಡದಿಯನ್ನೆಂದು ಹೇಳು.

ಪಾ:--ಮಿತ್ರನೇ! ಪ್ರಖ್ಯಾತವಾದ ಪುಣ್ಯಚರಿತ್ರೆಯುಳ್ಳ ಆಕೆಯು ಜಗತ್ತನ್ನೇ ಅನುಗ್ರಹಿಸ ಬಲ್ಲಳು.

ಮು:--(ಕುತೂಹಲದಿಂದ) ಮಿತ್ರನೇ! ಅದೇನು ಆಕೆಯ ಪುಣ್ಯಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಕೊಂಚ ಹೇಳು. ಕೇಳೋಣ.

ಪಾ:--ಕಂ|| ನಡುವಿಷ್ಟು ಪದಂ ಕುಚಮದು |

ವೃಡಪದಮಾಸ್ಯಂ ವಿಧಾತ್ಯಪದಮಲ್ಲದೆ ಸೋ ||

ಮುಡಿ ಸುಮನಃ ಪದಮದು ಬಗೆ |

ವೊಡೆ ಜಘನತಲಂ ವಿಶಾಲ ಕಾಂಚೀಪದಮೈ ||

ನುಡಿ ಮಧುರ ಮರುಣಧರ ತುಟಿ |

ಯೊಡಲಿದು ಶ್ರೀರಂಗಭೂಮಿ ನಿರ್ಜರರೆಂದುಂ ||

ಬಿಡದವಳ ಸೇವಿಸುವರಾ |

ಮಡದಿಯೊಳಿಹ ಪುಣ್ಯಚರಿತವೇನೆಂದಪೆ ನಾಂ ||

ಮು:--(ಬಹುಮಾನದಿಂದ) ಭಾವು. ಆದುದರಿಂದಲೇ ನೀನು ಅವಳನ್ನು ಇಷ್ಟು ಗೌರವಿಸುತ್ತಿರುವೆ. ಅವಳಂತಿರಲಿ. ಅವಳ ಮನಸ್ಸೆಂತಿರುವುದು ಹೇಳು.

ಪಾ:--ಮಿತ್ರನೇ! ಇದೇನು ಹೊಸದಾಗಿ ಕೇಳುತ್ತಿರುವೆ? ಪ್ರತಿ ದಿನವೂ ಸಾಯಂಕಾಲದ ಮಂಗಳಾರತಿಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಆ ವಧೂಮಣಿಯು “ ಪುರುಷೋತ್ತಮನೇ! ನಿನಗೇ ಸೇರಲಿ ” ಎಂದು ತಾಂಬೂಲವನ್ನು ಕೊಡುವಳು.

ಮು:--ಮಿತ್ರನೇ! ನಾನು ಮತ್ತೊಂದನ್ನೂ ಬಲ್ಲೆನು.

ಕಂ|| ಧರ್ಮೋಪದೇಶ ಗುರುವೆಂ |

ದಿರ್ಮಡಿಯಾಗೆಲ್ಲರಿದಿರೊಳಂ ಸೇವಿಸುವಳ |

ಮರ್ಮದಿ ರತಿಗುರುವೆನುತಂ |

ನರ್ಮಸುರತಭೋಗದಕ್ಷಿಣೆಯ ನಿನಗೀವಳ ||

ಪಾ:--ಮಿತ್ರನೇ! ನನ್ನ ಸುಖಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವಿಷ್ಟೇನೆ? ಇದೇನತಿಶಯ? (ಆನಾದರದಿಂದ)

ಕಂ|| ಚೋಳೋಪದ್ರವಮಿಲ್ಲದ |

ಚೋಳಿಯಬಿಣ್ಣೊಲೆಯನಪ್ಪಿ ಸುಖಿಸಿದ ಪುರುಷಂ |

ಚೋಳದೊಳುರೋಜವಿರುಕಿಸಿ ||

ಬಾಳುವ ಘೋರ್ಜರಿಯ ಭೋಗಮಂ ಬಣ್ಣಿಪನೇಂ ||

ಮು:--(ಸ್ವಗತಂ) ಎಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮ ಜಾತಿಯವರನ್ನೇ ಪ್ರಿಯರನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿಯುವುದು ಸಹಜವಲ್ಲವೆ? (ಪ್ರಕಾಶಂ)

ಕಂ|| ಆರಾವ ಜಾತಿಪುರುಷರೋ |

ತೋರುವುದಾಜಾತಿ ನಾರಿಯೊಳವರಿಗೆಮುದಂ ||

ಕೀರಾಂಗನೆಯೊಳ ಕೋಗಿಲೆ |

ಗೇ ರೀತಿಯೊಳಾದೊಡಂ |

ಮುದಂ ಮೂಡುಗುಮೇ ||

ಮಿತ್ರನೇ! ನಿನಗೆ ಚೋಳಿಯರಲ್ಲಿ ಪಕ್ಷಪಾತವೇಕೆ?

ವೃ|| ಚೋಳದೊಳಿರ್ಪ ಘೋರ್ಜರಿಯುರೋಜಗಳಂ ತೊಡಲಾಗದಿದೊಡಂ | ಸ್ಥೂಲನಿತಂಬನುಂ ಸುಲಭದಿಂ ತೊಡಲಪ್ಪುದ

ಕಚ್ಚು ಭಾವದಿಂ || ಚೋಳಿಯರಲ್ಲಿ ಪಲ್ಲಟಮಿದೆಲ್ಲಮುಮಂ
ನೆರೆಯೋಚಿಸಲ್ಮನು | ಪ್ಯಾಳಿಯದೊಂದು ತಾಣದೊಳಗೆಲ್ಲ
ಸುಖಂಗಳ ನೊಂದಲಕ್ಕುಮೇಂ ||

“ ಆದರೆ ಹಗಲಿರುಳೆಲ್ಲ ಗಂಡನಬಳಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವ
ಅವಳನ್ನು ನೀನು ಅನುಸರಿಸುವುದು ಹೇಗೆ ” ಎಂದು ನನ್ನಮನವು
ಸಂಶಯಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವುದು.

ಪಾ:- ಮಿತ್ರನೇ! ಇದೇನು ಕಷ್ಟವಲ್ಲ, ಏಕೆಂದರೆ—

ವೃ|| ಪೇಳಿದ ವೇಳೆಯೊಳ್ ತೆರಳಿ ಗೂಢದೊಳೆನ್ನು ಗುರಿಟ್ಟು ಸೂಚಿ
ಸಲ್ | ಬಾಲೆ ನಿಜೇಶಪಾರ್ಶ್ವದೊಳಗಿದೊಡಮಿತ್ತ ತಿರುಂಗಿ
ಜಾಣ್ಮೆಯಿಂ || ಲೀಲೆಯೊಳಾತನಂ ಭುಜದಿ ನೊಂದರಿನಪ್ಪಿಯೆ
ನಲೈಯಿಂ ಮಹಾ | ನೀಲ ಸರೋರುಹಾಕ್ಷಿ ಬಿಗಿಯಪ್ಪುವಳೆನ್ನ
ಮನಸ್ಯ ಬಾಹುವಿಂ ||

ಮು:- (ಸ್ವಗತಂ) ಆಹಾ! ಇವನದೆಷ್ಟು ಸಾಹಸವು? (ಪ್ರಕಾಶಂ)
(ಮರಾಳಿಕೆಯನ್ನು ಕುರಿತು) ಮರಾಳಿಕೆ! ಕೇಳಿದೆಯಾ?

ವೃ|| ಸಮಯವ ಗೈಯಲಾಕೆಯ ವಿಳಾಸ ಗೃಂಹಾಂತರಕ್ಕೈದ
ಲೊಲ್ಲದಾ | ಪ್ರಮದೆಯನೊಂದಿ ಗೂಢದೊಳಡರ್ಚಲಿ ಸಂತಸ
ದೇನನಾದೊಡಂ || ರಮಣನದೆಚ್ಚರಂ ಬಡೆಯಲೀತಗೇಂ
ಗತಿಯಕ್ಕುಮಾಗಳಾ | ವಿಮನನ ಬಾಹುಪಂಜರದ ನೊಂದಿದ
ಸುಂದರಿಯೆಂತು ಜೀವಿವಳ್ ? ||

ಪಾ:- ಎದ್ದರೆ ತಾನೇ ಅವನು ಮಾಡುವುದೇನು?

ಕ|| ಮನೆಮನೆಯೊಳಗುಂ ಘೂರ್ಜರ |
ವನಿತೆಯರೊಳ್ ಭೃತ್ಯನೋ ಪುರೋಹಿತನೋ ಮೇ ||
ಣನುವಿಂ ಪೌರಾಣಿಕನೋ ಓ |
ರ್ವನ ನೊಲಿದಿರ್ಪುದು ಕುಲಕ್ರಮಾಗತಮಲೈ ||

ಆದುದರಿಂದ ಇನ್ನು ಬಹಳ ಮಾತೇಕೆ? ನಾನುಹೊರಡುವೆನು.
ಮು:- ಮಿತ್ರನೇ! ಒಳ್ಳೆಯದು ಹೊರಡು. ನಾನೂ ಸೂಳೆಗೇರಿಗೆ
ಹೋಗುವೆನು. (ಮರಾಳಿಕೆಯನ್ನು ಕುರಿತು) ಸಖಿ! ಮರಾಳಿಕೆ!
ಈ ಪುರೋಹಿತಪುತ್ರನ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ಬೇಗನೆ
ತಿಳಿಯುವೆಯೆ?

ಮರಾ:- ಆರ್ಯನೇ! ಅವನ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ನಿನ್ನ ಪ್ರಿಯಳಾದ
ಆ ಮಂಜರಿಯ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನೂ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತಿಳಿದು ಈಗಲೇ
ನಿನಗೆ ತಿಳುಹಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಮು:- ಸಖಿ, ಆದರೆ ಹೊರಡು (ಎಂದು ನಡೆದು ನೋಡಿ)

ಆಹಾ! ಇದೇ ಅಲ್ಲವೆ ವೇಶವಾಟಿಯು. ಸುಂದರಾಂಗಿಯರ
ಸವಿನುಡಿಗಳಿಂದ ಸೋತು, ಕೋಪಗೊಂಡಂತಿರುವ ಗಿಳಿಗಳ ಬಳಗಕ್ಕೆ
ಸೆರೆಮನೆಯಂತಿರುವ ಮಣಿಕಿರಣ ಪುಂಜ ಪಂಜರವೂಲೆಯಿಂದ
ಮಂಜುಳವಾದ ಮುಂಜಗುಲಿಗಳಿಂದಲೂ, ನೀರು ಹನಿಗಳನ್ನೆರಚು
ತ್ತಿರುವ ಜಲಯಂತ್ರಗಳಿಂದಲೂ, ಕುಂಕುಮರಸದ ಸಾರಣಿ
ಯಿಂದೊಪ್ಪುವಂಗಳಗಳಿಂದಲೂ ರಮಣೀಯವೆನಿಸಿ, ಲಂಕಾನಗರ
ದಂತೆ ಅಕ್ಷವಿಹಾರಾಸ್ಪದವೂ, ಆಯೋಧ್ಯೆಯಂತೆ ರಾಮಾನುವೃತ್ತ
ಭರತಪ್ರಚಾರವೂ, ಶಿವಶರೀರದಂತೆ ಭುಜಂಗಭೂಷಿತವೂ, ಸರೋ
ವರದಂತೆ ಪದ್ಮಿನೀ ಪ್ರಚುರವೂ, ಕಾಂತಾರದಂತೆ ಹಸ್ತಿನೀಕರ
ನಮಿತಪುನ್ನಾಗವೂ, ಕಾದಂಬರಿಯಂತೆ ಪ್ರಕಟಿತ ಹೇಮಕೂಟ
ವಿಸ್ತಾರವೂ, ವಿಸ್ತರಭೆಯಂತೆ ಶ್ರುತಿಮಿಳಿತ ವಿವಿಧವಾದ್ಯಾರಬ್ಧ
ಕೋಲಾಹಲವೂ, ನಾರಾಯಣ ಶರೀರದಂತೆ ಭೋಗಿ ಭೋಗಾನು
ರಕ್ತವೂ, ಮದಮತ್ತಿಯೆರಾದ ಚೇಟಿಯರ ಹಸ್ತಗಳೆತವಾದ
ಪೇಟೆಗಳಿಂದ ಜಾರುವ ವೀಟೆಗಳನ್ನಾರಿಸುತ್ತಿರುವ ಚೇಟಿಯರಿಂದ
ನಿಬಿಡವಾದ ಈ ವೇಶವಾಟಿಯು ಎಷ್ಟು ದವಾಗಿಯಿರುವುದು? (ಎಂದೊಳ
ಪೊಕ್ಕು ಕೊಂಚನಡೆದು) ಇಲ್ಲಿಯಾದರೆ—

ವೃ|| ಕರುಮಾಡೆಂಗಳೊಳಳ್ಳರಿಂ ಸುಳಿಯಲೀ ಕಾಂತಾಜನಂಜಾಲ
ದಿಂ | ದರೆ ಜಾರಿದರ್ ಶರೀರ ಕಾಂತಿಗಳ ನಭ್ರಂಗಳ್
ಕಳುತ್ತಾಗಳ || ಚ್ಚರಿಯಿಂ ದುರ್ಗತನೊಂದಿದಲ್ಪಧನಮಂ
ತೋರಲ್ಕೆ ತಾನಕ್ಕುವಂ | ತ್ತರೆತೋರುತ್ತರೆ ಮುರ್ಚಿ ಮಿಂಚಿ
ನುತೆ ತಮ್ಮೊಲ್ ಬೈಚಿಡುತ್ತಿರ್ಪುವೈ ||

ಮತ್ತಂ ||

ವೃ|| ತಾರೆಗಳಬ್ಬದೊಳ್ ಧರಣಿಮಂಡಲ ಮುಚ್ಚಳವಾಳೆಗಂಬ
ದೊಳ್ | ನೀರಿನಗುಣ್ಣುಬಾಂದಳದಿ ಪಾವಿನ ಮಂಡೆಯೊಳದ್ದಿ
ಗಳ್ ಸುಧಾ|| ಸಾರದ ಚಂದ್ರಮಂಡಲದೊಳಂಧತಮಿಸ್ರಮಿದೆಲ್ಲ
ಮೊಂದು ಬಂ | ಗಾರದ ಬಳ್ಳಿಯಲ್ಲೆ ಸೆವುದಚ್ಚರಿಯೆಲ್ಲ ಗೃಹಂ
ಗಳಲ್ಲಿಯುಂ ||

(ಸುತ್ತಲೂ ನೋಡಿ) ಆಹಾ! ಈ ಎಳಬಿಸಿಲೆಷ್ಟು ಸೊಗಸಾ
ಗಿರುವುದು.

ಕಂ|| ಜಗಜಗಿಪೆಳಬಿಸಿಲಿದು ಮೂ |
ಜಗಮಂ ಸೊಗಯಿವುದು, ಮತ್ತಮಿಾ ಮನೆಗೊಳದೊಳ್ ||
ಬಗೆಗೊಳ್ಳ ತಾವರೆಗಳಿಂ |
ದೊಗೆವೀ ಪೊಸಗಂಪು ತಣಿವುದೆಲ್ಲರ ಮನಮಂ ||

(ಮೇಲೆ ನೋಡಿ) ಏನುಹೇಳುವಿರಿ ?

ಕಂ|| ಪದೆಸಿಂ ವಿಹರಿಪ ಸುದತಿಯ |
ರಧರೋಷ್ಯದ ಬೆಳಗಿದಲ್ಲದೆ ಳವಿಸಿಲಲ್ಲಂ ||
ಇದುವದನಾಮೋದವದ |
ಲ್ಲದೆ ಮನೆಗೊಳ ತಾವರೆಗಳ ಪರಿಮಳವಲ್ಲಂ ||

ಎಂದು ಹೇಳುವಿರೊ? ದಿಟ. ಇಲ್ಲಿರುವ ಸುಂದರಿಯರಂತವರೇಸರಿ.

ಕಂ|| ಕರಪದ ಮುಖಕಮಲದ ಕ |
ಣ್ಣೆರೆಯಭುಜಾಬಿಸದ ಮುಂಗುರುಳ ಪಾಚಿಯ ಸುಂ ||
ದರ ತನುರುಚಿ ಸರಸಿಯೊಳೀ |
ತರುಣಿಯರೀ ಸುವರುರೋಜತುಂಬಿ ಫಲಗಳಿಂ ||

(ಮುಂದೆ ನಡೆದು) ಇದೋ ಲೀಲಾವತಿಯು ಇಲ್ಲಿಯೇ ಎಳ
ಬಿಸಿಲನ್ನು ಕಾಸುತ್ತಿರುವಳು. ಇವಳಿಗಾದರೆ—

ಕಂ|| ಮುಡಿಯಂ ಸವರುತೆ ಕೊರಲಂ |
ತಡವುತೆ ಕುಚಕುಂಭಯುಗವನವ್ಪುತೆ ಕರದಿಂ ||
ಸಡಲಿಸಲೆನೆ ನೀವಿಯ ದಿನ |
ದೊಡೆಯಂ ಸುಂದರಿಯ ನಾಭಿಯ ಸೋಂಕುತಿಹಂ ||

ಮತ್ತಂ ||

ಕಂ|| ಶಶಿಮುಖಿಯೆಳವಿಸಿಲಂ
ಪರ್ಯುಷಿತದ ಕುಂಕುಮವೆನುತ್ತಿ ನವನಖರೇಖಾ ||
ವಿಸರದಿನೊವ್ಪುವ ಕುಚಗಳ |
ನಸವಸದಿಂ ತೊಡೆದು ತೊಡೆದು ಸೀತ್ಕರಿಸುತಿಹಳ್ ||

(ಎಂದು ಬಳಿಗೆಹೋಗಿ) ಸಖಿ, ನಿನ್ನ ಸೀತ್ಕಾರಸುಧಾರಸವು
ಬಹುಕಾಲಕ್ಕೆ ನನಗೆ ಶ್ರೋತ್ರಾನಂದವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಿರುವುದು.

ಲೀಲಾ:—(ಗರ್ವದಿಂದ) ಮೊದಲಾಗಲಿ ಈಗಾಗಲಿ ನಿನ್ನೆದಿರಿಗೆ
ಸೀತ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿದವಳಾರು ?

ಮು:—ಸಖಿ. ಆದರೆ ನೀನು ಮರೆತಿರುವೆಯೋ ? ನಾವಂತೂ ಮರೆ
ಯಲಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ—

ವೃ|| ನೀರೆಯೆ ! ಜೂದದೋಳ್ ಗೆಲಿದುನೀಂ ಪಣವಿಟ್ಟರು ಣಾಧ
ರೋಷ್ಯಮಂ | ಪೀರುತೆ ಜಾರಿದಂಬರದೆ ಕಾಂಬ ನಿತಂಬವ

ನೋಡಲಂತು ನೀ || ತ್ತಾರದೆ ಕೋಪಲಜ್ಜಿಗಳನೊಂದುತೆ
ನೀಂ ಭರದೆನ್ನೊಳಂದು ಪೇ | ಛ್ವಾಮಣೀಯವಾದ ನುಡಿಯಂ
ನೆನೆಯಲ್ ನಲವಕ್ಕು ಮಿಾಗಳುಂ ||

ಲೀಲಾ:— ಇದೇನು ? ಹೀಗೆ ಸುಳ್ಳು ಹೇಳುವೆ ? ಅಥವಾ.

ಕಂ|| ಪಲಮೆಯ್ಯಾಂತೊಡಮಾವನೊ |
ಡಲದಾಮೂಲಾಗ್ರವಾಗಿ ಪುಸಿಯೆನಿಸಿಹುದೋ ||
ನೆಲೆಗೊಂಡಾಪುಸಿಯೇಪರಿ ||
ತೊಲಗುವುದೈನಿನ್ನ ನುಳಿದು ಮಾಯಾಮನುಜ !!!

ಮು:— (ನಕ್ಕು) ಸಖಿ ! ಬೇರೆಡೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸುಳ್ಳುಂಟೆ ? ನೋಡು.

ಕಂ|| ಮೂಲೋಕ ದೊಳಾವುದು ಚಿರ |
ಕಾಲದೆ ನೆಲೆಗೊಂಡು ಬಳೆದುದಾಪುಸಿಯೆಲ್ಲಂ ||
ಬಾಲೆ ! ನಡುವೆಂಬ ನೆವದಿಂ |
ದಾಲಿಸಲಡಗಿಹುದು ನಿನ್ನ ತನುವಿನೊಳೀಗಳ್ ||

ಲೀಲಾ:— ನೀನು ಬಂದದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗು. ಈವಾಕ್ಯಲಹವೇಕೆ ?

ಮು:— ಆದರೆ ಕಾಯಕಲಹವನ್ನೇ ಮಾಡು ಬಾ.

ವೃ|| ತೋಳ್ಗಳೆನಪ್ಪಿ ನೀನೊಲಿವ ತಾಣದೊಳೆನ್ನ ನಧಃಪ್ರದೇಶ
ದೊಳ್ | ಬೀಳಿಸಿ ಮೇಲಡದುಮೊಲೆವೆಟ್ಟುಗಳೆಂ ಜಡಿದೈಯ್ದಿ
ಕೋಪಮಂ || ತಾಳುತೆ ನಿನ್ನ ಮಾನಸದೊಳೆನಿಹುದೊ
ಅದನೆಲ್ಲಮಂ ವಿನೀ | ಲಾಲಕೆ ತೋರುಸಾಹಸವ ವೂಬಳ
ಲ್ಪಂದದೆ ಬಾಡುವನ್ನೆಗಂ ||

ಲೀಲಾ:— ಇವನೊಡನೆ ಹೀಗೆ ಜಗಳವಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಈದಿನ ಬೆಳಗ್ಗೆ
ನಾನು ಯಾರ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿದೆನೊ ಕಾಣೆನಲ್ಲಾ ?

ಮು:— ಎಲೆ ಮುನಿಸುಗಾತಿಯೆ ! ಅದನ್ನೂ ನಾನರಿಯೆನೇನು ?

ವೃ|| ಮೆಲ್ಲನೆಕಾಂಚನಾಂಬರವ ಕೈಯ್ಯೊಳಡದು ಬೆಡಂಗಿನೇಳಲಾ |
ಬಲ್ಲಭನಂತದಂ ಸೆಳೆಯೆ ಗಳ್ಳನೆಗಾತ್ರವ ಬಾಗಿ ಸುತ್ತಣಂ ||
ನಲ್ಲೆಯೆ ಕೋಪಲಜ್ಜಿಗಳ ನೊಂದುತೆ ಯಾವ ಮಹಾತ್ಮನಾ
ಸ್ಯವಂ | ಕಲ್ಯಾದಿಕಂಡೆಯೊ ಅವನನೀಗಳೆ ನೀಂ ಮರೆಯಲ್ಪ
ದೇಂಕತಂ ||

ಲೀಲಾ:— ಇದೇಕೆ ? ನನ್ನ ಮಾನವನ್ನರಿಯದೆ ಮಿತಿಮಾರಿ ಮಾತ
ನಾಡುವೆ ?

ಮು:— (ಸ್ವಗತಂ) ಇದೇನು ಇವಳಿಷ್ಟು ಸಿಡುಕಿಯಾಗಿರುವಳು ?
ಪರಿಹಾಸೋಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಕೂಡ ದಿಟವೆಂದು ತಿಳಿಯುವಳಲ್ಲಾ.
ಆಗಲಿ ಇವಳಿಗೆ ಬೇರೆ ಹೇಳುವೆನು. (ಪ್ರಕಾಶಂ) ಸಖಿ ! ನನ್ನಲ್ಲಿ
ಸುಮ್ಮನೆ ಕೋಪಿಸಬೇಡ. ಒಡವೆಗಳೊ, ವಸ್ತ್ರಗಳೊ, ನಿನಗೆ
ಬೇಕಾದುದನ್ನು ನಾನು ಕೊಡುವೆನು.

ಲೀಲಾ:— (ಕೈಮುಗಿದು) ಸಾಕು ಸಾಕು ನಿನ್ನ ಧಾರಾಳ.

ಕಂ|| ಆವುದುಮಂ ನಿನ್ನೊಳ್ ನಾ |
ನಾವಗಮುಂ ಬೇಳ್ಳುದಿಲ್ಲ ಚೋರಾಗ್ರಣಿಯೆ !!!
ಏವೇಳ್ಳೆಂ ಕಳದಿವುದ |
ನೋವಲ್ ಕೊಟ್ಟುದರಿನಧಿಕಪುಣ್ಯಮದಲೈ ||

ಮು:— ಮುಗುದೆ ! ನೀನರಿಯೆ. ಜಾರರಲ್ಲಿ ಚೋರನೇ ಮುಖ್ಯನಲ್ಲವೆ ?

ಲೀಲಾ:— ಭಾವನೆ ! ನೀನು ದಿಟವಾಗಿ ಚೋರನೇ ಸರಿ. ಅಮೃತ
ರಸವನ್ನು ಸುರಿಸುವ ಮಾತುಗಳಿಂದಲೇ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು
ಕದಿಯುತ್ತಿರುವೆಯಲ್ಲಾ !

ಮು:— ಸಖಿ ! ನೀನು ಪ್ರಸನ್ನಳಾದರೆ ಒಂದು ಮಾತನ್ನು
ಹೇಳುವೆನು.

ಕಂ|| ಸುಂದರಿ! ನಿನ್ನಂಗಳ |
ನಂದದೆ ಬಿಗಿಯಪ್ಪಿ ಚಿಂದುಟಿಯ ಚುಂಬಿಸುತಂ ||
ಬಂಧಿಸಿಹ ನೀವಿಯಂ ಕರ |
ದಿಂದಂ ಸೆಳೆವುದಕೆ ಮನ್ಮನಂ ತವಕಿಸುಗುಂ ||

ಲೀಲಾ:—ಆಗಲಿ. ಈಗ ಹೊರಡು. ಸಂಜೆಗೆ ಬಾ.

ಮು:—ಆದರೆ ಹೊರಡುವೆನು. (ಎಂದು ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆ ನಡೆದು
ನೋಡಿ) ಇದೇನು? ಕಾಂಚನಲತೆಯೂ ಸಂತಾನಕನೂ
ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವರು. (ನೋಡಿ) ಇವಳೇಗ.

ಕಂ|| ಕನ್ನಡಿಯೊಳ್ ಮೊಗಬೆಡಗುಗಳ |
ನೊಲವಿಂ ನೋಡಿ ನೋಡಿ ಸಡಗರದಿಂದೀ ||
ಕನ್ನಿಕೆ ಕಪ್ಪುರರಸದಿಂ |
ತನ್ನ ಲಲಾಟದಿ ಲಲಾಮಮಂ ತಿರ್ದುತಿಹಳ್ಳ ||

(ಎಂದು ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ) ಸಖಿ! ಕಾಂಚನಲತೆ!

ಕಂ|| ಸುದತಿಯೆ! ನಿನ್ನ ಮೊಗಂ ವೋ |
ಲ್ಪುದಕೀಪೆರೆಕರೆಯ ತೊರೆದು ಬಾಂದೊರೆವೊರೆಯೊಳ್ ||
ಚರಿಸುತೆ ತಪಮಂ ಶಿಶುವಾ |
ಗಿರುವಂದದೆ ಚಾರುತಿಲಕವಿದು ಕಂಗೊಳಿಕುಂ ||

ಕಾಂಚ:—(ವಿನಯದಿಂದ) ಭಾವನೇ! ಇದೇನು? ಬಹಳದಿನಗಳಿಗೆ
ನನ್ನ ಜ್ಞಾಪಕ ಬಂತು.

ಮು:—ಸಖಿ! ಹಾಗೆನ್ನ ಬೇಡ. ನಾನು ಈಗಲೂ,

ಕಂ|| ವಲನದೆ ಬಡನಡು ಬಳಲಿರೆ |
ಮೊಲೆಗಳ್ ಬಳ್ಳಿರೆ ಕುರಳ್ ಜಗುಳ್ಳಿರೆ ಕೊರಲೊಳ್ ||
ಕಲರವಮುಣ್ಣಿರೆ ಚಿಂದುಟಿ |
ಯಲಸಿದೆ ನೀಂದೆಗಳ್ ರತಿಯ ಸೊಬಗಂ ಮರೆಯೆಂ ||
ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ.

ವೃ|| ಪೆರೆಯಂ ಕಳ್ತಲಿ ಪರ್ಬಿರಲ್ ಮುಗಿದಿರಲ್ ನೀಲೋತ್ಪಲಂ
ಗಳ್ ಕವೋ | ತ ರವಂ ಮೆಲ್ಲನೆತೋರೆ ತಾರಗೆಗಳಾದಂ ಜಾರೆ
ಕೋಕದ್ವಯಂ || ನೆರೆದನ್ನೊನ್ನದೆ ನಾಟ್ಯವಾಡುತಿರಲೈಕಿಲ್
ಮೂಡಲಾನಂದಮಂ | ಕರೆದತ್ತಾವುದು ಮಾನಸಂ ಸಖಿ!
ಮಗುಳ್ಳಾವೇಳೆಯಂ ಕಾಂಕ್ಷಿಕುಂ ||

ಕಾಂಚ:—ಭಾವನೆ! ಮುರಳೀವಲ್ಲಭನಾದ ನಿನಗೆ ನಮ್ಮಂತವರಲ್ಲಿ
ತರಳೀಭಾವವೆತ್ತಣದು ?

ವೃ|| ಕರೆಯಲ್ ಸಂಕೇತತಾಣಕ್ಕೊಲಿದ ಬಲೆಯರಂ ದೂತಿ ತಾನಾಗಿ
ಸಂಗೀ | ತ ರಸಕ್ರೀಡಾವಿಲಾಸಂಗಳ ಚತುರತೆಯಿಂದಾಳಿಯಂ
ವೋಲ್ಪುತಾನಾ || ದರದಿಂ ನಿನ್ನೋಷ್ಠಮಂ ಚುಂಬಿಸು
ತನವರತಂ ಕಾಂತೆಯಾಗುತ್ತಿ ನಿನ್ನೀ | ಕರಮಂ ಸಾರ್ಧರ್ಪೆ
ನೆಂದಾಮುರಳಿಪಲಮೊಗಂಗೊಂಡು ಗೇಳ್ಕುಂ ಮುಕುಂದ ! ||

ಮು:—ಮಿತ್ರ, ಸಂತಾನಕನೇ! ಈಗ ನಿನ್ನ ತಪಸ್ಸಂತಾನವು ಸಫಲ
ವಾದಂತೆ ತೋರುವುದು. ಏಕೆಂದರೆ,

ವೃ|| ಎರ್ದೆಯೊಳ್ ಕರ್ಕಶಮಾದುರೊಜಯುಗ ಮೊತ್ತಿ ಕುಂ ಕರಂ
ಕಂಠದೊಳ್ | ಇದೊಕಾಣ್ಕುಂ ಕಡಗಂಗಳ್ ಗ್ರಮಣಿಕೋಟೀ
ರಂಗಳೊತ್ತಿ ಪುಫದುಂ || ಇದುಮುಂ ಪಲ್ಲಟವಾಂತು ತೋರ್ಪ
ತಿಲಕಂ ಫಾಲಾಂತಮಂ ವೊಂದಿರ | ಲ್ಕಿದುಮೆಲ್ಲಂ ನೆರೆದಾವ
ಳೊರ್ವಳ ರತಿಪ್ರಾಘ್ನಮಂ ಸೂಚಿಕುಂ ||

ಸಂತಾ:—ಮಿತ್ರನೇ! ಹೌದು.

ಕಂ|| ಪಲತೆರದ ಬಂಧಗಳು ಮಾ |
ಪುಲಕಾಂಕ ಕವೋಲಚುಂಬನಗಳುಂ ಕೊರಲೊಳ್ ||
ಕಲರವಮುಂ ಸೊಗಯಿಸಲಾ |
ಲಲನೆಯ ನಿಧುವನದ ಸೊಬಗನೇಂ ಬಣ್ಣಿವೆನಾಂ ||

ಮು:--(ಉಲ್ಲಾಸದಿಂದ) ಮಿತ್ರನೇ! ತರುಣಮನಃ ಕಮಲಕಾಸಾರದಲ್ಲಿ
ವಿಹರಿಸುವ ಆ ರಸಿಕಳಾರು ?

ಸಂತಾ:- ಇವಳೇ. (ಎಂದು ಕಾಂಚನಮಾಲೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಿ)

ಮು:--(ಬಹುಮಾನದಿಂದ) ಸಖಿ !

ಕಂ|| ಮದನಂಗೆಣೆಯಿದು ರೂಪಂ |

ತದನುಗುಣಂ ನಿನ್ನ ಸುಗುಣವಿಾ ಮೂಜಗಮಂ ||

ಮುದಗೊಳಿಸಲದಾರ್ಪಣ |

ಲ್ಲದೆ ನಿನ್ನೊಳ್ ಸುಖಿಸಿದವರೆ ಸಗ್ಗದ ದೊರೆಗಳ್ ||

ಕಾಂಚ:-ಭಾವನೇ! ತಮ್ಮವರನ್ನು ಹೀಗೆ ಅನುಚಿತವಾಗಿ ಆಡು
ವುದು ನಿನಗೆ ಸರಿಯೆ ?

ಮು:--ಹೌದು. ಸಗ್ಗದ ದೊರೆಗಳೆಂದು ಹೇಳಿದುದು ಸರಿಯಲ್ಲ.

ವೃ|| ಭರದಿಂ ನೀನೋಪನಂ ಪೋಲ್ಲು ಪರಿರತಿಯೊಳಾ ರಂಭೆಯಂ
ನಿಂದಿಸುತ್ತಾ | ಪರಿಕಾಮಕ್ರೀಡೆಯೊಳ್ ಸಂದಿರೆ ನೆರೆದ ಮಹಾ
ಭಾಗ್ಯನೇ ಗೌತಮಸ್ತ್ರೀ || ಸುರತಕ್ರೀಡಾ ವಿಳಾಸಂಗಳ
ನನುಭವಿಸಿದ್ರಂಗಮಾ ದೇವಕಾಂತಾ | ಪರಿರಂಭಾನಂದದಿಂ
ತುಂದಿಲನೆನಿಪ ಜಯಂತಂಗಮೇಂ ಮಾನ್ಯನತ್ತಿ ||

ಕಾಂಚ:-ಭಾವನೇ! ನೀನು ಯಾವಾಗಲೂ ಹೀಗೆ ದೇವಗೃಹಿಯಲ್ಲಿ
ಚಲಿಸುವ ಅಭಂಗುರನಾದ ತರಂಗಗಳಂತೆ ವಚೋಭಂಗಿ
ಗಳಿಂದ ಬೇಳವಿಸುವೆಯೇ ಹೊರತು, ಅನಂಗ ವಿಲಾಸಕ್ಕೆ
ರಂಗವೆನಿಸಿದ ಅಂಗಗಳಿಂದ ಬೇರೆ ಏನೂ ಇಲ್ಲ.

ಮು:--ಸಖಿ! ಹಾಗೆನ್ನಬೇಡ. ಸಂಜೆಗೆ ಬರುವೆನು. (ಎಂದು
ಕೊಂಚಮುಂದೆ ನಡೆದು--ಹುಬ್ಬನ್ನು ಹಾರಿಸಿ) ಇದೇನು? ಈ
ಚಂದ್ರಮುಖಿಯೇ ಸಂತೋಷವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಿರುವಳು
ಹೇಗೆಂದರೆ

ವೃ|| ಒಲವಿಂದಂ ನಿದ್ವೆಯೆದ್ದಾ ಕಳಿಸುತೆ ಭರದಾಲಸ್ಯಮಂ ನೀಗಲೀ
ಮಂ | ಜುಲನೀಲಾಪಾಂಗೆ ಮೈಯಂ ಮುರಿವ ಸೊಬಗನಾ
ಲೋಕಿಸಲ್ ಪಟ್ಟದೀ ಕುಂ | ತಲೆ ತೋಳಂ ಪಾಶದೊಲ್ ಮೇ
ಲೆಸಗುತದರೊಳಾಸ್ಯೇಂದುವಂ ಕಟ್ಟಿಬಲ್ಪಿಂ | ಸಲೆವೈರಂ
ಕೋಕಸ್ತನವೆದ್ದೆ ಗೊಳದಿಂದೆತ್ತುತಿರ್ಪಂತೆ ತೋರ್ಕುಂ ||

(ಮತ್ತೊಂದೆಡೆಯಲ್ಲಿ ನೋಡಿ)

ವೃ|| ಭರದೆ ಸೆರಂಗಿನಿಂ ಬಿಗಿದು ಪೆರ್ವೊಲೆಯಂ ನಸುಬಾಗು
ತಳ್ಳರಿಂ | ಕರದೊಳಡರ್ದು ಸಂಪಗೆಯ ತೈಲವ ಮೆಲ್ಲನೆಸೂಸಿ
ಶೀರ್ಷದೊಳ್ || ಕರಕಮಲಂಗಳಿಂದೆ ಕಡಗಂಗಳ ರ್ಪುಂಕೃತಿ
ಪೊಣ್ಣುವಂತೆ ಸುಂ | ದರಿಯನುರಾಗಮಂ ಬೆರಸುತೊಯ್ಯನೆ
ಕಾಂತನಿಗಿಣ್ಣೆಯೊತ್ತುವಳ್ ||

(ಕೆಲವು ಹಜ್ಜೆ ನಡೆದು ಅನಂದದಿಂದ) ಇವಳಿಲ್ಲ

ವೃ|| ಪಿಂದಡಿಯೊಳ್ ನಿತಂಬಭರ ಮೂರುತೆ ಜಾನುಗಳಿಂದೆ
ಕುಳ್ಳಿರು | ತ್ತಂದದೆ ತೋಳ್ಗಳೆತ್ತಿ ನಖರೇಖೆಯ ಪೆರ್ವೊಲೆ
ಯುರ್ಬೆಗಳ್ಳನಾ || ಮುಂದಣಕ್ಕೆಯ್ಯ ರನ್ನ ಗಡಗಂಗಳಿನಿಂಚರ
ಮುಣ್ಣುವಂದದಿಂ | ಸುಂದರಿಯೆಂದು ತನ್ನ ಮುಡಿಯೊಂದಿಗೆ
ಬಂಧಿಸಳೆನ್ನ ಚಿತ್ತಮಂ ||

ಮತ್ತಂ ||

ಕಂ|| ಎನ್ನಯ ಮನದೊಡನೀವಧು |

ತನ್ನ ಭುಜಾಲತೆಯನೆತ್ತಿ ಮಧ್ಯತಿಯೊಡನೀ ||

ಕನ್ನೆ ಕುರುಳಕೊಡಹು |

ತ್ತೆನ್ನಯ ನೋಟಂಗಳೊಡನೆ ಮುಡಿಗಟ್ಟುತಿಹಳ್ ||

(ಎಂದು ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ)

ಕಂ|| ತಡೆತಡೆ ತಾಮರಸಾಂಬಕೆ |
ತಡೆನಿನ್ನಯ ಮುಡಿಯೊಳಡಗಿಹುವು ನೋಟಿಂಗಳ್ ||
ಬಿಡಿಸುವೆ ನನ್ನೆವರಂ ನೀಂ |
ಮುಡಿಗಟ್ಟಿದಿರಬಲೆ ಚಾರುಗುಣಮಣಿಮಾಲೆ ||

ಕಮಲಾ:—(ಅಸಡ್ಡೆಯಿಂದ) ನಿನ್ನನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕರೆದವಳಾರು ?

ಮು:—ಸಖಿ! ಇದೇನು ನೋಡದೇನೇ ನನ್ನನ್ನು ಹೀಯಾಳಿಸುವೆ ಯಲ್ಲಾ !

ಕಮಲಾ:—ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡಿ ತಾನೇ ಏನು ಭೋಗಭಾಗ್ಯಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕು !

ಮು:—ನನ್ನಲ್ಲಿ ಏನೂ ಇಲ್ಲವೆ ?

ಕಮಲಾ:—ಭಾವನೇ! ಇಲ್ಲವೇ, ಇಲ್ಲ. ನೋಡು

ವೃ|| ಜನನವನೊಂದಿದಂದು ಮೊದಲಾಲಿಸೆ ಚಾರ್ಯದೇ ಜೀವನಂ
ವ್ರಜಾಂ | ಗನೆಯರ ಗೂಡಿಗೈದ ರತಿಕೇಳಿರುಣಂಗಳ ನೆಲ್ಲ
ಲೆಕ್ಕಿಸಲ್ || ಜನನಸಹಸ್ರದಿಂದ ಮದುತೀರದು ನಿನ್ನಯ
ಭಾಗ್ಯಮಿಂತಿರಲ್ | ನಿನಗಿಹುದೇನೊ! ನೀಂ ಕುಡುವು
ದೇನನೊ ನಿನ್ನೊಳದೇನನಾಂಪುದೋ ||

ಮು:—ಮುಗ್ಧೆ! ನೀನರಿಯೆ! ಹೇಳುವೆನು ಕೇಳು.

ವೃ|| ತೊರೆಯದೆ ನಿತ್ಯಮಾಗಿರುವಳೆಂದಿರೆ ರತ್ನ ನಿಧಾನಮಾಲಯಂ |
ಪರಿಚರರಾತ್ಮ ವೈಭವದೊಳೆಂದ್ರನುಮಂ ಗೆಲಿದಿರ್ಪರಲ್ಲದಾ ||
ಸಿರಿಯದುಷಡ್ಗುಣಂ ಮೆರೆವುದೆನ್ನೊಳ್.....

ಕಮಲಾ:—ಎಲ್ಲಿ? ತೋರಿಸು ನೋಡೋಣ.

ಮು:—ಅದಿಲ್ಲಿಯೆ ತೋರ್ಪುದೆಂತು ನಾಂ (ಇದು ವೃತ್ತಭಾಗ)

ಕಮಲಾ:—ಅದೇಕಿಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಬಾರದು ?

ಮು:-ವೃ|| ಮರೆಗೊಳಿಸಿರ್ಪೆನೀಗ ಸಖಿ! ಕಾಲದೆ ನಿನ್ನೊಳೆ ತೋರ್ಪೆ
ನೆಲ್ಲಮಂ ||

ಕಮಲಾ:—ನನ್ನಿದಿರಾಗಿ ಎಂದಿಗೂ ಹೀಗೆ ಮಾತನಾಡಬೇಡ.
ಇನ್ನಾವಳನ್ನಾದರೂ ಬಿರಗುಮಾಡು ಹೋಗು.

ಮು:—(ನಕ್ಕು) ಹಾಗೊ. ಆಗಲಿ, ಈಗೇನೊ ನನ್ನಮಾತು ನಿನಗೆ
ರುಚಿಸಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ನೀನೇ ನೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವೆ. (ಎಂದು ಮತ್ತೊಂ
ದಡೆಗೆ ಹೋಗಿ) ಇದೊ! ಇಲ್ಲಿ ಲವಂಗಿಕೆಯು ಕನಕಾಂಗಿಯನ್ನು
ಸಿಂಗರಿಸುತ್ತಿರುವಳು.

ಕಂ|| ಮೊಗವೆರೆಯಿಂಪಗೆಯಹ ಕುಚ |

ಯುಗಕೋಕದ್ವಯವ ಮುತ್ತಲಾಣತಿಗೊಂಡಾ ||

ಗಗನದಿಳಿದುಡುಗಣಂಬೊಲ್ |

ಮೃಗನೇತ್ರಿಯ ಮೌಕ್ತಿಕಸ್ರಜಂ ಕಂಗೊಳಿಕುಂ ||

(ಎಂದು ಸಮಾಪಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ) ಇವಳಾದರೆ—

ಕಂ|| ಸುಂದರಿ ತಾಂಧರಿಸಿದುರ್ದಂ |

ಕೆಂದುಟೆ ಚಿಂಬೊಗರಿನೆಸೆವ ಮುತ್ತಿನ ಸರಮಂ ||

ಚಿಂದದ ಪವಳದ ಸರಮೆಂ |

ದಿಂದೊಲವಿಂ ನೋಡಿ ನೋಡಿ ತೊಡತೊಡುತಿರ್ಪಳ್ ||

(ಇನ್ನೂ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ)

ಕಂ|| ಒಡವೆಗೊಡವೆ! ಯೆನಿಸಿದ ನಿ |

ನ್ನೊಡಲಂ ಸಿಂಗರಿಸೆ ಕಲ್ಪವಲ್ಲರಿವಡೆದಾ ||

ಬೆಡಗಂ ನಂದಿಪುದದರಿಂ |

ತಡೆಯದೆ ಸಿಂಗರಿಪುದು ಚಿತಮಂಬುಜವದನೆ ||

(ಲವಂಗಿಕೆಯನ್ನು ನೋಡಿ) ಇದೇನು? ಕನಕಾಂಗಿಯ ಅಂಗ
ಗಳನ್ನೂ ಅಲಂಕರಿಸುವೆಯಲ್ಲಾ !

ಲವಂ:- (ಸಾಭಿಪ್ರಾಯವಾಗಿ) ಅದು ದರಿಂದಲೇ ಅಲಂಕರಿಸುತ್ತಿರುವೆನು.

ಕಂ|| ಈ ಕಮಲಾಕ್ಷಿಯ ಚಿಲ್ವಿಕೆ |
ಗಾಕರ ಮಾದೊಡಲೊಳಿರ್ಪ ಕಡುಸೊಬಗಂ ಮೇಣ್ ||
ಲೋಕದುರೀಕ್ಷಣಮುಮನಾ |
ಲೋಕಿಸಿ ಶಂಕಿಸುತೆ ಭೂಷಣಂಗಳನಿಡುವೆಂ ||

ಮು:—ಎಲೆ ಲವಂಗಿಕೆ! ನೀನು ಬಹಳ ಚದುರೆ ಏಕೆಂದರೆ—

ಕಂ|| ಲಲನೆಯೆ! ಸಂಪಗೆಮರದೊಳ್ |
ತಳಿರ್ಗಲ್ ಮರೆಯಾಗಿ ಪೂಗಳಂ ಮುಚ್ಚುವ ಪೋಲ್ ||
ಖಳದೃಷ್ಟಿ ಬೀಳದೀ ಕೋ |
ಮಳೆಯೊಡಲಂ ಮರೆಗೊಳಿವೈ ಭೂಷಣವಿಡುತಂ ||

(ಎಂದು ಕೊಂಚಹೊತ್ತು ಯೋಚಿಸಿ) ಎಲೆ ಕನಕಾಂಗಿ ನಿನ್ನ ಪ್ರಯಾಸಕ್ಕೆ ಫಲವಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ—

ವೃ|| ಮುಗುದೆ ಯದೇತಕೀಕೆಯೊಡಲಲ್ಲಿಡುತಿರ್ಪೆ ವಿಭೂಷಣಂ
ಗಳಂ | ಬಗೆಯಲಿದೆಲ್ಲ ಮೀಕೆಯ ತನುಪ್ರಭೆಯಾವಗೆಯಲ್ಲ
ಡಂಗುಗುಂ || ಸೊಗಯಿಪಕರ್ಣ ಪೂರಮರೆ ನೋಟಗಳೊಳ್
ನಗೆಯಲ್ಲಿ ಹಾರಮುಂ | ಚಿಗುರಡಿ ಕೆಂಪಿನೊಳ್ ಚತುರಸಂ
ತನುಕಾಂತಿಯೊಳಿದುಕೂಲಮುಂ ||

(ಮರಳಿ ಚನ್ನಾಗಿ ನೋಡಿ)

ಕಂ|| ನೈದಿಲೆಯ ಕನ್ನವುರ ವಾ |
ಚ್ಚಾದಿಪ ಕಡೆಗಣ್ಣೆಂದೆ ನಾಸಾಮಣಿ ಯಾ ||
ಹ್ಲಾದವ ನಗುವೆಳನಗೆ ಯಿಂ |
ದೀ ದಯಿತೆಯ ಮೊಗವಿದೆಮಗೆ ಮುದಮೊದವಿಸುಗುಂ ||

(ಅನುರಾಗದಿಂದ ರೋಮಾಂಚನಾದಂತೆ ನಟಿಸಿ) ಎಲೆ ಪ್ರಾಣ
ಪ್ರಿಯೆ! ಏನುಮಾಡಲಿ ?

ವೃ|| ನಳಿನ ಕುವಾಲ ಕುಂದ ನವಚಂಪಕಜಾತಿ ಜಪಾಸುಮಂಗಳಂ
ಬಳಸುತೆ ಕಾಂಚನಾದ್ರಿ ಶಿಖರಂಗಳನೇರುತೆ ಪಳ್ಳಕೊಳ್ಳದಿಂ ||
ಪೊಳೆನಳಿದಾರಿಯಲ್ಲಿಳಿದು ಬಾವಿಯೊಳಾಳ್ಳು ಮುಗುಳ್ಳು
ಮೇಳುತಾ | ಮಳಲೆಡೆ ಕಾಂಬಬಾಳೆ ಬುಡದೋಳ್ ಮರುಳಾ
ದಪುದೆನ್ನ ಮಾನಸಂ ||

ಲವಂ:—ಲೋಕದಲ್ಲಿ ತಂದೆಯು ಮಗನ ಮನೆಯನ್ನರಸುವುದು
ನ್ಯಾಯವಲ್ಲವೆ ?

ಮು:—(ಸ್ವಗತಂ) ಇದೇನಿವಳು ನಾಚಿಕೆಯಿಲ್ಲದೆ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದಳು ?

ಕನಕಾ:—(ರೋಷ ಲಜ್ಜೆಗಳಿಂದ ಕ್ರೀಡಾ ಕಮಲದಿಂದ ಲವಂಗಿಕೆಯನ್ನು
ಹೊಡೆದು) ಎಲೆ ಇದೇನು ? ಭಯ ಲಜ್ಜೆಗಳಿಲ್ಲದೆ ವುಂಡು
ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡುವೆ ?

ಲವಂ:—(ಧೈರ್ಯದಿಂದ) ಭಟ್ಟಿನಿ! ಮೊದಲು ಮಾತನಾಡಿದ ಸ್ವಾಮಿ
ಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಕೋಪಿಸುವುದೇಕೆ ?

ಮು:—(ನಕ್ಕು) ಎಲೆ ಲವಂಗಿಕೆ! ನಿನ್ನ ಯಜಮಾನಿಯು ನನ್ನಲ್ಲಿಯೂ
ಕೋಪಿಸಲಿ. ಅದರಿಂದ ನನಗೇನು ಕಡೆಮೆ.

ವೃ|| ನಾಳೀಕಾನನಕೋಪ ದೆಯ್ತರೆ ಮುಖಾವೋದಂಗಳಂ ತಾಳ್ಳ
ಪೆಂ | ತೊಳಾತೋಳಿಯ ಕಾಳೆಗಂಗುಡ ಉರೋಚಾಲಿಂಗನಂ
ಸಿದ್ಧಿಕುಂ || ಬೀಳ್ಕೆನೆನ್ನನಧಃ ಪ್ರದೇಶದೇರ್ಡೆಯೊಳ್ ತಾನೇ
ರಲಾ ಬೈಕೆಯಿಂ | ಮೇಳ್ಕೆಸರ್ಪನತಾಸೆಯಾವುದರಂ ತಾಳ್ಕೀ
ಗಳೇ ಕೋಪಮಂ ||

(ಕೇಳಿದಂತೆ ನಟಿಸಿ) ಇದೇನು ಪೌರಬಾಲಕರ ಗದ್ದಲವು ?
(ಮುಂದುಗಡೆಯಲ್ಲಿ ನೋಡಿ ಹಾಸ್ಯರಸದಿಂದ)

ಸಖಿಕನಕಾಂಗಿ! ಈ ವೇಶವಾಟಿಯ ಪುರೋಹಿತ ಗಣದತ್ತನ ಮಾವನಾದ ಪರಾಶ ಭಟ್ಟನನ್ನು ನೋಡು. ಇವನು ಕಪಟಶಾಂತಿ, ಪುಣ್ಯಾಹ, ಹೋಮ, ಬಲಿ, ಮುಂತಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಗಂಧ ಬಿಂದುಗಳಿಂದ ವಿಕಾರವಾದ ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಅರಸಿನದ ಅಕ್ಷತೆಗಳ ನೊತ್ತಿಸಿಕೊಂಡು, ದಾಸಿಯರನ್ನು ವಂಚಿಸಿ ಕಸುಕೊಂಡ ಹಳೆಯ ಹರಕು ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಸುತ್ತಲೂ ಜೋಲಾಡುತ್ತಿರುವ ನೂರಾರು ಜೂಲು ಬತ್ತಿಗಳಿಂದ ಮರೆಯಾಗಿ ಮುಖವು ಕಾಣದಂತೆ ತಲೆಗೆ ಸುತ್ತಿಕೊಂಡು, ಈಸಾಡುತ್ತಿರುವ ಪಂಚಿಯ ಕೊನೆಯಿಂದ ಬಿಗಿದಿದ್ದರೂ ಬಿದ್ದುಹೋದೀತೆಂಬ ಭಯದಿಂದ ಅಡಿಗಡಿಗೂ ದರ್ಭೆ ಮುಷ್ಟಿಯ ಕೈಯಿಂದ ತಡವಿನೋಡುತ್ತಾ, ಎಡಭುಜದಿಂದ ಜೋಲಾಡುತ್ತಿರುವ ಮಾಸಿದ ಮಯಣಗಪ್ಪಿದ ಹಸಿಬೆಯ ಚೀಲದ ತೂತುಗಳಿಂದ ಸೋರುತ್ತಿರುವ ಅಕ್ಕಿ, ಎಳ್ಳು, ಹೆಸರುಕಾಳುಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿತು ಆರಿಸುತ್ತಾ, ಸುತ್ತಲು ಮುತ್ತಿರುವ ಬಾಲಕರನ್ನು ಅಡಿಗಡಿಗೂ ದರ್ಭೆಗಳ ಕಟ್ಟಿನಿಂದ ಹೊಡೆದಟ್ಟುತ್ತಾ ಎಂದೆಂದೋ ನಡೆದ ತನ್ನ ಸಂಸಾರದ ಗುಟ್ಟುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಎಲ್ಲರೂ ಕೇಳುವಂತೆ ತನಗೆತಾನೆ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಗೊಣಗುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಚಂದ್ರಿಕೆಯ ಮನೆಯಿಂದ ಬರುತ್ತಿರುವನು.

ಕನ:--(ನಕ್ಕು) ಭಾವನೆ! ಕಾಲದ ವಿಚಿತ್ರವನ್ನೇನುಹೇಳಲಿ? ಇವನು ಮೊನ್ನೆಯವರೆಗೂ ಹೆಗಲಿರುಳೆಲ್ಲವೂ ಇಲ್ಲಿ ದಾಸಿಯರ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಕಾಲವನ್ನು ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದನು; ತಲೆಯು ಬೆಳ್ಳಗಾಗಲು ವೈದಿಕ ವೇಷವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಈಗ ನಿತ್ಯವೂ ಪ್ರಾತಸ್ನಾನವಂತೆ, ನಿತ್ಯಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನವಂತೆ ಏನೇನೋ ಮಾಡುತ್ತಾ ಎಷ್ಟುಬೇಗ ಸದ್ಭ್ರಾಹ್ಮಣನಾದನು? ಇವನು ಮಾತ್ರವೇ ಅಲ್ಲ, ಇವನಹೆಂಡತಿಯೂ ಹೀಗೆಯೇ.

ಮು:--ಸಖಿ ಕನಕಾಂಗಿ!

ಕ|| ಮದನನಧಿಕಾರಬಲದಿಂ |
ಮೊದಲೊಳೆ ಕಳೆದಿವುಧಂ ವಿಚಾರಿಸೆ ಫಲಮೇಂ ||
ಅದು ಮಲ್ಲದಾಕೆಯಂ ಪ್ರಾ |
ಯದ ಬಲಮಳಿದೊಡನೆನಿಜಪತಿವ್ರತೆಯಲೈ ||

(ತಿರುಗಿನೋಡಿ) ಇವನಾಗಲೆ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಪಂಚಾಂಗವ ನೋಡುತ್ತಿರುವನು. (ಕೇಳಿ ಹಾಸ್ಯದಿಂದ)

ಕ|| ಕುಶಕರದಿಹ ಪಂಚಾಂಗಕೆ |
ಪಸುರಿಕ್ಕುತೆ ಪಜ್ಜಿಯೊರಸುತಡಿಗಡಿಗಾ ಮ್ರೇ ||
ಡಿಸುತೊಂದೊಂದಕ್ಕರ ವಿ |
ಟ್ಟಿಸುತಂ ತಡಬಡಿಸುತೋದುವಂದಿನಚರಿಯಂ ||

ಆದುದರಿಂದ ಹೀಗೆ ಅಸಂಬದ್ಧವಾಗಿ ಗೊಣಗುಟ್ಟುವ ಇವನೊಡನೆ ನೀನೇ ಮಾತಾಡುತ್ತಿರು. ಇನ್ನು ನಾನು ಹೊರಡುವೆನು. (ಎಂದು ಮುಂದಕ್ಕೆ ನಡೆದು ನೋಡಿ) ಇದೇನು ಮಯೂರಕನಿಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವನು. (ಒಳಗೆ ಹೋಗಿ) ಮಿತ್ರನೆ! ಕುಶಲವೆ?

ಮಯೂ:--ಮಿತ್ರನೆ! ನಿರ್ಭಾಗ್ಯರಿಗೆ ಕುಶಲವು ಹೇಗಾದೀತು?

ಮು:--(ವಿಷಾದದಿಂದ ಸ್ವಗತಂ) ಇದೇನು? ಇವನಿಷ್ಟು ಸಂಕಟ ಕರವಾಗಿ ಮಾತಾಡುತ್ತಿರುವನು? ಅಥವಾ ಹಾಸ್ಯಗಾರರ ಮಾತನ್ನು ನಂಬಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. (ಪ್ರಕಾಶಂ) ಮಿತ್ರನೇ! ನಿನಗಂತಹ ದುಃಖವೇನು?

ಮಯೂ:--ಮಿತ್ರನೇ! ಏನುಹೇಳಲಿ?

ವೃ|| ಎಳನಗೆ ಪುಲ್ಲೆಗಣ್ ಸುಳಿಗೊರಲ್ ಕುಡುಮುಂಗುರುಳುಂ
ಸರೋಜ ಕು | ಟ್ಟೆಗಳಪೊಲ್ಪುರೋಜ ಯುಗ ಮಾನನ
ಸಂಕಜಮುಂ ಸುವರ್ಣ ಮಂ || ಜುಳುತನುವಲ್ಲಿ ಕಂಗೊಳಿಸೆ
ಸುಂದರಿ ಕೈವಿಡಿದಳ್.....

ಮು:—(ಸಕ್ಕು) ಮಿತ್ರನೇ! ದಿಟ. ಹುಟ್ಟಿದ ಮೊದಲು ಘೋಟಕ
ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯಾದ ನಿನ್ನ ಕೈಗೆ ಕಾಂತಾರತ್ನವು ಸಿಕ್ಕಿತಲ್ಲಾ!
ಇದು ನಿನಗೆ ದುಃಖವೇ ಸರಿ.

ಮಯೂ:—ಮಿತ್ರನೇ! ಇದೇನು? ಅರೆನುಡಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಆಕ್ಷೇಪಿಸಿ
ಅಳುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿಯೂ ನಗುವೆಯಲ್ಲಾ!

ಮು:—ಆದರೆ ಹೇಳು.

ಮಯೂ:—ಕೈವಿಡಿದಳ ತೆರಳ್ಳಳಾಗಳೆ. (ಇದು ವೃತ್ತಭಾಗ)

ಮು:—(ಯೋಚಿಸಿ) ಮಿತ್ರನೇ—ಕಠಿಣಂಗಡಾ. (ವೃತ್ತಭಾಗ)

ಮಯೂ:—(ರೋಷವಿಷಾದಗಳಿಂದ) ಮಿತ್ರನೇ! ಇದನ್ನು ನೀನು
ಹೇಳಬೇಕೆ? ಅಂತಹ ಪ್ರಾಣಕಾಂತೆಯನ್ನಗಲಿದರೂ ನಾನು
ಬದುಕಿರುವುದರಿಂದ ಕಠಿಣಹೃದಯನೇ ಸರಿ.

ಮು:—(ಸ್ವಗತಂ) ಇದೇನು? ಇವನು ಬೇರೇವಿಧವಾಗಿ ಭಾವಿಸಿ
ಕೊಂಡು ಕೋಪವನ್ನೇ ಮಾಡುತ್ತಿರುವನಲ್ಲಾ! (ಪ್ರಕಾಶಂ)
ಮಿತ್ರನೇ! ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಕಠಿಣಹೃದಯನೆಂದು ಹೇಳುವೆನೆ?
ಮತ್ತೇನೆಂದರೆ—

ವೃ|| ಕಠಿಣಂಗಡಾ ಮನಸಿಜಂ ನಿನಗೇಪರಿ ಸೌಖ್ಯಮಕ್ಕು ಮೈ ||
ಎಂದು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಹೊರಟೆನು.

ಮಯೂ:—ಮಿತ್ರನೇ! ನಾನೂ—

ವೃ|| ಎಳನಗೆ ಪುಲ್ಲಿಗಣ್ ಸುಳಿಗೊರಲ್ ಕುಡುಮುಂಗುರುಳಂ
ಸರೋಜಕು | ಟ್ಮಗಳ ಪೋಲ್ಪುರೋಜಯುಗ ಮಾನನ
ಪಂಕಜಮುಂ ಸುವರ್ಣ ಮಂ || ಜುಳತನುವಲ್ಲಿ ಕಂಗೊಳಿಸೆ
ಸುಂದರಿಕೈವಿಡಿದಳ ತೆರಳ್ಳಳ | ಗಳೆ ಕಠಿಣಂಗಡಾ ಮನಸಿಜಂ
ನನಗೇಪರಿ ಸೌಖ್ಯಮಕ್ಕು ಮೈ ||

ಎಂಬುದನ್ನೇ ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಹೊರಟೆನು.

ಮು:—(ಚಮತ್ಕಾರದಿಂದ) ಮಿತ್ರನೇ! ನಾವಿಬ್ಬರು ಹೇಳಿದುದೂ
ಒಂದೇ ಆದರೆ ಪ್ರಶೋತ್ತರಗಳಿಂದ ಹೇಗೋ ವಿಚಿತ್ರವಾದ
ಸಂವಿಧಾನ ಉಂಟಾಯಿತು. ಆಗಲಿ ಬಾಧಕವೇನು? ನಿನ್ನ
ಕೈಗೆಬಂದು ಹೊರಟುಹೋದ ಆ ಕೋಮಲಾಂಗಿಯಾರು?

ಮಯೂ:—ಮಿತ್ರನೇ! ಕಾದಂಬಿನಿಯ ಸೊಸೆಯಾದ ಸೌದಾಮಿನಿಯು.

ಮು:—ನಾನು ಬಲ್ಲೆನು ಅವಳ ಮೈಬಣ್ಣವು ಎಲ್ಲರ ಕಣ್ಣನ್ನೂ
ಸೆಳೆಯುವುದು. ಅವಳು ನಿನ್ನ ಕೈಗೆ ಹೇಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದಳು? ಮರಳಿ
ಏಕೆ ಹೊರಟುಹೋದಳು.

ಮಯೂ:—ಮಿತ್ರನೇ! ಬಹುಕಾಲದಿಂದ ಅವಳನ್ನು ಸೇರುವುದಕ್ಕೆ
ಉಪಾಯವನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಿದ್ದ ನಾನು, ನಿನ್ನೆ ರಾತ್ರಿ ಅವಳ
ಮನೆಯಬಳಿಯ ಕಗ್ಗತ್ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಾದಿದ್ದು ಹೊರಗೆಬಂದ ಆ
ಸೌದಾಮಿನಿಯನ್ನು ತಟ್ಟನೆ ಹೋಗಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡೆನು.

ಮು:—ಮಿತ್ರನೇ! ಭಾಪು! ಧೀರನೆಂದರೆ ನೀನೇ! ಸರಿ. ಆಗ
ಅವಳೇನಮಾಡಿದಳು.

ಮಯೂ:—ಏನೂ ಇಲ್ಲ. ಕೊಂಚಹೊತ್ತು ನಿಂತುಕೊಂಡು “ಛಿ!
ಮೂರ್ಖನೆ ಬಿಡು—ಬಿಡು” ಎಂದು ಕೊಡಹಿಕೊಂಡು
ಹೊರಟುಹೋದಳು. ಮರಳಿ ಅವಳು ಬರಬಹುದೆಂಬಾಸೆ
ಯಿಂದ ನಾನು ಕೋಳಿಕೂಗುವವರೆಗೂ ಕಾದಿದ್ದು ಹೊರಟು
ಬಂದೆನು.

ಮು:—ಮಿತ್ರನೇ! ಅವಳು ಯಾವಾಗಲಾದರೂ ಮಾತು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಳೋ?

ಮಯೂ:—ಮಿತ್ರನೇ! ಇದೇನು ಹೊಸದಾಗಿ ಕೇಳುವೆಯಲ್ಲಾ!

ವೃ|| ಸರಸವನಾಡುವಾಗಳೆದ್ಧಿಯಿಂ ಸೆರಗಂ ಸೆಳೆವಾಗಳುಂ ಪಯೋ|
ಧರಗಳನಪ್ಪುವಾಗಳ ಧರಾಮೃತಸಾರವ ಪೀರುವಾಗಳುಂ ||

ನಿರಿಯ ಸಡಲ್ಪುವಾಗ ಕೊಲವಿಂ ಬೆರದಾಗಳು ಮೊಯ್ಯ
ನೊಲ್ಲೆನೆಂ | ದೊರೆದಪಳಲ್ಲದನೈವಧುವೊಪ್ಪಿದ ಮಾತನದಾರೊ
ಕೇಳವರ್ ||

ಮಿತ್ರನೇ ! ನೀನು ಕಾಣೆಯಾ ?

ಮು:—ಕಂ || ತಡೆ ! ಬೇಡ ! ವೆನುತೆಮೆಲ್ಲನೆ |

ನುಡಿವುದೆ ಪರಯುವತಿಸುರತದೋಳ್ ಸಮ್ಮತಿಯೈ ||

ಮಯೂ:—ಮಿತ್ರನೇ ! ನಾನರಿಯೆನೆ ?

ಕಂ || ತಡೆಗೈವುದು ಪೆಣ್ಣಿನಡೆವಳಿ |

ನುಡಿದವುದರಿಂ ನಿಷೇಧಮಂ ಶಾಸ್ತ್ರಂಗಳ್ ||

ಆದರೆ ಮೊದಲಾನಿಷೇಧೋಕ್ತಿಗಳಿಗೂ ಅವಕಾಶದೊರೆಯಲಿಲ್ಲ.

ಮು:—ಹೀಗಿದ್ದಲ್ಲಿ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ತಿಳಿಯದೆ ಅವಳನ್ನು ಹೇಗೆ
ಹಿಡಿದುಕೊಂಡೆ ?

ಮಯೂ:—ಮಿತ್ರನೇ ! ನಾನು ಪ್ರೀತಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವುಂಟು
ನೋಡು—

ವೃ || ಮನೆವುಗಲಾನದೊಂದು ನೆವದಿಂದವಳತ್ತಿಯಮುಂದೆ ಲಜ್ಜೆ
ಗೊಂ | ಡನುವನೆ ತೋರುತೇಳ್ಳು ಬೆಡಗಿಂದಮೆ ಮೆಲ್ಲನೆ
ಪೋಗುವಾಗಳೊಂ || ದು ನೆವದೆ ಜಾಣ್ಮೆಯಿಂತಿರುಗಿನೋಡಿ
ದಳ್—

ಮು:—ಮಿತ್ರನೇ ! ಈ ಅನುರಾಗಕಾರ್ಯವು ನಂಬತಕ್ಕುದೇ ಸರಿ.

ಮಯೂ:—ವೃ || ಆಕತದಂದಿನಿಂದ ಮಾ | ವನಿತೆಯ ನೇಹಮಂ
ಬಯಸಿ ಮೋಹವನೊಂದಿಹುದೆನ್ನ ಮಾನಸಂ ||

ಮು:—ಮಿತ್ರನೇ ! ಇನ್ನು ಯೋಚಿಸುವುದೇಕೆ ? ಹೀಗಿದ್ದಲ್ಲಿ ಮಂದಾ
ಕಿನೀ ಮರಾಳರಂತೆ ನಿಮಗೂ ಈ ಹೊತ್ತೋ ನಾಳೆಯೋ
ನಿರಾಯಾಸ ಸಮಾಗಮವು ಆಗಲೇ ಆಗುವುದು.

ಮಯೂ:—ಮಿತ್ರನೇ ! ಅವರೀವರಿಗೂ ಸಮಾಗಮವಾದುದು ಹೇಗೆ?

ಮು:—ಮಿತ್ರನೇ ! ಕೇಳು—

ವೃ || ಮೊದಲನೊನ್ನದ ನೇಹನೋಟಗಳನಾಕೂತಂಗಳಂ ತೋರು
ತಂ | ಮುದದಿಂ ಕೌತುಕವಾಂತು ನಟ್ಟಿರುಳೊಳೆಂತೋ
ದೈವದಿಂದೊಂದು ತಾ || ಣದೊಳೇರ್ವರ್ನೆರೆದಳ್ಳಿ ಶಂಕಿಸುತೆ
ಬೇಟೆಂಗೊಂಡು ಚೇಷ್ಟಾವಿಳಾ | ಸದೊಳೋರೋರ್ವರನೊಂದ
ಲಾಗ ಬೆಳೆದತ್ತಾ ಕಾಮರಮ್ಯೋತ್ಸವಂ ||

ಆದುದರಿಂದ ಕೊಂಚ ವಿರಹವನ್ನು ಸೈರಿಸು.

ಮಯೂ:—ಮಿತ್ರನೇ ! ಹೇಗೆ ಸೈರಿಸಲಿ ? ಈ ಮದನಬಾಣಸಂತಾಪವು
ಅಪ್ರತೀಕಾರವಾಗಿರುವುದಲ್ಲಾ !

ಮು:—ಮಿತ್ರನೇ ! ಆ ಕಾಂತಾಧ್ಯಾನದಿಂದಲೇ ಸೈರಿಸು.

ಮಯೂ:—ಮಿತ್ರನೇ ! ಪ್ರತಿಕ್ಷಣವೂ ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಲೇ ಇರುವೆನು.

ಕಂ || ಸರಸಿಜಮುಖಿಯ ಗುಣಂಗಳ |

ನರಸುವ ಸಂಧಾನಕರಣಿಯಿಲ್ಲದೊಳೇಗಳ್ ||

ಸ್ಮರಶರಗಳೆಂದೆ ಸೀಳಿದ |

ವರದೇಹದೊಳಿರ್ಪ ಗಾಯಮೇಪರಿಮಾಣ್ಣಂ ||

ಇಂತಾದರೂ ಸಂತಾಪವು ಹೆಚ್ಚುತ್ತಲೇ ಇರುವುದು.

ಮು:—ಮಿತ್ರನೇ ! ಈ ಹಾಳು ಮನ್ಮಥನಚರಿತ್ರವು ಅದ್ಭುತವು.

ವೃ || ಬಿಲ್ಲದು ಪರ್ವಸರ್ವವಿರಸಂ ತಿರುವಾರಡಿ ವೂಗಳಾಸರಳ್ |
ಪಲ್ಲವವೃಕ್ಷಗುಲ್ಮಗಳೊಳೊಡದ ಮೆಲ್ಲೆಲರೇ ಶತಾಂಗಮಂ ||
ತಲ್ಲದೆ ಮಿನಕೇತನಮಡಂಗಿತು ನೀರೊಳೊಡಲ್ ಪರೀಕ್ಷಿಸ |
ಲ್ಕಿಲ್ಲದೊಡಂ ಪ್ರಸೂನಶರನೇಪರಿತಾಪವ ತಾನೊಡರ್ಚುಗುಂ ||

(ಕೊಂಚ ಮುಂದೆ ನಡೆದುನೋಡಿ) ಮಿತ್ರನೇ ! ಇಲ್ಲಿನೋಡು.

ಮಯೂ:—ಮಿತ್ರನೇ! ನಾನೀರಮಣೀಮಣಿಯನ್ನು ಕಂಡುದರಿಂದ
ಅತ್ಯಾದರದಿಂದ ನೋಡಬೇಕಾದ ಮಧುರಾಕೃತಿಗಳ ಪರಾ
ಕಾಷ್ಟೆಯನ್ನು ಕಂಡಂತಾಯಿತು. ಈಕೆಯನ್ನು ನಾನು ಹೀಗೆ
ಊಹಿಸುವೆನು.

ಮು:—ವೃ|| ಸುದತಿಯುರೋಜ ಮಂದರವ ಪೂಡುತೆ ಭಾಸೆಯ
ಪನ್ನ ಗೇಂದ್ರನಿಂ | ಸೊಡೆಯೊಗೆವಂದದಿಂ ಸೊಬಗಿನಿಂಗಡಲಂ
ಕಡೆಯಲ್ ಮನೋಭವಂ || ಉದಿಸಿತು ಕಾಲಕೂಟ ಮದು
ನೋಟಗಳೊಳ್ ತುಟಿಯೊಳ್ ಸುಧಾರಸಂ | ಮೊದಲಿನ
ದೆಲ್ಲರಂ ತಪಿಪುದಾ ಬಳಿಕಿರ್ಪುದು ಜೀವನಾಷಧಂ ||

ಮತ್ತಂ ||

ಕಂ|| ತುಟಿತಳಿಗ್ಗೆ ಸಾಟಿ ಕೋಮಲ |
ಎಟಪಂಗಳೆಣೆಯೆ ನಿಪ್ಪುವಿನಳಿತೋಳ್ ||
ದಿಟವಿದು ರೋಮಾವಳಿಯೊಳ್ |
ಘಟಿಸಿರ್ಕುಂ ಭುಜಗಭೋಗದಾಭೋಗತಿಯುಂ ||

(ಮರಳಿನೋಡಿ)

ವೃ|| ಬಡನಡುಬಳ್ಳುತಿರ್ಪುದು ಕುಚಂಗಳ ಗೌರವದಿಂದೆ ಮೇಣಿ
ದುಂ | ತಡಬಡಿಸುತ್ತಮಿರ್ಪುದಡಿಪಲ್ಲಟವಾಗಿ ನಿತಂಬ
ಭಾರದಿಂ || ತಡೆಯದೆಕೈಗುಡಲ್ ಕೆಳದಿ ಬಾರಳದೇತಕೆ
ನಲೈಯಿಂದಮಾ | ದೊಡಮಿರಳೆನ್ನ ಕಂಡು ಬಲುಹಿಂದಲೆ
ಸುಂದರಿಯೇಳುತಿರ್ದಪಳ್ ||

ಮಯೂ:—ಮಿತ್ರನೇ! ಇದೇನು? ಇವಳು ನಿನ್ನನ್ನು ಕಂಡಕೂಡಲೇ
ಚಿರಪರಿಚಯವುಳ್ಳವಳಂತೆ ವಿನಯದಿಂದೇಳುತ್ತಿರುವಳಲ್ಲಾ!

ಮು:—ಮಿತ್ರನೇ! ಹೌದು. ಇವಳು ಅನಂಗರಾಜನ ಮಂತ್ರಿಯಾದ
ಕಲಾನಿಧಿಯ ಮಡದಿಯು. ಚಂದ್ರಿಕೆಯು.

ಮಯೂ:—ಈ ಸುಂದರಾಂಗಿಯನ್ನು ಸೂಳೆಗೆರಿಗೆ ತಂದವರಾರು ?

ಮು:—ಇನ್ನಾರು? ಭಗವಂತನಾದ ಮನ್ಮಥನೇ.

ಮಯೂ:—ಮಿತ್ರನೇ! ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹೇಳಿದೆ.

ಕಂ|| ಅನುರೂಪವಾದ ವಿಧುನವ |
ನನುಗೊಳಿಸಲದ ಕುಟಿಲವಿಧಿಯಪಳಿಯುತೆ ಕಾಮಂ ||
ಘನಕೃಪೆಯಿಂದಬಲಾಜನ |
ಕನುಗುಣರಾದಿನಯರಂ ನಿಮಿರ್ಚುವನಲ್ಲೆ ||

ಮಿತ್ರನೇ! ಇವಳು ಗಂಡನಮನೆಯಲ್ಲಿರುವಾಗಲೇ ನಿನಗೆ ಪರಿ
ಗ್ರಹವೋ ಅಥವಾ ಸೂಳೆಗೆರಿಗೆ ಬಂದ ಮೇಲೋ ?

ಮು:—ಮಿತ್ರನೇ! ನಿನ್ನ ಪ್ರಿಯಸಖನಾದ ಭುಜಂಗಶೇಖರನು
ಸಾಮಾನ್ಯ ವಿಟರಂತೆ ವೇಶಿಯರನ್ನು ಬಯಸುವನೆ? ನೋಡು-

ಕಂ|| ಪಣಕೋಸುಗ ಮಭಿನಯಿಸುವ |
ಗಣಿಕೆಯರ ಪ್ರೇಮವೆಲ್ಲಿ ಮನಸಿಜ ಶರಥೋ ||
ರಣಿಯಿಂದೆ ನಲಿಯುವನೈರಮಣಿಯರ |
ನಿಜಮೈತ್ರಿಯೆಲ್ಲಿ ಪಲ್ಲವಜನದೊಳ್ ||

ಮತ್ತಂ ||

ವೃ|| ಶೀಲವನೋಡಳನ್ನಯವ ನಾಲಿಸಳಾರ್ಯರ ನಾಗಯೋಚಿ
ಸಳ್ | ಲಾಲಿಸೆ ದೈವಮಲ್ತೆಪತಿಯಂಗನೆಗಾತನ ನಿಂತು
ಬಿಟ್ಟಪಳ್ || ಪೋಲಿಸಲೇಂ ಪರಾಂಗನೆಗೆ ಪಲ್ಲವರಲ್ಲಿಹ ನಲೈ
ಯಿಂದಲೀ | ಬಾಲೆ ವಿಟಂಗೆ ತನ್ನ ಹರಣಂಗಳ ನಾದೊಡ
ಮಾವಳಳ್ಳರಿಂ ||

ಮಯೂ:—ಮಿತ್ರನೇ! ಹಣದಾಸೆಯಿರುವುದರಿಂದ ಗಣಿಕೆಯರನ್ನು
ಹೀಗೆ ಹಳಿಯುವರು. ಅದೊಂದಿಲ್ಲದೆ ಹೋಗಿದ್ದರೆ ಅವರಿಗೆ
ಸಮವುಂಟೆ? ನೋಡು—

ವೃ|| ನಾಚದೆ ಚೀಲಮಂಕಳೆದು ಲೆಕ್ಕಿಸದಂತೆ ನಖಕ್ಷತಂಗಳಂ |
ಗೋಚರಮಾಗದಿರ್ಪಕರಣ ಕ್ರಮದಿಂದಧರಾಮೃತಂಗಳಂ ||

ಚಾಚುತೆಕ್ಕೆಗಳಂ ಪಿಡಿಯುತಿಂಚರದಿಂ ಸರಸಂಗಳಾಡಿಸಂ |
ಕೋಚವಬಿಟ್ಟು ವೇಶಿಯ ವಿನೋದವ ನಾಶಿಸರಾರೋ
ಕಾಣೆನಾಂ ||

(ಎಂದು ಬಳಿಗೆಹೋಗಿ ಕೈನೀಡಿ)

ಕಂ|| ಏಳದಿರೇಳದಿರಿನಿಯಳೆ |

ತಾಳಿದೆನು ಪಚಾರವಿನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸು ರಮಣೀ ||

ಬಾಲೆಯೆ ! ನಿನ್ನಯಪೇರ್ಮೊಲೆ |

ಯೇಳಗೆಯೇನಿದಿರೋಳೇಳುವೀಸಾಹಸಮೇಂ ||

(ಎಂದು ಕೈಹಿಡಿದು ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ) ಸಖಿ ! ಬಹುಕಾಲಕ್ಕೆ ಈಗ ನಿನ್ನ
ರೂಪವು ಅನುರೂಪವಾಯಿತು.

ಚಂದ್ರಿಕೆ:—ಭಾವನೆ ! ಈಗ ತಾನೇ ಏನಾಯಿತು ? ನೀನೇ ಯೋ
ಚಿಸು.

ಕಂ|| ತಳಿರ್ಗಳೊಳಲೆಯುತ್ತಾರಡಿ |

ನಳಿನಿಯೊಳುಪ ಭೋಗಗೈಯ್ಯದಿರೆ ವಂಚಕನೆ ||

ಫಲಮೇನಾಪರಿಮಳಕಂ |

ಬಳಸಿದತೋಳ್ಗೆ ಸರನುಳಿಯು ತೇಳ್ಲಲಸಿಕೆಗಂ ||

ಮು:—ಪ್ರಿಯೆ ! ನಿನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಮನಸ್ಸನ್ನಿಟ್ಟಿದ್ದರೂ ನನ್ನನ್ನು
ಅನ್ಯಾಸಕ್ತನೆಂದು ಭಾವಿಸುವೆಯಲ್ಲಾ ! ನಾನು ಹಗಲಿರು
ಳೆಲ್ಲವೂನಿನ್ನನ್ನೇ ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಿರುವೆನು. ನೋಡು:—

ವೃ|| ಇನಿಯನ ಬಾಹುಪಂಜರವಗಲ್ಲು ಸರಾಗದೆ ಬಂದುದುಂಪರ |
ಗಿಫನಿತುಮವೇದ್ಯಮಾಗಿರೆ ರಹಸ್ಯವ ನಲ್ಲುಡಿಯಿಂದೆ ಪೇಳ್ತು
ದುಂ || ಕನಕಜಿಡೀಂದ್ರನೀಲವಲಯಾವಳಿ ಜಾರದೆಯಪ್ಪಿ
ಕೊಂಡುದುಂ | ವನಿತೆ ಇದೆಲ್ಲಮೆನ್ನ ಮನದೊಳ್ ನೆನಹ
ಪ್ಪುದು ಬಾರಿಬಾರಿಗುಂ ||

ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಇನ್ನೊಂದನ್ನೂ ಹೇಳುವೆನು. ನೀನೇ ಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೋ.

ವೃ|| ಇರುಳೊಳ್ ನಾಂ ನಿನ್ನ ಶಯ್ಯಾಗೃಹದಿನನೊಡನಾ ಕೈತ
ವಾಲಾಪದಿಂಕು | ಕೈರಲೊಂದುವ್ಯಾಜದಿಂ ನೀಂ ನಗುತೆವೊರಗೆ
ಬಂದಂದದಿಂ ನಿಂದುನೋಡಲ್ || ಅರಿದೀಸಂಕೇತದಿಂದಂ
ಬರುವೆಳನಗೆಯಿಂ ಕತ್ತಲಂ ವೋಗಿಸೀ | ಚಂದಿರನಂ ವೋ
ಲ್ವಾಸ್ಯಮಂ ಪೀರ್ದುಫದ ನಿದೊನೆನೆಯಲ್ವೀಗಳೆಂಬಂತೆ ತೋ
ರ್ಕುಂ ||

ಮಯೂ:—ಮಿತ್ರನೇ ! ನೀನೇ ಧನ್ಯನು ಏಕೆಂದರೆ ವಿಟಸಾರ್ವ
ಭೌಮರು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿರುವರು.

ವೃ|| ತೋಳಿನ ತೆಕ್ಕೆಯಂಬಿಡಿಸಿ ನಿಡ್ಡೆಯನಾಂತಿಹ ಕಾಂತನೋರೆ
ಯಿಂ | ದೇಳುತೆ ಬಾಗಿಲಂ ತೆರೆದು ಮೆಲ್ಲನೆ ಮೆಲ್ಲಡಿಯಿಂದೆ
ಬಂದುನೀ || ಲಾಲಕೆ ಸನ್ನೆಗೆಯ್ದು ಕರೆದಾಗಳೆ ಕತ್ತಲೆ
ಮೂಲೆಯಿಂದೆ ಬಂ | ದಾಲಲಿತಾಂಗಿಯೊಳ್ಬೆರೆದು ಭೋಗಿಪ
ಕಾಮುಕನೇಂ ಕೃತಾರ್ಥನೊ ||

ಚಂದ್ರಿಕೆ:—(ಆಶ್ಚರ್ಯ ಲಕ್ಷಗಳಿಂದ) ಭಾವನೆ ! ಅದರಿಂದ ನಿನಗೆ
ನಾನಿಷ್ಟು ಸದರವಾದೆನು.

ಮು:—(ಸ್ವಗತಂ) ಇದೇನು ? ಇವಳು ಸಂದರ್ಭಾನುಸಾರವಾಗಿ
ಹೇತುಗರ್ಭಗಳಾದ ಮಾತುಗಳಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಜರೆಯು
ತ್ತಿರುವಳು. ಆಗಲಿ. ಇವಳ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಬೇರೆಕಡೆಗೆ ತಿರು
ಗಿಸುವೆನು. (ಪ್ರಕಾಶಂ) ಸಖಿ ! ಬಹಳ ಕೌತುಕದಿಂದ
ಚಿಂಡಾಡುತ್ತಿರುವ ಇವಳಾರು ?

ಚಂದ್ರಿಕೆ:—ಭಾವನೆ ! ಇವಳು ನಮ್ಮ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮನ ಮಗಳು ಮಲ್ಲಿಕೆ
ಯಲ್ಲವೆ ? ನನ್ನಲ್ಲಿರುವ ಸ್ನೇಹದಿಂದ ಬಂಧುಗಳೆಲ್ಲರನ್ನೂ
ವಂಚಿಸಿನನ್ನೊಡನೆಯೇ ಇರುವಳು.

ಮು:—(ಸಂತೋಷದಿಂದ) ಸಖಿ! ಇದೂ ನನ್ನ ಭಾಗ್ಯವೇ. ಏಕೆಂದರೆ—ಕೈಯಿಂದ ಜಾರಿದ ಚಿನ್ನದುಂಗರದಂತೆ ನಿನ್ನೊಬ್ಬಳನ್ನೆ ಹುಡುಕುತ್ತಿದ್ದ ನನಗೆ ನೀನು ದೊರೆತುದಲ್ಲದೆ ಮುತ್ತಿನ ಹಾರವು ಸಿಕ್ಕಿದಂತೆ ನಿನ್ನೊಡನೆ ಮಲ್ಲಿಕೆಯೂ ದೊರೆತಳಲ್ಲಾ! ಪ್ರಿಯೆ! ನೀನು ಕೋಪಿಸಿಕೊಳ್ಳದಿದ್ದರೆ ಒಂದು ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಬೇಕೆಂದಿರುವೆನು.

ಚಂದ್ರ:—(ನಕ್ಕು) ಕೇಳು. ಕೇಳು.

ಮು:—(ಅನುರಾಗದಿಂದ)

ವೃ|| ಪುಲಕಂಗಳನೆರೆದುಣ್ಣೆ ಬಿಲ್ಲದಪಿನೊಳ್ ಭ್ರೂವಲ್ಲಿಗಂಟಕ್ಕೆನೈ |
ದಿಲೆಗಣ್ಣೋಟಗಳಕ್ಕೆ ಚಿಂದುಟಿಯ ನಾಂಮುತ್ತಿಟ್ಟು ಪೀರ
ಲ್ಕರಾಂ || ಚಲದಿಂದಂ ಕೊಡಹುತ್ತೆ ಕಂಕಣರವಂ ವ್ಯಾಖ್ಯಾ
ನಗೈವಂತೆಬೇ | ಡೆಲೊ ಬೇಡೆನ್ನ ಬಿಡೆಂದು ಪೇಳ್ವನುಡಿಯಂ
ಕೇಳಲ್ ಮನಂಕಾಂಕ್ಷೆಕುಂ ||

ಚಂದ್ರ:—ಭಾವನೆ! ನೀನೇ ಅವಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಕೇಳು.
ಅವಳೇ ನಿನಗೆ ಹೇಳುವಳು.

ಮು:—ಒಳ್ಳೆಯದಾಗಲಿ. ಇವಳನ್ನೇ ಮಾತಾಡಿಸುವೆನು (ಎಂಪು
ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ) ಎಲೈ ಮಲ್ಲಿಕೆ!

ಕ|| ಸರಸಿಜನೇತ್ರಿಯೆ ನಿನ್ನಯ |
ಚರಣದೊಳಡಿಗಡಿಗೆಬೀಳ್ತು ಮರೆಬೇಡಿದೊಡಂ ||
ಕರದೋಳ್ ಸಿಲ್ಕಿಹುದೆನುತೀ |
ಪರಿಯಂ ಕಂತುಕವವೊಡೆವುದುಚಿತವೆ ? ರಮಣೇ ||

ಮಲ್ಲಿ:—ಕ|| ಕಾಲಿಗೆಬೀಳ್ತೊಡೆ ಮಾಗಳೆ |
ಮೇಲೇರುವ ದುಸ್ವಪ್ನ ಭಾವವಿರೆ ಕೈಗಡರಲ್ ||
ಚಾಲಿಯ ಚಿಂಡಾಗಲಿ ದು |
ಶ್ರೀಲದ ಜನರಾಗಲಾರೊ ವೊಡೆಯದೆ ಬಿಡುವರ್ ||

ಮು:—ಪ್ರಿಯೆ! ಇದರಿಂದ ನಷ್ಟವೇನು ?

ಕ|| ತರುಣಿಯರಡಿಯಿಂದೊದೆಯಲ್ ತರುಣಭಾಗ್ಯಾತಿರೇ |
ಕವೆಂದೆಣಿಸರ ದಿಂ ||

ತಿರೆತಳಿಗೈಯಿಂವೊಡೆದುದ |

ನರಿವರೆ ಪರಿಭವವಿದೆಂದು ಸರಸಿಜನಯನೆ ! ||

ಮಯೂ:—ಮಿತ್ರನೇ! ಇದೇನು? ಇವಳು ಹೊಸದಾಗಿ ವೇಶಿಯಾಗಿದ್ದರೂ ಕುಲಕ್ರಮಾಗತವಾದ ನಾರಿಯಂತೆ ಇವಳಿಗೆ ಕೊಂಚವೂ ನಾಚಿಕೆಯಿಲ್ಲವಲ್ಲಾ !

ಮಲ್ಲಿಕೆ:—ಭಾವನೇ! ಆನೆಯನ್ನೇರಿ ದಿಡ್ಡಿಯ ಬಾಗಿಲನ್ನೇಕೆ ಹೊಗಬೇಕು ?

ಮು:—(ಬಹುಮಾನದಿಂದ) ಭಾಪುಮಲ್ಲಿಕೆಯೆ! ಭಾಪುಭಾವು!

ಮಯೂ:—ಮಲ್ಲಿಕೆ! ಹಾಗೆ ಹೇಳಬಾರದು. ಹಂದಿಯನ್ನೇರಿ ಅಮೇಧ್ಯವನ್ನೇಕೆ ನಿಷೇಧಿಸಬೇಕೆಂದು ಹೇಳು.

ಮಲ್ಲಿ:—ಎಲಾ ಮಯೂರಕನೆ! ಹುರಳೇ ಬೇಯಿಸುವವನಿಗೆ ಲಾಯದ ಅಧಿಕಾರವೇಕೆ? ನಡೆ. ನಡೆ. ನೀನೇನು ಕೊಡುವನೋ? ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವನೋ?

ಮಯೂ:—ಇದೇನು? ಇವಳು ಮುದಿಗುಂಟಣಿಯಂತೆ ಕೆಟ್ಟಕೆಟ್ಟ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡುವಳು.

ಮು:—(ಜನಾಂತಿಕಂ) ಮಿತ್ರನೇ! ಸುಮ್ಮನಿರು ಸುಮ್ಮನಿರು. ಸ್ತ್ರೀಯರ ಮನಸ್ಸೆಂಬುದು ಬಹಳ ಕುಟಿಲವಲ್ಲವೆ ?

ಮಯೂ:—ಮಿತ್ರನೇ! ಕುಟಿಲತರವೆಂದು ಹೇಳಬೇಕು. ಮತ್ತು

ಕ|| ಕುಟಿಲತೆ ಕಠಿಣತೆ ತ್ರೈಕ್ಷಣ್ಯಂ |

ಘಟಿಸಲೊಡಲೆ ಸಾಲದಬಲೆಯರಮನದಳವೇಂ ||

ಕುಟಲತೆ ಕುರುಳೊಳ್ ಕುಚದೊಳ್ |

ಕಠಿಣತೆತ್ತೈಕ್ಷ್ಮಣ್ಯಂ ದೃಗಂತದಲ್ಲಡಸಿರ್ಕುಂ ||

ಆಗಲಿ ಚಂದ್ರಿಕೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಸೈರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಚಂದ್ರಿ:—ಮಯೂರಕನೇ! ಮೊದಲು ನೀನು ಕೊಂಚ ಕುಚೇಷ್ಟೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದೆ. ಬಳಿಕ ಪ್ರಾಯದ ಮದದಿಂದ ಕೊಬ್ಬಿದ ಅವಳೂ ಅದಕ್ಕೈತಕಂತೆ ಮಾಡಿದಳು. ಹೋಗಲಿ ಬಿಡು. ಈಪಲ್ಲವಪಾಣಿಯ ಚೆಂಡಾಟದ ಚಾತುರ್ಯವನ್ನು ನೋಡು. (ಎಂದು ಮಲ್ಲಿಕೆಯನ್ನು ಕುರಿತು) ಎಲೆ ಮಲ್ಲಿಕೆ! ಪರಿಹಾಸ ಶೀಲನಾದ ಮಯೂರಕನೊಡನೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಜಗಳವಾಡಬೇಡ. ನಿನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ನೀನು ಚೆಂಡಾಡು.

ಮು:—(ಸಂತೋಷದಿಂದ ಆತ್ಮಗತಂ) ದೈವಯೋಗದಿಂದ ಚಂದ್ರಿಕೆಯು ಮಲ್ಲಿಕಾ ಮಯೂರರನ್ನೂ ಸಮಾಧಾನಗೊಳಿಸಿದಳು. (ಪ್ರಕಾಶಂ) ಮಿತ್ರನೇ! ನೋಡು. ನೋಡು.

ಕಂ|| ಗುಣಿಯಂ ಸದ್ವೃತ್ತಮುಮೆಂ |
ದೆಣಿಸದೆ ಕಂತುಕವನಿಂತಿವಳ್ ವೊಡೆಯುತಿರಲ್ ||
ಕುಣಿವುದು ಕತೋರಕುಚಯುಗ |
ಮಣಿಯರದಿಂ.

ಮಯೂ:—ಕಂ|| ಕರ್ಕಶಂಗೆ ದಯೆ ಸಮನಿಕುಮೇಂ ||

ಮು:—(ಮುಂದನಡೆದು) ಮಿತ್ರನೇ! ಇಲ್ಲಿ ನೋಡು. ಶುಕಭಾಷಿಣಿಯು ಗಿಳಿಯನ್ನು ಮಾತಾಡಿಸುತ್ತಿರುವಳು. (ಎಂದು ನೋಡಿ ಕುತೂಹಲದಿಂದ)

ಕಂ|| ಗಿಳಿಯಂ ಮಾತಾಡಿಸುತಿಹೆ |
ಲಲನೆಯ ಮೊಗದಿಂದ ಮಕ್ಷರಾವಳಿತನುವೆ ||
ತ್ತಿಳಿದೀಬೆಳ್ಳ ದಪುಗಳೊಳ್ |
ವೊಳಿಯುವ ತಾಟಂಕ ಮಣಿಯ ನೆನದಿಂದೆನೆಗುಂ ||

(ಎಂದು ಶಬ್ದವನ್ನು ಕೇಳಿದಂತೆ ನಟಿಸಿ) ಇದೇನು ವಾರರ ಗದ್ದಲವು?

ಮಯೂ:—ಮಿತ್ರನೇ! ಹೋಗಿ ವಿಚಾರಿಸೋಣಬಾ.

ಮು:—ಸಖಿ! ಸಾವಧಾನಳಾಗಿರು (ಎಂದು ದೂರನಡೆದು ಮುಂದೆ ನೋಡಿ) ಮಿತ್ರನೇ! ನೋಡುನೋಡು. ಇದೀಗ

ವೃ|| ಬಿಡದಂತಳ್ಳಿವುದೆಲ್ಲ ಪಟ್ಟಣಿಗರಂ ನೋಡುತ್ತಮತ್ತಿತ್ತಲಂ |
ಗಡಿಗಳ್ಳೈದುವುದುರ್ರನಬ್ಬರಿಸಿ ತಾನಲ್ಲಿರ್ಪರಂ ಗರ್ಜಿಸು ||
ತ್ತೊಡನಾತಂಡುಲ ಮುದ್ದಧಾನ್ಯಚಯಮಂ ಕೈವಾಟುಳ್ಳಿಂ
ದೊಮ್ಮೆಸೂ | ರಿಡುತೇಳುತ್ತಿಳಿಯುತ್ತಿ ಕೋಡಗವಿದು ಪ್ರಾಸಾ
ದಮಂ ಪತ್ತುಗುಂ ||

ಮಯೂ:—ಮಿತ್ರನೇ! ಈಕಸಿಯ ಚೇಷ್ಟೆಯು ಪ್ರತಿಕ್ಷಣವೂ ವಿಲಕ್ಷಣವಾಗಿರುವುದು ನೋಡು.

ವೃ|| ಒಲವಿಂ ದಾಂಟಿ ವಿಟಂಕ ಶೃಂಗಗಳೊಳೊಡಾಡುತ್ತ ಮಲ್ಲಲ್ಲಿ
ಯೇ | ನೆಲಸುತ್ತೊಂದೆಡೆ ಪಲ್ಲಳಂಕಿರಿದು ಹಿಂಗಾಲೆತ್ತಿ
ಮುಂಗೈಯ್ಯಳಿಂ || ಸಲೆಲಜ್ಜಾಕರ ಚೇಷ್ಟೆಗೈದು ಸತಿಯರ್ಪ
ಕ್ರಂಗಳಂ ಕೊಂಕಿಪಂ | ತಲೆದಾಡುತ್ತಿದೋ ಕೋಡಗಂ ಪ್ರಹ
ಸನ ಪ್ರಖ್ಯಾತಿಯಂ ಮಾಡುಗುಂ ||

ಮು:—(ಕೇಳಿದಂತೆ ನಟಿಸಿ) ಮಿತ್ರನೇ! ಇದೇನು ?

ವೃ|| ಗಳಿಗೆಯಲೆಕ್ಕದಿಂ ಕಳೆದಕಾಲವ ಕಂಡರಿಪಟ್ಟೆ ಜೋಯಿಸರ್ |
ಚಳಕದೊಳೆಯ್ತು ಜಾಗಟಿಯ ಭೋರೆನೆ ಬಾರಿಸಲಾ ಮಹಾ
ರವಂ || ವೊಳಲಿಜರೆಲ್ಲರ ಶ್ರವಣಕುತ್ಸವಮಾಗಿಸಿ ಭೂನ
ಭಂಗಳಂ | ಬಳಸಿಕದಂಬ ಕೋರಕಗಳಂದದೆ ಗುಮ್ಮಡಿಸುತ್ತೆ
ತೀವುಗುಂ ||

ಆಡುಡರಿಂದ ಮಧ್ಯಾಹ್ನವಾಯಿತು. (ಮೇಲ್ಗಡೆ ನೋಡಿ)
ಮಿತ್ರನೇ! ನೋಡು.

ಕಂ|| ಬಿಡದುನ್ನ ತಾದ್ರಿ ಶಿಖರದೊ |
 ಳಡಿಗಳ ನಿಡುತಧಿಕರೋಚಿಯಿಂ ರವಿಯಿಗಳ್ ||
 ಅಡವಿಯೊಳಡಗಿಹ ತಿಮಿರವ |
 ಪುಡುಕಲ್ ಗಗನಾಗ್ರವೇರುತಿಹನೆಂದರಿವೆಂ ||

ಮಯೂ:—ಮಿತ್ರನೇ! ನನಗಾದರೆ ಹೀಗೆ ತೋರುವುದು.

ಕಂ|| ಅಡವಿಯೊಳಿಹ ಕತ್ತಲೆಯಂ |
 ಪಿಡಿಯಲ್ ಬಾನ್ಹಿ ಡವನೇರುತುರುಳುವ ಭಯದಿಂ ||
 ಬಿಡದೀ ಬಿಸುಗದಿರಂ ಪರಿ |
 ವಿಡಿಯಿಂ ದಿಗ್ವಿಟಪತತಿಯ ಪಿಡಿವಂತಿರ್ಪಂ ||
 (ಸುತ್ತಲೂ ನೋಡಿ)

ಮು:—ಮಿತ್ರನೇ! ಸ್ವಾವರಗಳಿಗೆ ಕೂಡ ಶರಣಾಗತರಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು
 ವಾತ್ಸಲ್ಯವಿರುವುದು ನೋಡು. (ಸೂರ್ಯ ಮಂಡಲವನ್ನು
 ತೋರಿಸಿ)

ವೃ|| ಎನ್ನೆಯಂ ತಾಸಮಂ ಕಳೆದು ಪಾಂಥರಿಗಾಸರೆಯಿವುದೀನೆ
 ಳಲ್ | ಮುನ್ನಿದ ಪಾಳುಗೈವೆ ನೆನುತಾ ರವಿ ಕೈಗಳ ಬೀಸಿ
 ಹೊಂಚುವಂ || ನನ್ನಿಯೊಳೇಮರಂ ತಳಿರ ಕೈಮರೆಮಾಡುತೆ
 ಮುಚ್ಚುತಿರ್ಕುಂ |.....

ಮೂಯೂ:—ಮಿತ್ರನೇ! ವೃ|| ಇಂತನೈರನಾವಗಂ ಪೊರೆವ
 ಸಂತರನಾರೊಲವಿದೆ ಪಾಲಿಸರ್ ||

ಆದರೆ ಇವುಗಳಿಗೆ ಛಾಯಾಪಾಲನವೇನು ಅಷ್ಟು ಪ್ರಶಂಸಾ
 ಸ್ಪದವಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ—

ಕಂ|| ತಮ್ಮ ಫಲಾದಿಗಳಂ ಕುಡು |
 ತಮ್ಮಿಗೆ ದಾರಿಗರನಾದರಿಸುವೀತರುಗಳ್ ||
 ತಮ್ಮಿಂದಮೆ ಜನಿಸುತ್ತಂ |
 ತಮ್ಮಾಕೈವೆತ್ತನೆಳಲ ಪೊರೆವುದುಪಿರಿದೇಂ ||

ಮು:—(ಮತ್ತೊಂದುಕಡೆ ನೋಡಿ) ಮಿತ್ರನೇ! ಇಲ್ಲಿ ನೋಡು.

ಕಂ|| ನಳಿನಂಗಳ ನಸುಬಿಸುಬಂ |
 ಡುಳಿದೊಯ್ಯನೆ ಬಾನ್ಹಿ ಚಿಗಿದು ಸಂತಸದಿಂದಂ ||
 ಅಳಕುಲಮಿದು ಮದಜಲಶೀ |
 ತಳಮಾದಿಭಕರಟತಲವನೆಯ್ದು ಗುಮಿಗಳ್ ||

(ಕೊಂಚ ಮುಂದಕ್ಕೆ ನಡೆದು) ಇವಳಾದರೆ—

ಕಂ|| ಬಿಸುಬಿಮರಿಂ ನಾಂದೊಡಮಾ |
 ಪೊಸನಬರೇಖೆಗಳ ಕಚ್ಚಿ ಪಿಡಿದುದರಂದೀ ||
 ಶಶಿಮುಖಿಸೀತ್ಕರಿಸುತೆ ಕು |
 ಪ್ಪುಸವಂ ಮೆಲೈಲ್ಲ ನಿಲ್ಲಿ ಬಿಚ್ಚುತ್ತಿರ್ಪಳ್ ||

ಮಯೂ:—ಮಿತ್ರನೇ! ಹಾಗೆಯೇ ಸರಿ.

ವೃ|| ನಳಿದೋಳ್ಪಳ್ಳಿಗಳಂ ನೆಗಳ್ಳುತೆ ನಖಾದ್ರೂನಾರ್ದ್ರ ವೃತ್ತ
 ಕ್ಷತಂ | ಗಳ ನೊಂದಿರ್ಪ ಪಯೋಧರಂಗಳವು ಮೈದೋರು
 ತ್ತಿರಲ್ ಮೆಲ್ಲನಾ || ತಳಿರ್ಗಂಪಾಂತ ಪಟಾಂತಮಂಚುಬಕ
 ದಿಂದಪ್ಪುತ್ತಿ ತೀವ್ರಾತಪ | ಜ್ವಳನೋದ್ರೇಕದೆ ಬಾಡುತೀಕೆ
 ಯೊಡಲಿಂ ಕೂರ್ಪಾಸಮಂ ಬಿಚ್ಚುವಳ್ ||

ಮು:—(ತಿರುಗಿನೋಡಿ) ಇವಳಾರು? ಕನಕದಂಡದಿಂದ ಮಂಡಿತ
 ವಾದ ಪುಂಡರೀಕದಂತೊಪ್ಪುವ ಪಾಂಡುರಾತಪತ್ರದ ನೆರಳಲ್ಲಿ
 ಕೆಳದಿಯ ಕರಕಮಲವನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಬಿಡಗಿನಿಂದ
 ಬರುತ್ತಿರುವ ಈ ಚಂದ್ರವದನೆ ಯಾರು? (ಚಿನ್ನಾಗಿನೋಡಿ)

ವೃ|| ನಳಿನ ಸಖಂ ಕರಾಂಚಲಗಳಿಂದೆ ಸಖೀಮಣಿಯಾಸ್ಯಗಂಧಮಂ |
 ಸೆಳೆಸೆಳೆದಾಪ್ತಮೆಂದು ಕಮಲಂಗಳಿಗೀಯೆ ಸುಧಾಂಶು ಕಂಡು
 ತಾಂ || ಬೆಳುಗೊಡೆಯೆಂಬ ಕೈತವದೊಳಾ ರವಿಯಂ ಮರೆ
 ಗೈದಪಂ ಮಹೀ! ತಳದೊಳರಾತಿ ವೈಭವಗಳೇಳ್ಗೆಯ ನೊಂದಿರ
 ಲಾರೋ ಸೈರಿವರ್ ||

(ಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಂಡು) ಓಹೋ! ಇವಳ ಕಾಮಾರವನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿದವನು ನಾನೇ ಅಲ್ಲವೆ? ಈ ತಾರೆಯು ಎಷ್ಟುಬೇಗ ಸಮಗ್ರ ಯಾವನೆಯಾದಳು?

ವೃ|| ಮೊದಲೆಡೆದೋರಿ ಪಕ್ಕಬದರೋಪಮವೆನ್ನಿಸಿ ಮೊನ್ನೆ ಪಣ್ಣಿನಂ ದದೆಬಳೆದಾಬಳೆ ಕೃಡಕೆ ವಣ್ಣಿಣೆಯಾಗಿ ಬಳೆಕೃಬೆಲ್ಲವ || ತ್ತದ ಫಲಸಾಮ್ಯಮಂಪಡೆದು ತಾಳಫಲೋಪಮವಾಗುತ್ತೀಗಳೇ | ಸುದತಿಯುರೋಜಗಳ್ ಕನಕಕುಂಭಗಳಂ ನಗುತಿರ್ಪ ವೇಳ್ಗೆಯಿಂ ||

(ಅಲಿಂಗಿಸಿ ಸ್ವಗತಂ)

ವೃ|| ಮೊದಲಿವಳೊಂದಿಗಾಂ ಚಿರೆಯಲಾವುದೊಡಲ್ ಬಿಗಿದಪಿ ಕೊಂಡೊಡಂ | ಮುದದೊಳಗೊಂದೆ ತೋಳ್ಪಳಿಸಿ ಲೀಲೆಯಾಂ ಕಿಸೆ ಶಕ್ಯಮಾದುದೊ || ಸುದತಿಯಿವಳ್ ಮುದಂಗರೆಯು ತಿರ್ದೊಡ ಮೆನ್ನೊಡ ಗೂಡಲಾವೊಡಲ್ | ಪುದುಗದು ಬಾಹು ಯುಗ್ಮದೊಳಗಪ್ಪಿದೊಡಂ ಕುಚಕುಂಭಭಾರದಿಂ ||

(ಪ್ರಕಾಶಂ) ಸಖಿ! ನೀನು ಯಾವಾಗಾದರೂ ಭುಜಂಗ ಶೇಖರ ನನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುವುದುಂಟೊ?

ತಾರಾ:—ವಂಚಕನಾದ ನಿನ್ನನೇಕೆ ಸ್ಮರಿಸಲಿ? (ಹಿಯ್ಯಾಳಿಸುತ್ತಾ)

ವೃ|| ಕರುಣಾದೂರ! ಕತೋರಮಾನಸ! ಮಹಾಮಾಯಾವಿ! ಮಿಥ್ಯಾವಚಃ | ಪರ! ಚಾಟೊಕ್ತಿವಿಡಂಬನಾಚತುರ! ನೀಂ ನಿನ್ನಿಂದದೇನಪ್ಪುದೈ || ಭರದಿಂದೆನ್ನನದಾವಗಂಬಿಡದೆ ಯೋರ್ವಂ ಕೃಷ್ಣನೆನ್ನೊಳನಿರಂ | ತರಮಿರ್ವಂ ಕರೆದಾತನಂ ನುಡಿಸುವೆಂ ಸಂತೋಷದಿಂದಪ್ಪುವೆಂ ||

ಮು:—(ಸಂತೋಷದಿಂದಾತ್ಮಗತಂ) ಇದೇನು? ಸೊಳೆಯರ ಚಾತಿಗೂ ಇಂತಹ ಪ್ರೇಮಬಂಧುರವಾದ ಮನಸ್ಸುಂಟಿ? (ಪ್ರಕಾಶಂ)

ಪ್ರಿಯೆ! ಸಹಜಾನುರಾಗ ರಮಣೀಯವಾದ ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ನಾನು ಬಲ್ಲೆನು. ಆಗಲಿ. ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿರುವವಳಾರು? ಇವಳಿಗಾದರೆ

ವೃ|| ನಸುನಸುಕಾಣುವಂತೆ ವಲಯಾಕೃತಿಯಿಂದೆರ್ಡೆಯುಬ್ಬಿ ತೋರುಗುಂ | ನಸುನಸುಮುದ್ದುನುಲ್ಲುಡಿಗಳೊಳ್ ಕುಟಲತ್ವ ಮಿಡೊಯ್ಯನೇರುಗುಂ || ನಸುನಸು ಸೋಗೆಗಣ್ಣು ಕುಡಿನೋಟಿ ಗಳೊಳ್ ಬೆಡಗಿಂತು ಮೂಡುಗುಂ | ಕುಸುಮಧನುಷ್ಕು ನಾಶಿ ಸುವನೀವೊಡಲಂಪುಗೆ ಬಾರಿಬಾರಿಗುಂ || ಮತ್ತಂ ||

ಕಂ|| ಚೆಂದುಟಿಯೊಳಡಿಯ ನೂರು |

ತ್ತಿಂದು ವಧೂಮಣಿಯ ಮನವ ಪುಗುವುದು ರಾಗಂ ||

ಚೆಂದದ ಕುರುಳಿಂ ಜಗುಳ್ತಾ |

ನಂದದೆ ನಯನಾಂತದಲ್ಲಿ ಕುಟಲತೆ ಬೀಳ್ಕುಂ ||

ತಾರೆ:—ಭಾವನೇ! ಇವಳು ನನ್ನ ತಂಗಿಯೇ, ಶಶಿರೇಖೆ.

ಮು:—(ಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಂಡು ಅಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ) ಏನು? ಇವಳಿಷ್ಟುಬೇಗ ಇಂತಹ ರೂಪಲಾವಣ್ಯಗಳನ್ನು ಪಡೆದಳೆ? ಇವಳನ್ನು ನೋಡಿ ದರೆ ನನಗೆ—

ವೃ|| ನುಡಿವೆಡೆಯಕ್ಕರಂ ತಿಳಿಯದಿದ್ದೊಡಮಾವುದು ಕರ್ಣಕಿಂಪೊ ಮೇಣ್ | ನಡಿವೆಡೆಪಲ್ಲಟಂಬಡೆಯುತಿರ್ದೊಡಮಾವುದುಕಣ್ಣಿ ತಂಪೊ ಆ || ನುಡಿಗಳ ನಲ್ಲದಾನಡೆಯುಮಂ ನೆರೆಭಾವಿಸ ಲೀವರಾಂಗಿಮುಂ | ಬಡೆದ ಶಿಶುತ್ವಲೀಲೆಗಳ ವಿಂದಿದಿರೊಳ್ ನಡೆದಂದದಿರ್ಪುವೈ ||

ಆದುದರಿಂದ ಇವಳ ಕಾಮಾರವನ್ನೂ ನಾನೇ ಕಳೆಯುವೆನು.

ಮಯೂ:—ಮಿತ್ರನೇ! ಇಂತಹ ಸುಂದರಾಂಗಿಯರ ಮನೋ ವಿನೋದದಲ್ಲಿ ನೀನು ಜಾಣನಲ್ಲವೆ?

ಮು:—ಮಿತ್ರನೇ! ಪ್ರಿಯಳಾದ ತಾರೆಯು ಇದನ್ನೊಪ್ಪಿದರೆ ಆಗ ನನ್ನ ಜಾಣ್ಮೆಯು ಸಫಲವಾಗುವುದು.

ತಾರೆ:—ಭಾವನೇ! ನಾನನುಭವಿಸಿ ಮಿಕ್ಕದನ್ನೇ ಅಲ್ಲವೆ ಅವಳನ್ನು ಭವಿಸಬೇಕು. ನಡೆನಡೆ. ಬಿಸಲುಬೇಗೆಯಿಂದ ಕಾಲುಗುರುಗಳನ್ನು ಸುಡುತ್ತಿರುವ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂತುಕೊಂಡು ಏಕೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಮಾತನಾಡುವೆ ?

ಮು:—ಆದರೆ ಹೊರಡು. ನಾವೂ ಉದ್ಯಾನವನಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ದಣು ವಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವೆವು. ಮಿತ್ರನೇ! ಪುರೋದ್ಯಾನದ ದಾರಿಯನ್ನು ತೋರಿಸು.

ಮಯೂ:—ಮಿತ್ರನೇ! ಇತ್ತಿತ್ತ ಬಾ. (ಎಂದು ನಡೆದುನೋಡಿ ಕುತೂಹಲದಿಂದ)

ಮು:—(ನಡೆದು ನೋಡಿ) (ಕುತೂಹಲದಿಂದ) ಮಿತ್ರನೇ! ಇತ್ತ ನೋಡು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೆಲ್ಲರೂ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಸರೋವರದಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯಾಹ್ನಿಕ ಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವರು.

ಮಯೂ:—(ನಗುತ್ತಾ) ಮಿತ್ರನೇ! ಈಶ್ವೋತ್ರಿಯ ಜಡರಿಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಜಡಾಶಯ ಪರಿಚಯದಿಂದಲೇ ಬುದ್ಧಿಜಾಡ್ಯವು ಹೀಗೆ ಹೆಚ್ಚುವುದು ಸಹಜವೇಸರಿ. ಮತ್ತು ಈ ಮರಕತ ಸರೋವರವು (ಪಚ್ಚಿಕೊಳ) ಗಂಗಾದಿ ಸಕಲತೀರ್ಥಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಶ್ರೇಷ್ಠವೆಂದು, ಪರಲೋಕಸಾಧನವೆಂದೂ ನಿರೂಪಿಸುವ ಪುರಾಣ ಕಥೆಯನ್ನು ಅನುವರ್ತಿಸುವ ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಅವಗಾಹನ ಸ್ನಾನವ್ರತವಂತೂ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿರುವುದು.

ಮು:—ಮಿತ್ರನೇ! ಹಾಗೆನ್ನಬೇಡ. ರಹಸ್ಯವನ್ನು ಬಲ್ಲವರಿಗಿಲ್ಲಿಯೆ ಸುಖವುಂಟು. ಏಕೆಂದರೆ—

ಕ|| ನಸುನಗೆಕಡೆನೋಟದನೆವ |

ದೇಸೆವಸಿತಾಸಿತದನದಿಗಳೊಡವೆರೆದೆಡೆಯೋಳು ||

ಶಶಿವದನೆಯರಿದಿರೊಳಮಾ |

ನಿಸರರೆಬರೆಮಿಂದು ಸೊಗವನಿಲ್ಲಿಯೆಪಡೆವರ್ ||

ಮತ್ತು ||

ಕ|| ಅಳಿಕಮಲೋತ್ಪಲದರಬಿಸ |

ದಳಶೈವಲಕೋಕ ಸೈಕತಾವರ್ತಗಳಿಂ ||

ಪೊಳೆವಾಕರಿಕರಕಮಲಂ |

ಗಳ ಪೊಳೆಸಿಂಮೆರೆವ ಕೊಳದೊಳಾಡುವರಿದರ್ ||

ಮಯೂ:—ಮಿತ್ರನೇ! ಇಲ್ಲಿನೋಡು.

ಕ|| ನೀರೊಳನಾಂದದುಕೂಲದಿ |

ನೂರುನಿತಂಬಂಗಳಳುರೆ ತಿಳಿಗೊಳದೆಡೆಯಿಂ ||

ದೇರುತಿಹರಿಲ್ಲಿನೋಹದ |

ಮೂಲಿಕೆಯ ಬೆಡಗುಬೀರುತೀ ಬಾಲಿಕೆಯರ್ ||

ಮು:—(ಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಂಡು) ಮಿತ್ರನೇ!

ವೃ|| ತಿಳಿನೀರಿಂ ಸಲೆನಾಂದು ಚೆಂಬೊಗರನಾಂತ ಸ್ವರ್ಣಚೇಲಂ
ಗಳೊಳು | ಪೊಳೆವೀನಲ್ಲಿಯರಂಗಮಂ ಪರಿಕಿಸಲ್ ನೀರಾಟ
ದೊಳು ಮುನ್ನಮು || ಜ್ವಲವಸ್ತ್ರಂಗಳಕಳ್ಳು ನಾಂತಳರಲಾ
ಗೋಪೀಜನಂಗೈದಮಂ | ಜುಳಲೀಲಾಕ್ರಮಮಂ ಮನಂ
ನೆನೆಯುತಿರ್ಕುಂ ಸ್ಪಷ್ಟಭಾವಂಗಳಿಂ ||

ಮಯೂ:—ಮಿತ್ರನೇ! ಇತ್ತ ನೋಡು. ಈ ರಾಜಹಂಸಗಳು ತಾವರೆ ಬಳ್ಳಿಗಳ ನೆರಳಲ್ಲಿ ಬಿರಿದ ಕಮಲಗಳಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಎಷ್ಟು ರಮಣೀಯವಾಗಿ ವಿಹರಿಸುತ್ತಿರುವುವು.

ಮು:—(ನೋಡಿದಂತೆ ನಟಿಸಿ) ಮಿತ್ರನೇ! ಇವುಗಳು ರಾಜಹಂಸಗಳೇ ದಿಟ.

ವೃ|| ನೂರೆಲೆಯೆಂಬ ಬೆಳ್ಳೊಡೆಯ ತಣ್ಣೆಳಲೊಳು ನೆಲಸುತ್ತಿ ಕೋಶ
ವಿ | ಸ್ತಾರದೆ ಹರ್ಷಿಸುತ್ತೆ ಭುವನಾಂತರದೊಳು ನಿಜಪಕ್ಷ

ಪಾತಮಂ | ತೋರುತೆ ಸಂತಸಂ ಗರೆಯುತಿಂಚರದಿಂದರ
ಸಂಜಿವಿಂಡು ಕಾ | ಸಾರದೆಸಾರುತಿರ್ದರ್ಪುಡು ತಮ್ಮಪ್ರಸರ್ಗನು
ವಾದ ಭೋಗಮಂ ||

(ಕೊಂಚ ಮುಂದೆ ನಡೆದು ನೋಡಿ) ಮಿತ್ರನೇ! ಈ ಉದ್ಯಾನದ
ಸೊಬಗನ್ನು ಕಂಡೆಯಾ? ಇಲ್ಲಿಯ ಪಲ್ಲವ ತಲ್ಲಜಗಳು ತಮ್ಮ ಚಿಗರು
ಗಳೆಂಬ ಕೈಗಳಿಂದ ರವಿಕಿರಣಗಳನ್ನು ಮರೆಮಾಡುವಂತಿರುವುವು.
ಪ್ರಚಂಡಮಾರ್ತಾಂಡ ಮಂಡಲಕ್ಕೆ ಹೆದರಿದಂತೆ ಕತ್ತಲೆಯ ನೊತ್ತವು
ಬಳ್ಳಿ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಡಗಿರುವುವು. ಒಂದೆಡೆ ಅಶೋಕಶಾಖೆಗಳು
ಸಿಂಗರಿಸಿದ ತೇರಿನಂತೆಯೂ, ಒಂದೆಡೆ ದಟ್ಟವಾದ ಪುಟ್ಟಮಾವಿನ
ತೋವು ಮದದಾನೆಗಳ ಧಟ್ಟಿನಂತೆಯೂ, ಒಂದೆಡೆ ಸುಳಿದಾಡುತ್ತಿರುವ
ಕುರಂಗಿ ಬೃಂದವು ಕುರಂಗ ಸಂಘದಂತೆಯೂ, ಒಂದೆಡೆ ಕಲ
ಕಲಮಂ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಕೋಗಿಲೆಗಳ ಸಂದಣಿಯು ವಂದಿಮಾಗಧ
ಬೃಂದದಂತೆಯೂ, ಒಂದುಕಡೆ ನೀಳವಾಗಿ ಬೆಳೆದ ಬಾಳೆಯ ಗಿಡಗಳು
ಬಿಗಿದ ಬಾವುಟಗಳಂತೆಯೂ, ಒಂದೆಡೆ ಕಂಗೊಳಿಸಿ ಗೇದಗೆಯ
ಹೂಗಳು ಕುಂತಗಳಂತೆಯೂ, ಒಂದೆಡೆ ತಳತಳಿಸುವೆಳಮಾವಿನ
ತಳಿರುಗಳು ಝಳಿಸುವ ಕರವಾಳಗಳಂತೆಯೂ, ಒಂದೆಡೆ ಬಿರಿದ
ಬೆಳ್ಳಾವರೆಗಳು ಬೆಳುಗೊಡೆಗಳಂತೆಯೂ, ಒಂದೆಡೆ ಸುಳಿದಾಡು
ವರಸಂಚಿಗಳು ಬೀಸುವ ಚಾಪುರಗಳಂತೆಯೂ ಒಂದೆಡೆ ರೈಂಕರಿ
ಸುತ್ತಿರುವ ತುಂಬಿಗಳು ಗಾಯಕರಂತೆಯೂ, ಒಂದೆಡೆ ಮಲಯ
ಮಾರುತದಿಂದ ಚಲಿಸುತ್ತಿರುವ ಲತೆಗಳು ನರ್ತನವನ್ನು ಮಾಡು
ತ್ತಿರುವ ನಾರನಾರಿಯರಂತೆಯೂ, ಒಂದೆಡೆ ಚಪ್ಪರಗಳು ಮೆಲ್ಲಟ್ಟು
ಗಳಂತೆಯೂ, ಒಂದೆಡೆ ಹೂಗಳಿಂದ ತುಂಬಿ ದೆಳಬಳ್ಳಿ ಪೊದರುಗಳು
ಚಿತ್ರವಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ ನಿರ್ಮಿತಗಳಾದ ವಿಹಾರ ಮಂಟಪಗಳಂತೆಯೂ,
ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಾ ಈ ಬಾಲೋದ್ಯಾನವು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಮದನನ
ಬಿಡಾರದಂತೆ ದಾರಾಜಿಸುತ್ತಿರುವುದು. ಮತ್ತು—

ಕಂ|| ಮಧುರಾಸ್ಪರೋವಿಲಾಸಂ |
ಮಧುರ ಸಕಲನಾಕುಲಾಳಿಯುತ ಸಹಕಾರಂ ||
ವಧುವಂತಕ್ಷತರೂಪಾ |
ಸ್ವದಮೆನಿಸುತೆ ಬೆಳಗುತಿರ್ಪುಡು ಪವನಮಾಗಳ ||

ಕಂ|| ಅಳಿಕುಲ ಸದಗರುತಿಲಕಂ |
ಚಲದಲಕಾಂತಂ ಸುವರ್ಣ ರುಚಿಕ್ಯತಮಾಲಂ ||
ಲಲಿತವಯೋರಮಣೀಯಂ |
ಲಲನೆಯ ಬೆಡಗಾಂತು ಶೋಭಿಪುದುದ್ಯಾನಂ ||

ಕಂ|| ಮೃದುಲವ ಲಿಲಲಿತಮಧ್ಯಂ |
ಪೃಥುಲಕುಚಂ ಚಾರುವಿಪುಲತರಭೂಜಘನಂ ||
ಮದಿರಾಕ್ಷಿಯ ಯಾವನದಂ |
ದದೊಳಿಪುನ್ನಾ ಗರಮೃಮುಪವನಮೆಸೆಗುಂ ||

ಮು:- (ವನವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ) ಮಿತ್ರನೇ! ಈ ವಿನೋದವನ್ನು ನೋಡು.

ಕಂ|| ಪ್ರೇಮದೊಳೊಯ್ಯಾಯ್ಯನೆರಗಿ |
ಪೂಮುಡಿಪೇರ್ವೊಲೆಯ ಸೋಂಕುತಿಹತಂಬಿಲರಂ ||
ಕಾಮಿಸಿದೊಡಮಿಾ ಚೂತಲ |
ತಾ ಮಾನಿನಿತಳಿರಕ್ಕೆಗಳಿಂ ಮರೆಗೊಳಕುಂ ||

ಮಯೂ:- ಮಿತ್ರನೇ! ಭಾಮಿನಿಯರಿಗೆ ಬಿಗುಮಾನವು ಸಹಜವಲ್ಲವೆ?

ಮು:- (ಮತ್ತೊಂದುಕಡೆ ನೋಡಿ) ಮಿತ್ರನೇ! ಇವನಾರು? ಅಪರಿಚಿತ
ನಂತೆಯೂ, ಗ್ರಹಗ್ರಸ್ತನಂತೆಯೂ, ನಿಶ್ಚೇತನನಂತೆಯೂ,
ಇಂದ್ರಿಯರಹಿತನಂತೆಯೂ, ಪರವಶನಾಗಿದ್ದರೂ ಬಲಾತ್ಕಾರ
ದಿಂದ ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಾಗಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಾ, ಒಂದು ಕಡೆಯಾದರೂ
ನಿಲ್ಲನಲ್ಲಾ!

ಮಯೂ:—(ಚಿನ್ನಾಗಿ ನೋಡಿ) ಮಿತ್ರನೇ! ಇವನು ಕಲಹಂಸನು.
ಮದನತಾಪದಿಂದ ಅಲೆದಾಡುವಂತೆ ತೋರುವುದು.

ಮು:—(ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ) ಮಿತ್ರನೇ! ಏಕೆ ಹೀಗೆ ಅಲೆದಾಡುವೆ ?

ಕಲ:—(ಪ್ರವೇಶಿಸಿ) ಪ್ರಿಯಸಖನೇ! ಏನುಮಾಡಲಿ ?

ವೃ|| ಇಲ್ಲಿ ಕದಂಪುಚುಂಬಿಸಿದು ದಿಲ್ಲೆ ದೇಯಪ್ಪಿದುದಿಲ್ಲಿ ಮೋದಿಸು |
ತಿಲ್ಲಿಯಗಲ್ಲುದಿಲ್ಲಿಯೆ ಮಲಂಗಿದುದಿಲ್ಲಿಯೇ ಲಲ್ಲೆ ಗೈದುದಾ |
ವಲ್ಲಭಿಯೆಂದು ಸೈತದೊಳಾ ಸುಮತಲ್ಪದಿವಾಪಿ ಕಾಂತದೊಳಾ |
ಪಲ್ಲವ ಕುಂಜದಿಲ್ಲಿಯಮಳಲ್ಪಪೆನೀಪರಿ ಬಾರಿಬಾರಿಗುಂ ||

ಮು:—ಮಿತ್ರನೇ! ಯಾವ ವಾರಾಂಗನೆಗೆ ಮನಸ್ಸನ್ನಿತ್ತು ಇಂತು
ಬಳಲುತ್ತಿರುವೆ ?

ಕಲ:—ಮಿತ್ರನೇ! ಏನುಹೇಳುವೆ? ವಾರಾಂಗನೆಯೆಂದೊ? ಮಿತ್ರನೇ!
ನನ್ನ ಪ್ರಿಯಸಖನು ವಾರಾಂಗನೆಯರನ್ನು ಕಾಮಿಸುವನೆ?
ಹಾಗೆ ತಿಳಿಯಬೇಡ. ಆ ಪ್ರಭಾಕರನ ಮಡದಿಯಾದ ಪದ್ಮಿನಿಯ
ಆ ಬೆಡಗುಗಳಿಂದ ಮರುಳಾಗಿ ಕೊಂಚವೂ ತಾಳಲಾರೆನು.

ಮು:—ಮಿತ್ರನೇ! ಭಾಪು—ಭಾಪು.

ಕ|| ಗಣಿಕೆಯರುಂ ಬುದ್ಬುದಗಳು |
ಮೆಣಿಸಲ್ಕುಪರಿಪ್ಲವ ಸ್ವಭಾವಿಗಳತ್ತೀ ||
ಆಣಿಯರದಿಂ ಸರದೊಳ ಮಾ |
ಗಣಿಕೆಯರೊಳ್ ಸ್ವರಸದಿಳವುದೇ ರಸಿಕಜನಂ ||

ಮಯೂ:—(ತಲೆದೂಗಿ) ಮಿತ್ರನೇ! ಕಲಹಂಸನಿಗೆ ಪದ್ಮಿನಿಯಲ್ಲಿ
ರಾಗಾನುಬಂಧವು ನ್ಯಾಯವೇ ಅಲ್ಲವೆ? ಅಲ್ಲದೆ ಆಕೆಯ
ಸೌಂದರ್ಯವೂ ಅಂತಹುದೇಸರಿ. ಏಕೆಂದರೆ—

ಕ|| ದೇವೋತ್ಪವಾದಿದಿನಗಳೊ |
ಳಾವಧುವೆಂದಾದೊಡಂ ಬರಲ್ ಬೀದಿಗೆ ತಾಂ ||

ಭಾವಿಸಿಮುಂದಿಹ ತರುಣರು |

ಮಾವನಿತಿಯ ಪಿಂದದೊಂದು ನೆವದಿಂ ನೆರೆವರ್ ||

ಮು:—ಮಿತ್ರಕಲಹಂಸನೇ! ಆ ಕಮಲಿನಿಯು ನಿರಾಯಾಸವಾಗಿ
ಇದೇ ಉದ್ಯಾನವನದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನೊಡನೆ ಸೇರಿದುದು ಹೇಗೆ ?

ಕಲ:—ಮಿತ್ರನೇ! ಪರಕಳತ್ರವು ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ದೊರೆಯುವು
ದುಂಟೆ? ಹೇಳುವೆನುಕೇಳು.

ವೃ|| ತಿಳಿಯಲ್ ಶಕ್ಯಮದಲ್ಪು ಪೆಣ್ಣುಗಳಮನಂ ಲೀಲಾವಿಳಾ
ಸಂಗಳಂ | ತಿಳಿದುಂ ಧೈರ್ಯದೆ ಸೊಲ್ಲಿಸಲ್ಪಸದಳಂ ಸಲ್ಲಾ
ಪಮಂ ಗೆಯೊಡಂ | ಬಳಿಯಂ ಸೇರಿಪುದೆಂತು? ಕಷ್ಟ
ದೊಳದುಂ ಕೈಸಾರೆ ವಿಘ್ನಂಗಳು | ಗ್ಗಳಿಸಿರ್ಕುಂ ತಡೆಗುಂ
ಪರಾಂಗನೆಯವಳ ಕೈಗಾಂಪಳೋ ಇಲ್ಲವೊ ||

ಮು:—(ಆತ್ಮಗತಂ) ಇದು ದಿಟವೇಸರಿ. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸೌದಾಮಿನೀ
ಕಾಮುಕನಾದ ಮಯೂರಕನೇ ನಿದರ್ಶನವು, ಅಥವಾ, ಮಂದ
ಭಾಗ್ಯನಾದ ನಾನೇ ಇರುವಾಗ ಬೇರೇ ನಿದರ್ಶನವೇಕೆ?
(ಪ್ರಕಾಶವಾಗಿ) ಮಿತ್ರನೇ! ಈ ಚಿತ್ರವನ್ನು ನೋಡು.

ವೃ|| ಸರಸವನಾಡಲಕ್ಕುಮೇ ವಿನೋದದೆಕುಳ್ಳಿರಲಕ್ಕುಮೇಂ ಮನಂ |
ಬರೆಬಿಗಿದಪ್ಪಲಕ್ಕುಮೇ ಮನಕ್ಕಳುಕಿಲ್ಲ ಸೌಖ್ಯಮಕ್ಕುಮೇಂ |
ಸುರತಸಮಾಪ್ತಿಯೊಳ್ ಕಡೆಗೆ ವಿಶ್ರಮ ಮಕ್ಕುಮೇ ಸೇರಲಸ್ಯ
ಸುಂ | ದರಿಯರೊಳಾದೊಡಂ ಮನಮಿದೋಡುವುದಚ್ಚರಿಯಸ್ಯ
ಕಾಂತೆಯೊಳ್ ||

ಆದರೆ ಆ ಪದ್ಮಿನಿಯು ಮಿತ್ರನಿಗೆ ದೊರೆತುದೆಂತು ?

ಕಲ:—ಮಿತ್ರನೇ! ನಾನು ಅವಳಿಗಾಗಿ ಪಟ್ಟ ಪ್ರಯಾಸವನ್ನು ಒಂದು
ತಿಂಗಳು ಹಗಲಿರುಳು ಕೂಡ ಹೇಳಿದರೂ ಮುಗಿಯಲಾರದು.
ಅದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕೇಳಿತಾನೆ ಪ್ರಯೋಜನವೇನು? ಫಲಿತಾಂಶ
ವನ್ನು ಹೇಳುವೆನು ಕೇಳು—

ಆಕೆಯು ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿದುದು ಮೊದಲುಗೊಂಡು ಪೂರ್ವ ಪೂಣ್ಯ ಪರಿಪಾಕದಿಂದಲೂ, ಶುಭಗ್ರಹಗಳ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದಲೂ, ಕುಲದೇವತೆಗಳ ಅನುಕೂಲ್ಯದಿಂದಲೂ, ವಸಂತಮಾಸದ ಪ್ರಭಾವ ದಿಂದಲೂ, ಮಂದಮಾರುತಗಳ ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯದಿಂದಲೂ, ಕೋಗಿಲೆ ಗಳೆಂಬ ಗುರುಗಳ ಉಪದೇಶ ಗೌರವದಿಂದಲೂ, ಮಧುಪಾನದಿಂದ ಮದಿಸಿ ರೈಂಕರಿಸುವ ಮಧುಕರಗಳ ಕಲರವ ಮಂತ್ರಮಹಿ ಮಾತಿಶಯದಿಂದಲೂ, ಪುಷ್ಪಪರಾಗಗಳೆಂಬ ಸಿದ್ಧಚೂರ್ಣಗಳ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದಲೂ, ಮನ್ಮಥಮಹಾರಾಜನ ಆಜ್ಞಾಶಕ್ತಿಯಿಂದಲೂ, ಬಹಳ ಮಾತೇಕೆ? ವರದುಃಖಗಳನ್ನು ಸೈರಿಸಲಾರದೆಯೂ, ಸ್ವಭಾವ ಸರಳವಾಗಿಯೂ, ರಸಿಕಜನಮನೋರಂಜಕವಾಗಿಯೂ, ಪರಪ್ರಾರ್ಥ ನಾಭಂಗಭೀರುವಾಗಿಯೂ, ಇರುವ ನನ್ನ ಸರಸಸ್ವಭಾವದಿಂದಲೂ, ಸ್ವಜನದಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣಾನುರಾಗವಿದ್ದರೂ, ಬಂಧುಗಳನ್ನು, ಅತ್ತಿ ಮಾವಂದಿರನ್ನು, ಪತಿಯನ್ನು ಕೂಡ ವಂಚಿಸಿ ಸಂಕೇತವನ್ನು ಮಾಡಿ ತಾನಾಗಿಯೇ ನನ್ನನ್ನು ಸೇರುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟ ಹಾಗೆಲ್ಲಾ, ನಿಷ್ಕಾರಣವೈರಿಯೂ, ಅನುರೂಪ ಸಮಾಗಮ ವಿಘಾ ತಕನೂ, ಪರಶ್ರೇಯೋಸಹಿಷ್ಣುವೂ, ಸ್ವಭಾವಕ್ರೂರನೂ, ದಯಾ ಗಂಧಶೂನ್ಯನೂ, ವಾತ್ಸಲ್ಯ ಕಥಾಭಿಜ್ಞನೂ, ದುರಾತ್ಮನೂ ಆದ ಆ ದುದೈವವು ಬಹಳ ದಿನಗಳವರೆಗೂ ಆಕೆಯ ಮನೋರಥವನ್ನು ಭಂಗಗೊಳಿಸಿದುದಲ್ಲದೆ, ನನ್ನ ದುಃಖವನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿತು.

ನಿನ್ನೆಯ ದಿನವಾದರೂ, ಸೂರ್ಯನು ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ ಅಸ್ತಾ ಚಲದಿಂದ ಪಶ್ಚಿಮಸಮುದ್ರಕ್ಕೆಳೆಯಲು, ಮೇಲ್ಗಡೆಯಲ್ಲಿ ಜೋಲು ತ್ತಿರುವ ಕಿರಣಗಳ ಗೊಂಚಲುಗಳಂತೆಯೂ, ರವಿಪತನದಿಂದುಲ್ಲೋಲ ಕಲ್ಲೋಲವಾದ ಜಲಧಿ ಜಲದಿಂದೆದ್ದ ಬಾಡಬಾಗ್ನಿಯ ಜ್ವಾಲಾ ಕಲಾಪಗಳಂತೆಯೂ, ವಿರಹಿಜನ ಹೃದಯಗಳನ್ನು ಭೇದಿಸಲು ಮದನನಿಟ್ಟ ಮಹಾಗ್ನಿಯಾಸ್ತ್ರಗಳಂತೆಯೂ, ಬೆಳಗುವ ಸಂಧ್ಯಾ ರಾಗದಿಂದ ಮೋಡಗಳು ಕೆಂಪೇರಲು, ಆ ಆಗ್ನಿಯಾಸ್ತ್ರಗಳ ಬೇಗೆ

ಯನ್ನು ಸೈರಿಸಲಾರವೆಂಬಂತೆ ಹಕ್ಕಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಚಿಲಿಪಿಲಿ ಗುಟ್ಟುತ್ತಾ ಬಾರಿಬಾರಿಗೂ ರೆಕ್ಕೆಗಳನ್ನು ಕೊಡಹುತ್ತಾ, ಪುಷ್ಪರಸ ಪರಾಗಗಳಿಂದ ನಿಬಿಡವಾಗಿ ತಣ್ಣಗಿರುವ ತಂತಮ್ಮ ಗೂಡುಗಳನ್ನು ಸೇರಲು, ಆ ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಹೆದರಿದ ರಮಾದೇವಿಯು ಬಾಗಿ ಲನ್ನು ಮುಚ್ಚಿದಂತೆ ಕಮಲಗಳು ಮುಕುಳಿತವಾಗಲು, ಆ ಬೆಂಕಿಯ ರುಳದಿಂದುಂಟಾದ ತಾಪದಿಂದ ಜೊಬ್ಬೆಗಳೊಡೆದಂತೆ ಬೆಳ್ಳೆದಿಲೆ ಗಳು ಮೂಡಲು, ಆ ಬೆಂಕಿಯಿಂದ ಸಿಡಿದು ದಾರಿದಾರಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಉರುಳುತ್ತಿರುವ ಕಿಡಿಗಳೋ ಎಂಬಂತೆ ತಾರೆಗಳುದಯಿಸುತ್ತಿರಲು, ಆ ಬಾಡಬದ ಕಾಡಿಗಿಯ ಪುಡಿಯು ಗಗನವೆಲ್ಲವೂ ತುಂಬಿ ಹಿಡಿಯ ಲಾರದೆ ಕೆಳಕ್ಕೆ ಸುರಿಯುತ್ತಿರುವುದೂ, ಎಂಬಂತೆ ಕತ್ತಲೆಯ ಮೊತ್ತ ವೆತ್ತಲೂ ಮುತ್ತುತ್ತಿರಲು, ಅದೇ ಬೆಂಕಿಯಿಂದ ಸಿಡಿದು ಹರಡು ತ್ತಿರುವ ತೂರುಗಿಡಿಗಳೊ ಎಂಬಂತೆ ಇಂದ್ರಗೋಪಗಳು ವನಾಂಗಣ ಗಳನ್ನು ಬೆಳಗಿಸಲು, ಜನದೃಷ್ಟಿಯು ನಿಷ್ಫಲವಾಗಲು, ತಾರಾಕಾಂತಿ ಗಳೇರಲು, ಗೂಗೆಗಳ ದೃಷ್ಟಿಯು ವೃದ್ಧಿಯಾಗಲು, ಚಕ್ರವಾಕಗಳು ದುಃಖದಿಂದಗಲಲು, ದುಂಬಿಗಳು ನೈದಿಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಧುವನ್ನು ಸೀರಲು, ಚಕೋರಗಳ ನೀರಡಕೆಯು ಹೆಚ್ಚಲು, ಜ್ಯೋತಿರ್ಲತೆಗಳು ಬೆಳಗಲು, ದೀಪಕಾಂತಿಗಳು ಬೆಳೆಯಲು, ಮದನನೆಚ್ಚರವನ್ನು ಪಡೆಯಲು.....

ಸಂಜೆಗೆಂಪು ತೊಲಗಿ ಚಂದ್ರನುದಯಿಸುವುದಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲೇ ಪ್ರಬಲವಾದ ಕತ್ತಲೆಯು ಮುತ್ತುರುವುದರಿಂದ ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿ ಯದಂತೆ ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ ಸದ್ದಿಲ್ಲದೆನಡೆದು ಆ ಪ್ರಭಾಕರನ ಮನೆಯ ಅಂಗಳವನ್ನು ಹೊಕ್ಕು ಮೊದಲಿನ ಸಂಕೇತದಂತೆ ಅದೇ ಮಜ್ಜನ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ನೆಲಸಿದನು.

ಮು:—ಮಿತ್ರನೇ! ಆದರೆ ನೀನು ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಬಲ್ಲವನೇ ಸರಿ.

ಕ|| ಪರತರುಣಿಯರಂ ಬಯಸುವ |

ತರುಣಂ ನೀರ್ವನೆಯೊಳಲ್ಲದಿರಲು ಪವನದೊಳ್ ||

ಮರೆಯಹಗೋಷ್ಠದೊಳಾದೊಡ |
ಮಿರುವುದು ಕತ್ತಲೆಯೊಳಾರು ಮರಿಯದ ತೆರದಿಂ ||

ಆಮೇಲಾಮೇಲೆ.

ಕಲ:—ಆಮೇಲೆ ಅವಳ ಮೈದುನನು ಹೊಗೆಯ ಬತ್ತಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಬೆಂಕಿಗಾಗಿ ಅದೇ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಒಲೆಯ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು, ಅಲ್ಲಿಯೇ ಅರ್ಧಾರ್ಧವಾಗಿ ಸುಟ್ಟು ಬಿದ್ದಿದ್ದ ಒಂದು ಕಟ್ಟಿಗೆಯಿಂದ ಒಲೆಯನ್ನು ಕಲಕಿ, ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಗ್ಗಿ ಒಂದು ಕೊಳ್ಳಿಯನ್ನು ಉರುಬುತ್ತಾ ಮೇಲಣ ಬಾದಿಯನ್ನು ಹಾರಿಸಿ ಕೊಂಚಕೊಂಚವಾಗಿ ಹೊತ್ತುತ್ತಿರುವ ಬೆಂಕಿಯ ಬೆಳಕಿನಿಂದ ನನ್ನ ಧೈರ್ಯದೊಡನೆ ಅಲ್ಲಿನ ಕತ್ತಲೆಯನ್ನು ಕಳೆಯುತ್ತಾ ಬಂದನು.

ಮು:—ಮಿತ್ರನೇ! ಬಹಳಕಷ್ಟ. ಬಹಳಕಷ್ಟ. ಆಮೇಲಾಮೇಲೆ?

ಕಲ:—ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ನಾನು ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ತುಂಬಿದ ಕೊಡವ ನ್ನುರುಳಿಸಲು, ಅನೀರು ನುಗ್ಗಿದ ಕೊಡಲೇ ಒಲೆಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಿದ್ದ ಬೆಂಬೂದಿಯು ಬುಸ್ಸೆಂದು ಹಾರಿ ಒಂದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣು, ಮೂಗು, ಕಿವಿ, ಬಾಯಿಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳಲು ಅವನು ಗಾಬರಿಯಾದನು. ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿಯೇ ಆ ಗಡಿಗೆ ಯುರಳಿದ ಭಯದಿಂದ ಓಡುತ್ತಿರುವ ತಮ್ಮ ಮನೆಯ ಬೆಕ್ಕನ್ನು ಕಂಡು ಅದೇ ಕಾರಣವೆಂದು ತಿಳಿದು ಕೋಪದಿಂದ ಬೈಯುತ್ತಾ ಅದೇ ಕೊಳ್ಳಿಯನ್ನು ಬೆಕ್ಕಿನ ಮೇಲೆಸೆದು ಕಿವಿ, ಮೂಗು, ಕಣ್ಣು, ಬಾಯಿ, ಮೀಸೆಗಳನ್ನೊರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ನಿರಾಶೆಯಾಗಿ ಹೊರಟುಹೋದನು.

ಮು:—(ಸಂತೋಷದಿಂದ) ಮಿತ್ರನೇ! ದೈವಯೋಗದಿಂದ ನೀನು ಮರಳಿ ಜನಿಸಿದಂದಾಯಿತು. ಆಮೇಲಾಮೇಲೆ.

ಕಲ:—ಐದಾರು ಹೆಜ್ಜೆಗಳು ನಡೆದು ಮರಳಿ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬಂದು ಎಡಗೈಯಿಂದ ಬಾಗಿ ಬಾಗಿಲನ್ನು ಎಳೆದು ಹೊರಗಡೆಯಲ್ಲಿ ಚಿಲುಕವನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಹೊರಟುಹೋದನು.

ಮು:—(ವಿಷಾದದಿಂದ) ಅಕಟಾ! ಕಷ್ಟಕಷ್ಟ. ಆಮೇಲಾಮೇಲೆ.

ಕಲ:—ಆಮೇಲೆ ಅತಿ ಪ್ರಯಾಸದಿಂದ ಕೊಂಚಹೊತ್ತು ಸುಮ್ಮನೆ ನಿದ್ದು ತರುವಾಯ ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ ಬಾಗಿಲನ್ನು ತೆರೆಯಲು, ನಾನಾವಿಧವಾಗಿ ಆಯಾಸಪಟ್ಟು ಸಂದಿಲ್ಲದೆ ಮುಚ್ಚಿರುವುದ ರಿಂದ ಯಾವ ಉಪಾಯಗಳಿಗೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ಕೊಂಡು ಹೀಗೆ ಚಿಂತಿಸಿದೆನು—

ಅಕಟಾ! ನನ್ನ ಪ್ರಾಣಕಾಂತಿಯಾದ ಪದ್ಮಿನಿಯು ಪ್ರಸನ್ನಳಾಗಿ ಬಾರದಿದ್ದರೆ ಈ ಕವಾಟಬಂಧನವು ನನಗೆ ಅಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಲ್ಲ! ಆಕೆಯೇನಾದರೂ ತೊಂದರೆಗೆಸಿಕ್ಕಿ ಮನೆಯಿಂದ ಬರುವುದಕ್ಕಾಗದೆ ಹೋದರೆ ಆಗ ತೆರೆಯಲಾಗದ ಬಾಗಿಲಿನಿಂದಲೂ, ಇಟ್ಟಿಗೆಗಳ ದೊಡ್ಡ ಗೋಡೆಯಿಂದಲೂ, ದುರ್ಭೇದ್ಯವಾದ ಮಾಳಿಗೆ ಯಿಂದಲೂ ಕೂಡಿರುವ ಈ ಮನೆಯ ಪಂಜರದಲ್ಲಿ ನಾನಾಗಿಯೇ ಬಿದ್ದು ಬೆಳಗಾದ ಕೂಡಲೆ ಮನೆಯ ಯಜಮಾನನ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕುವುದು ದಿಟ. ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರತೀಕಾರವೇನು? ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೇಗೆ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಲಿ? ಏನುಸಾಯವು? ಯಾರನ್ನು ಮರೆಹೋಗಲಿ? ಯಾರಿಗೆ ಹೇಳಲಿ? ಜನರ ಅಪಹಾಸ್ಯವನ್ನು ಹೇಗೆಕಳೆಯಲಿ? ಹೇಗೆ ಗೌರವವನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಿ? ಹಿರಿಯರನ್ನು ಹೇಗೆನೋಡಲಿ? ಬಂಧುಗಳ ಮನೆಗೆಂತು ಹೋಗಲಿ? ಅಪವಾದವನ್ನು ಹೇಗೆ ಹೋಗಲಾಡಿಸಲಿ? ಅಯ್ಯೋ! ಜನರು ನನ್ನನ್ನು ಕಳ್ಳನೆಂದೂ ಜಾರನೆಂದೂ ದೂರುವರಲ್ಲ! ಏನು ಸುಖವಡಬೇಕೆಂದು ಈ ದುರವಸ್ಥೆಗೆ ಗುರಿಯಾದೆನೋ! ಅದಾದರೂ ನೇರವೇರಿದ್ದರೆ ಇದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮರೆಯುತ್ತಿದ್ದೆನು ಆದೂ ಇಲ್ಲವಲ್ಲಾ. ಏಕೆಂದರೆ—

ಕಂ|| ಬಿಗಿಯವ್ವಲಿಲ್ಲ ಘನಕುಚ |

ಯುಗಮಂ ಚೆಂದುಟಿಯ ಸೊದೆಯ ಪೀರಲುಮಿಲ್ಲಂ ||

ಮೊಗವಾ ಘ್ರಾಣಿಸಲಿಲ್ಲಂ |

ಮಿಗಲೆನಿಸಿದಡರ್ಗಗಳೊಗೆದವನಿತರೊಳಕಟಾ ! ||

ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಕಣ್ಣುಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡೇ ಆಲೋಚಿಸುತ್ತಾ ಒಂದು ಹಜ್ಜೆಯ ಸದ್ದನ್ನು ಕೇಳಿದೊಡನೆಯೇ ಕಣ್ಣೆರೆದು ಚಂದ್ರಕಾಂತ ಕುಂತಗಳಂತೆ ಉದ್ದುದ್ದವಾಗಿ ಬಾಗಿಲ ಸಂದಿಗಳಿಂದ ನುಗ್ಗಿ ಒಳಗಣ ಕತ್ತಲೆಯನ್ನು ಕಳೆಯುತ್ತಾ, ಅಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾ ಅಲ್ಪಾಲ್ಪವಾಗಿ ತೋರುವ ಚಂದ್ರಿಕೆಯಿಂದ ಚಂದ್ರೋದಯ ಸಮಯವೆಂದೂಹಿಸಿ, ಆತುರದಿಂದಲೂ, ಸಂಶಯದಿಂದಲೂ ಬಾಗಿಲ ಸಂದಿಯಲ್ಲಿ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನಿಟ್ಟು ನೋಡಿದೆನು. ಬೆಳದಿಂಗಳು ಚೆನ್ನಾಗಿ ದ್ದು ದರಿಂದ ಆಕೃತಿಯು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತೋರಿತು. ಆ ನಿಡುಜಡೆಯಲ್ಲಿ ಮುಡಿದಿರುವ ಬಿರಿದ ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ದಂಡೆಯು, ಕತ್ತಲೆಯ ಮೊತ್ತದಿಂದ ಸುತ್ತುವರಿದ ಚಂದ್ರಕಿರಣಗಳನ್ನು ಹೋಲುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಆ ಕವೋಲಕಾಂತಿಯು ಗೃಹೋದ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ವಿಹರಿಸುವ ಚಕೋರಗಳುಂಡ ಚಂದ್ರಿಕಾಕಚ್ಚ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ತುಂಬುತ್ತಿದ್ದುವು. ಆ ನಾಸಾದಂಡವು ಶ್ರುತಿಮಾರ್ಗವನ್ನ ತಿಕ್ರಮಿಸುವ ವಿಶಾಲವಾದ ಕಣ್ಣುಗಳ ಗಡಿಗಳನ್ನು ವಿಭಾಗಿಸುವ ಸೇತುವಿನಂತೆ ಕಂಗೊಳಿಸಿತು. ಆ ಕವಾದ ಕಡೆನೋಟಗಳು ಮನೆಗೊಳದ ಕನ್ನೆಲೆ ದಿಲೆಗಳ ಸೊಕ್ಕನ್ನು ಧಿಕ್ಕರಿಸುವಂತೆ ಎಲ್ಲೆಡೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪಸರಿಸುತ್ತಿದ್ದುವು. ಆ ಜರತಾರಿಯ ಸೀರೆಯು ಸಹೋದರೀಪ್ರೇಮದಿಂದ ಮಿಂಚುಬಳ್ಳಿಯನ್ನು ಆಲಿಂಗಿಸಿದಂತಿದ್ದಿತು. ಮುಖಕಮಲದಿಂದ ಪರಾಜಿತನಾದ ಚಂದ್ರನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬದ ನೆವದಿಂದ ಪಾದಸಖಗಳಲ್ಲಿ ಮೊರೆಬಿದ್ದು ಬೇಡುತ್ತಿದ್ದರೂ ಪದಕ್ರಮಾಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಅಡಿಗಡಿಗೂ ತಿರಸ್ಕರಿಸುವಂತೆ ಆ ಬೆಡಗುನಡೆಯೊಪ್ಪುತ್ತಿದ್ದಿತು. ನಡುನಡುವೆ ಚಾರುತ್ತಿರುವ ಸೆರಗನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ನೆವದಿಂದ ಕೈಯಾಡು

ತ್ತಿರಲು ಘನಸ್ತನಮಂಜರೀ ಮಂಜುಳವಾದ ಆ ತರುಲತೆಯಿಂದ ಪಟೇರ ಗಂಧ ಬಂಧುರವಾದ ಮಂದಮಾರುತವು ಹೊರಹೊಮ್ಮುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಇಂತು ಬೆಡಗು ಬೀರುತ್ತಾ, ವರ್ಷಾಕಾಲದಂತೆ ಘನಪಯೋಧರಿಯೂ, ಶರತ್ಕಾಲದಂತೆ ಪ್ರಸನ್ನ ಸರಸಾಶಯೆಯೂ, ಚಂದ್ರಲೇಖೆಯಂತೆ ಚಾರುಸುಧಾಧರಿಯೂ, ಸಮುದ್ರದಂತೆ ಸಮಕರ ಸ್ಪುಟಿತ ಕಂಕಣ ಮನೋಹರಿಯೂ, ತಾರೆಯಂತೆ ಸುಗ್ರೀವಾ ಧಿಕೋಪಿತಹಾರಿಯೂ, ಕಾರವ ಸೇನೆಯಂತೆ ಕರ್ಣಾವಸಕ್ತ ಗಾಂಗೇಯಾಭರಣಿಯೂ, ಮೇರುಭೂಮಿಯಂತೆ ಸುವರ್ಣಮೇಖಲೆಯೂ, ನಂದನವನದಂತೆ ಸುರತರುಚಿರೋಪಗೂಢಸ್ವಾಂತಿಯೂ, ಸಮಗ್ರ ಕಲಾವಯವೆಯಾದರೂ ದರ್ಶಿತಾನಂಗವಿಭ್ರಮೆಯೂ, ಸಂಜಾತ ಸಾತ್ವಿಕೋದಯಿಯಾದರೂ ಗಾಢತಮೋವಿಗಾಹನ ಕುತೂಹಲಿಯೂ, ನಿಶಾಸುರಾಗಿಣಿಯಾದರೂ ಪ್ರದೋಷಾಗಮೋತ್ಸುಕೆಯೂ, ಪರಲೋಕ ಭೀತಿಯಾದರೂ ಸ್ವೈರಿಣಿಯೂ ಆದ ಅದೇ ಕಮಲಿನಿಯನ್ನು ಕಂಡೆನು.

ಮು:—ಮಿತ್ರನೇ! ಕುಮದಾಕರವು ಸೂರ್ಯನು ಬಿರುವಿಸಿಲಿಂದ ಬಂದರೂ, ಹಿಮಕಿರಣವನ್ನು ನೋಡುವುದರಲ್ಲಿ ಕುತೂಹಲವಿರುವುದಿಲ್ಲವೆ? ಆಮೇಲಾಮೇಲೆ.

ಕಲ:—ಮಿತ್ರನೇ! ಬಳಿಕ ಆಕೆಯ ಕಟಾಕ್ಷಾಮೃತ ಧಾರೆಗಳಿಂದ ಸಕಲಾವಯವಗಳೂ ಆಪ್ಯಾಯನವನ್ನು ಪಡೆದ ಅನಿರ್ವಚನೀಯವಾದ ಆನಂದಾತಿಶಯವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಆಕೆಯು ಹೊರಗಣ ಚಿಲುಕವನ್ನು ತೆಗೆದು ಬಾಗಿಲನ್ನು ಓರೆಮಾಡುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ನಾನು ಮೊದಲೇ ಕೈಗಳನ್ನು ಚಾಚಿ ಬಾಗಿ ಮದನ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯಂತಿರುವ ಆ ಕಮಲಿನಿಯ ಕೈಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಅದೇ ಬಚ್ಚಲುಮನೆಗೆ ಹೋದೆನು. ತರುವಾಯ ಆ ಪದ್ಮಿನಿಯು—

ವೃ|| ಬಿಡುತೊಡಬೇಡವೆನ್ನ ಮುಡಿಯಂಸೆರಗಂ ಬಿಡುಮುಟ್ಟಿಬೇಡ
ನೀಂ| ತಡೆತಡೆ ಹಾರಗಳ್ ಜಡಿವುವೆಲ್ಲರು ಮುನ್ನಮೆಯೆನ್ನ

ನಾಡುವರಾ | ನುಡಿಸುಡಿ ಮೆಲ್ಲನಿಲ್ಲಿಯೇ ಮಲಂ ಗಿಹನೆನ್ನಯ
ನಲ್ಲನೆಂದು ನ | ಲ್ನುಡಿಗಳ ನಾಡುತಾಸಖಿ ದುಕೂಲವ ಬಿಚ್ಚದೆ
ಯೆನ್ನ ನಪ್ಪಿದಳಾ ||

ಮು:—ಮಿತ್ರನೇ! ನೀನು ಧನ್ಯನು. ಏಕೆಂದರೆ—

ವೃ|| ನಿನಗೇನಾಂ ಸೂಳಿಯೇ ಕುಪ್ಪುಸವ ಸಡಿಲಿಸಿಲ್ ವೇಣಿಯಂ
ಮುಟ್ಟಿದಿಧೂರ್ | ತನೇ ಪಾಳಾಗಿಲ್ಲರಾಜ್ಯಂ ನಿನಗೆ ತಹುದೆ
ನಿರ್ಬಂಧಮಂ ಗೈಯಲೆನ್ನಂ | ಘನದೆನ್ನೀ ನೀವಿಯಂ ಬಿರ್ಚ
ದಿರದಿವಿಡಿವಾಂ ಬೇಡುವೆಂ ಬೇಡವೆಂದೊಂ | ದನುವಿಂ ಪೇಳ್ವ
ನ್ಯಕಾಂತಾಮಣಿಯ ಬಲುಹಿ ನಿಂದಪ್ಪುವಂ ತಾನೆ ಧನ್ಯಂ ||
ಆಮೇಲಾಮೇಲೆ.

ಕಲ:—ಆಮೇಲೆ ಆ ಪ್ರಾಣಕಾಂತೆಯು—

ವೃ|| ಉಂಗುಟದಿಂದೆನಿಂದು ನಳಿದೋಳ್ಗಳನೆತ್ತಿ ಪೆಗಲೆ ಪೂಡುತಂ |
ಪೊಂಗಳ ಸಂಗಳಂದದ ಕುಚಂಗಳನೆನ್ನೆರ್ಬೆಗೊತ್ತಿ ಚುಂಬಿ
ಪಂ | ತಂಗನೆ ನಲೈಯಿಂದೆ ಪಿಡಿಯುತ್ತಿ ಕದಂಪುಗಳಂ
ಕೊಡಂಕೆಯೊಳ್ | ಸಂಗತಮಾಗುವ ಸಮ್ಮತಸಾರವ ಬೀರುವ
ದಾರಿವೇಳಿದಳಾ ||

ಹೇಗೆಂದರೆ—

“ಪ್ರಿಯನೇ! ತಲೆನೋವಿನಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿರುವ ಪತಿಯು
ಈದಿನ ಅತ್ತಿಯ ಬಳಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಮಲಗುವಂತೆ ನನಗಾಣತಿಯಿತ್ತನು.
ಅತ್ತಿಯಾದರೆ ಮೊದಲೆ ನನ್ನನ್ನು ಮಲಗುವ ಮನೆಗೆ ಕಳುಹಿಸಿ
ತಾನು ನಿದ್ರಿಸುತ್ತಿರುವಳು. ಆದುದರಿಂದ ನಾವಿಬ್ಬರೂ ನಿಶ್ಯಂಕವಾಗಿ
ಪುರೋದ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ವಿಹರಿಸೋಣ ಬಾ” ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು.

ಮು:—ಮಿತ್ರನೇ! ಭಾಪು. ಭಾಪು. ಆಕೆಯು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಯೋಚಿಸಿ
ದಳು. ಅತ್ತಿಯ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿರುವಳೆಂದು ಗಂಡನೂ,

ಗಂಡನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿರುವಳೆಂದತ್ತೆಯೂ ತಿಳಿಯುವ
ರಾದುದರಿಂದ ಎರಡು ಕಡೆಯೂ ಭಯವಿಲ್ಲ. ಆಮೇಲೆ?

ಕಲ:—ಆಮೇಲಾಪದ್ಮಿನಿಯು ನನ್ನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು, ವಿಶಾಲ
ವಾದ ತೆಂಗಿನ ತೋಪುಗಳ ಗರಿಗಳ ನಡುನಡುವೆ ಬಿದ್ದಿರುವ
ಬೆಳದಿಂಗಳ ದಾರಿಯಿಂದ ಇದೇ ಉದ್ಯಾನಕ್ಕೆ ಬಂದಳು.
ತರುವಾಯ—

ವೃ|| ಒಲವಿನೊಳಾಟವಾಡಿ ಸರಸೋಕ್ತಿಗಳಿಂಪರಿಹಾಸಗೆಯ್ದು ತಂ |
ಬುಲಗಳಮೆಲ್ಲು ಚುಂಬಿಸುತೆ ಮೇಲುದನೋಸರಿಸುತ್ತು
ರೋಜ ಮಂ | ಡಲವ ಕರಂಗಳಿಂ ಪಿಡಿಯೆ ಕಾಮಶರಾದಿ ತೆ
ಯಾಗಿ ಮುನ್ನಮಾ | ಲಲನೆಯೆ ನಲೈಯಿಂ ಬೆರೆದು ತಾಂ
ಮೊದಲಿಟ್ಟೆಳನಂಗ ಕೇಳಿಯಂ || ಆಗ—

ವೃ|| ಕೊರಲಲ್ಲಪ್ಪಿ ಕುಚಗಳಂ ಪಿಡಿದು ಶ್ರೇಣೀ ಬಿಂಬಮಂಪೊದಿ
ಭಾ | ಸುರಮಾ ದೂರುಗಳೇರಿ ವೃತ್ತಜಘನ ಪ್ರಾಕಾರ ವಾಂತಿ
ದೊಡಂ | ಭರದಿಂ ಮುನ್ನಮೆನೀವಿ ಜಾರಿಹುದರಿಂದಾಲಿಂಗಿ
ಸಲ್ ನಿಲ್ಲದೆಂ | ದರಿದೊಂದು ಕ್ಷಣಮಾಕೆ ನಾಚಿದೊಡಮಾ
ಪೊಂಬಟ್ಟಿಯಂ ನೂಂಕಿದಳಾ ||

ಮಯೂ:—(ಹಾಸ್ಯದಿಂದ) ಮಿತ್ರನೇ! ಪೊಂಬಟ್ಟಿಯೆಂದು ಹೇಳಿ
ನನ್ನನ್ನು ಬದುಕಿಸಿದೆ. ನನ್ನನ್ನು ನೂಂಕಿದಳೆಂದು ಎಲ್ಲಿ
ಹೇಳುವೆಯೋ? ಎಂದು ಭೀತನಾಗಿದ್ದನು.

ಮು:—(ನಕ್ಕು) ಆಗಲಿ—ಆಮೇಲಾಮೇಲೆ.

ಕಲ:—ಮಿತ್ರನೇ! ಆಮೇಲಾ ಲಲನಾಮಣಿಯು—

ವೃ|| ಮುನ್ನಿದ ನೀಕ್ಷಿಸೆನ್ನ ಪುರುಷಾಯಿತ ಕಾಶಲಮೆಂದುರೋಜ
ಕುಂ | ಭೋನ್ನತೆಯಾ ದೊಡಂ ಬುಲುಹಿನಿಂ ಪಲಪೊಕ್ಕು
ಪೊಂದಿ ಬಾರುತಂ | ಎನ್ನೆದೆಯೊಳ್ ಮಲಂಗಿ ನಸುನಾಚಿ

ಮುಗುಳ್ಳ ಗೆಡೋರಿ ನಲೈಯಿಂ ತನ್ನ ಭಾವಮಂ ತಿಳಿಪುವಂದದೇ
ನೋಡಿಡುದೆಂತು ವರ್ಣಿಸೆಂ ||

ಇಂತಾ ಪ್ರಾಣವಲ್ಲಭೆಯು ಬಗೆಬಗೆಗಳಾದ ಕ್ರೀಡಾವಿಶೇಷ
ಗಳಿಂದ ಆದೀರ್ಘವಾದ ರಾತ್ರಿಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ನಿಮಿಷದಂತೆ ಕಳೆದು
ಮರಳಿ ನಾನೊಂದುಸಲ ಆಲಿಂಗಿಸಲು ಹೋಗುವಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ

ವೃ|| ಅನುವೆನಲಿಂಚರಂಗುಡುವ ಕಂಕಣಮೊಪ್ಪುವ ಕೈಗಳಿಂದೆ
ಬೇ| ಗನೆ ಸೆಳೆದಾ ಸುಧಾಭರಿತಕುಂಭ ಕುಚಂಗಳ ಪೊರ್ದಿ
ಸುತ್ತಿ ಕಾಂ| ಚನ ಮಣಿ ಕಾಂಚಿಯಿಲ್ಲದ ನಿತಂಬದ ಬಿಂಬವ
ನೇರಿಸುತ್ತಿ ಕಾ| ಮಿನಿಯನುರಾಗದಿಂದ ಬಿಗಿದಳ್ ಬಿಗಿಯಾಗಿ.

ಮು:—(ಎಂದರ್ಥೋಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ) ಮಿತ್ರನೇ! ನೀನೇ ಪುಣ್ಯಶಾಲಿಯು.
ಎಕೆಂದರೆ—

ಕ|| ನೆರದಪ್ಪಿಸರಸವಾಡುತೆ |
ಪರಿಪರಿಯಿಂಲಲೆ ಗೆಯೊಡಂ ನಲಿಯದ ಸುಂ |
ದರಿಯರೆ ಮುನ್ನಂಕೇಳಿಗೆ |
ನೆರೆಯಲ್ ಪುರುಷರವೂರ್ವ ಪುಣ್ಯಮದಲೈ ||

ಕಲ:—(ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಟ್ಟು) ಮಿತ್ರನೇ! ನನಗೆ ಅಂತಹ ಭಾಗ್ಯವೂ
ಉಂಟೆ?

ಮು:—ಮಿತ್ರನೇ! ಆದರೆ ಯಾರನ್ನು ಬಿಗಿದಪ್ಪಿದಳು?

ಕಲ:—(ವೃತ್ತದಭಾಗ) ಸುವರ್ಣಚೇಲಮಂ |

ಮು:—ಆಮೇಲಾಮೇಲೆ

ಕಲ:—ಆಮೇಲೆ—ಆಪ್ರೇಯಸಿಯು—

ವೃ|| ಬೆಳಗಾದತ್ತಿ ನನತ್ತಿ ಮಾವರವರೇಳ ಲ್ಕುನ್ನವಿಲ್ಲಿಂದೆ ನಾಂ |
ತಿಳರಲ್ವೇಳ್ಕುಮಿದೇಂ ಬಿಡೆಂದು ಬಿಗಿಯಪ್ಪಿದ್ದೆನ್ನ ನಂತಾ
ಪಟಾಂ| ಚಲದಿಂ ನೂಂಕುತೆ ವೇಗದಿಂಪೊರಮಡುತ್ತಾ

ಸೈಂದುವ ಕೊಂಕಿಸು | ತ್ತುಳಲಿಂ ನೋಡುತೆ ಬಾರಿಬಾರಿಗು
ಮವಳ್ ಸಂರಂಭದಿಂ ಸಾರ್ದಳ್ಳೆ || ಅದುಮೊದಲು—

ವೃ|| ಇಲ್ಲಿಕದಂಪು ಚುಂಬಿಸಿದುದಿಲ್ಲೆದೆಯಪ್ಪಿದುದಿಲ್ಲಿ ಮೋದಿಸು |
ತ್ತಿಲ್ಲಿಯಗಲ್ಲುದಿಲ್ಲಿಯೆ ಮಲಂಗಿದುದಿಲ್ಲಿಯೆ ಲಲೈ ಗೆಯ್ದದಾ |
ವಲ್ಲಭೆಯೆಂದು ಸೈಕತಗಳೊಳ್ ಸುರತಲ್ಪದಿ ವಾಪಿಕಾಂತದ |
ಲ್ಲಿವೊದರ್ಗಳಲ್ಲಿಯು ಮಳಲ್ದಸೆನೀ ಪರಿ ಬಾರಿಬಾರಿಗುಂ ||

ಮಯೂ:—ಮಿತ್ರನೇ! ಆದರೆ ಅವಳು ಹಗಲಿರುಳೆಲ್ಲವೂ ನಿನ್ನ
ತೊಡೆಯಮೇಲೆಯೇ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿರಬೇಕೋ? ಆದರೇನು?
ಈಗ ಹೊರಟುಹೋದರೆ ರಾತ್ರಿಗೆ ಬರುವಳು.

ಮು:—ಹಾಗೆಯೇ ಸರಿ.

ಕ|| ಕಲಹಂಸಕಂ ಪ್ರಭಾಕರ |
ಕಳಕ್ರಮದ ಕೋರಕಸ್ತನಿಯ ಕಮಲಿನಿಯಂ ||
ಕಳೆದತನು ತಾಪಮಂ ರತಿ |
ಗೊಳಿವುದದೇಂ ಚಿತ್ರಮೇ ಧರಿತ್ರೀತಲದೊಳ್ ||

ಕಟ:—ಮಿತ್ರನೇ! ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೂ ಈ ಪುಷ್ಪಬಾಣನು ಬಾಣಗಳನ್ನು
ಬಿಡದಿದ್ದರೆ ಆಮೇಲೆ ಶುಭೋದರ್ಕವಾಗುವುದೋ ಇಲ್ಲವೋ.

ಮಯೂ:—ಮಿತ್ರನೇ! ಉದ್ಯಾನ ಪಾಲಿಕೆಯಾದ ಮರಾಳಿಕೆಯನ್ನು
ಕರೆಯಿಸಿ ಈ ಕಲಹಂಸನಿಗೆ ಶೈತ್ಯೋಪಚಾರವನ್ನು ಮಾಡಿಸು.

ಮು:—(ಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಂಡು ಸ್ವಗತಂ) ಓಹೊ! ಪ್ರಾಣ ಕಾಂತಿಯ
ಪ್ರಯಾಣ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ವನಪಾಲಿಕೆ
ಯಾದ ಮರಾಳಿಕೆಯನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದ್ದೆನು. (ಪ್ರಕಾಶಂ)
ಮಿತ್ರನೇ! ಈಗ ಮರಾಳಿಕೆಯೆಲ್ಲಿರುವಳು?

ಕಲ:—ಮಿತ್ರನೇ! ಮರಾಳಿಕೆಯೆಂದರೆ ಜ್ಞಾಪಕಬಂತು. ಆ ಮರಾ
ಳಿಕೆಯು ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಮುಂಚೆ ನಿನ್ನನ್ನೇ ಇಲ್ಲೆಲ್ಲಾ

ಹುಡುಕಿ ಹುಡುಕಿ ಕಾಣದೆ, ನನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು— ಆಯ್ಯಾ ಕಲಹಂಸಕನೇ! ಎಷ್ಟುಹೊತ್ತು ಹುಡುಕಿದರೂ ನಿನ್ನ ಮಿತ್ರನಾದ ಮುಕುಂದನು ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ಆತನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಾಗ ಇದನ್ನು ಅವನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಡು” ಎಂದು ತನ್ನ ಹೊಬುಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಎರಡು ಪತ್ರಿಕೆಗಳನ್ನು ನನ್ನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟೆಳು. ಆಗ ನಾನು “ಎಲೆ ಮರಾಳಕೇ! ಆತನು ಬರುವವರೆಗೂ ನೀನೇ ಇದ್ದು ಹೋಗಿಂದು” ಎಷ್ಟುಹೇಳಿದರೂ ಕೇಳಲಿಲ್ಲ. ‘ರಾಜವಲ್ಲಭನಾದ ಮಂದಾರನು ಇಂದಿನ ರಾತ್ರಿ ಊರ ಹೊರಗಿರುವ ಕಾಳಿಕಾದೇವಿಗೆ ಪುಷ್ಪೋತ್ಸವವನ್ನು ಮಾಡಿಸುವುದರಿಂದ ಹೂಗಳನ್ನು ತರಬೇಕೆಂದು ನನಗಾಜ್ಞಾಪಿಸಿರುವನು. ಆದುದರಿಂದ ನಾನೊಂದು ಕ್ಷಣವಾದರೂ ನಿಲ್ಲುವುದಕ್ಕಾಗದು’ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಹೊರಟುಹೋದಳು.”

ಮು:—(ಸಂತೋಷದಿಂದ ಸ್ವಗತಂ) ಭಾಪುಭಾಪು—

ಕ|| ಮಂಗಳ ಕರಮಹ ಕೆಲವ |
ಣಂಗಳ್ ಕಿವಿಗಮೃತಧಾರೆಯಂ ಕರೆವುದರಿಂ |
ಭಂಗತರವಿಧಿಯು ಮಿಗಗಳ್ |
ತಾಂಗಿದ ಕುಟಲತೆಯ ನಿನಿಸುತೊರೆದಂತರಿವೆಂ ||

ಆದುದರಿಂದ ಪ್ರಾಣಕಾಂತಿಯು ಆ ಕಾಳಿಕಾದೇವಾಲಯೋದ್ಯಾನದಲ್ಲಿಯೇ ನನ್ನ ಮನೋರಥವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸ ಬಹುದೆಂದೂಹಿಸುವೆನು. (ಪ್ರಕಾಶಂ) ಮಿತ್ರನೇ! ಒಂದು ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಡು.

ಕಲ:—ಮಿತ್ರನೇ! ಇದೊ ತೆಗೆದುಕೊ.

ಮು:—ಒಹೋ! ಪ್ರಾಣಕಾಂತಿಯ ನಿಡುಜಡೆಯಲ್ಲಡಗಿದ್ದ ಕೇತಕಿಯೇ ಇದು. (ಎಂದು ಆ ಗೇದಗೆಯೆಸಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೋಡಿ)

ಕ|| ಲಲನೆಯ ವಿಯೋಗಮಂಪಡೆ |
ದಳಲುತ್ತಿರುವೆನ್ನ ಪಾಂಗಿನಿಂ ನಿನ್ನೊಡಲುಂ ||
ಬಿಳುಪೇರಿಹುದೇತಕೆ ಪೇಳ್ |
ಕೆಳದಿಯೊಳು ಪಭೋಗಗೊಂಡೊಡಂ ಕೇತಕಮೇ ||
ಅಥವಾ

ಕ|| ನಗುತವಳ ಕೆಳದಿಯರ್ನಿ |
ನ್ನಗಲಿಸುತಾ ಸಖಿಯ ಜಡೆಗೆ ಬಿಗಿದೊಡಮವಳಿಂ |
ತುಗುರಿಂ ಬರೆಯುವ ಭೋಗದೆ |
ಸೊಗವಾಂತುದರಿಂದೆ ನೀನೆ ಕೃತಿ ನಾನಲ್ಲಂ ||

ಕಲ:—ಮಿತ್ರನೇ! ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನೋದು.

ಮು:—(ಓದುವನು) ಪ್ರಾಣವಲ್ಲಭನಿಗೆ ಮಂಗಳವಾಗಲಿ. ಮಂದಭಾಗ್ಯಳಾದ ನಾನೀಗ ಪತಿಗೃಹಕ್ಕೆ ಹೊರಡುವೆನು. (ಕಂಬನಿಗರೆದು) ಮಿತ್ರನೇ! ಇನ್ನು ಮುಂದಕ್ಕೆ ನಾನೋದಲಾರೆನು.

ವೃ|| ತರಹರಿವೆನ್ನ ಕೈಯ್ಯೊಳೆಹ ಗೇದಗೆ ಜಾರುವುದಶ್ರುಧಾರೆಗಳ್ |
ನೆರೆಯುತೆ ಕಣ್ಣಂ ಜರಿವುವೊಂದೆಡೆ ನಿಲ್ಲದು ನೋಟಮಲ್ಲದಿಂ ||
ವರಿಸುವ ಮೋಹದಿಂ ಜಡತೆಯೊಂದಿದ ಮನ್ಮನಕೊಂದು
ತೋರದಾ | ತರಳೆ ತೆರಳ್ಳೆಂದು ಜಗಮೆನ್ನಯ ಕಣ್ಣೆಳೆದಂ
ದದಿಪುರ್ದೈ ||
ಆದುದರಿಂದ ನೀನೇ ಓದು—

ಕಲ:—(ಓದುವನು)

ಕ|| ಪತಿಯೆನ್ನ ನಪಹರಿಪನೆಂ |
ದತಿಶೋಕದೆ ಬಳಲಬೇಡ ಮನದನ್ನನೆ ನೀಂ ||
ಪತಿಯೊಡಲನೊಯ್ದೊಡಂ ಜೇ |
ವಿತಮಂ ಸೆಳೆದೊಯ್ವನೆಂತು ನಿನ್ನೊಳಿಹುಹರಿಂ ||

ಮತ್ತು

ಕಂ|| ಎನ್ನಯ ಕೈಗಳ ಜೋಡಿಸಿ |
ಬಿನ್ನಪಮಂಗೆಯ್ವೆನಿಂತು ನಾನಡಿಗಡಿಗಂ ||
ಎನ್ನೊಳ್ ನೇಹವ ಬಳೆಯಿಸಿ |
ನಿನ್ನೊಡಲೊಳ್ ನಿರ್ದಯತ್ವಮಂ ತೋರದಿರೈ ||

ಮು:—(ನಿಟ್ಟುಸಿರುಬಿಟ್ಟು) ಅಕಟಾ ಪ್ರಾಣಕಾಂತೆಯೇ !

ಕಂ|| ಹಿತೆ ! ನೀನಿನಿತೆಸಗಿದುದರಿ |
ನತಿಸಾಹಸವೆಸಗಿದಂತದಾಯ್ತೆಲೆ ಲೀಲಾ |
ವತಿ ಕೇಳ್ದೀಮಾತಂ ಜೀ |
ವಿತಮಂ ಪಡೆದಿರ್ವೆನಾನದೇಂಕರ್ಕಶನೋ ||

ಕಲ ಮತ್ತು ಮಯೂ:—ಮಿತ್ರನೇ ! ಚಿಂತಿಸಬೇಡ. ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಈಹೊತ್ತು ಆಕೆಯು ಪ್ರಯಾಣಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಈ ಹಾಳು ಗಂಡನೆಂಬವನು ಅತ್ತೆಮಾವಂದಿರನ್ನು ಗೋಳಾಡಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಹೀಗೇನಾದರೂ ಕುಚೇಷ್ಟೆಯನ್ನು ಮಾಡಿರಬಹುದು. ಏಕೆಂದರೆ—

ವೃ|| ಸವಿಯೂಟಂಗಳ ನೀಯಲುಣ್ಣದೆ ದುಕ್ಕೂಲಂ ನೀಡೆಸೊರ್ಕಿಂ
ದಲ | ಕ್ಷೈವಗೆಯ್ದಾಪ್ತತೆಯಲ್ಲ ಸೂಯೆಗೊಳುತಂ ಸಾಂತ್ವೋ
ಕ್ತಿಯೊಳ್ ವಕ್ರಭಾ || ವನತಾಳ್ವೈತರೆ ಹಬ್ಬಿಗಳ್ ಮಡದಿ
ಯೊಳ್ ಕಾದಾಡುತಾಗಳ್ ಪ್ರಯಾ | ಣವಗೈದುಮ್ಮಳವೀವ
ನಲ್ತಳೆಯನೇಂ ದುಶ್ಚೇಷ್ಟೆಯಂ ಗೈಯ್ಯನೋ ||

ಮು:—ಇದು ಮೂರ್ಖರಿಗೆ ಸ್ವಭಾವವಲ್ಲವೆ ?

ಕಲ:—ಮಿತ್ರನೇ ! ಈ ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಓದುವೆನು ಕೇಳು.

ಮು:- ಕೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಭಯವಾಗುವುದು. (ಧೈರ್ಯದಿಂದ) ಓದು.
ಓದ್ದು.

ಕಲ:—(ಓದುವನು) ಸಮಸ್ತವಿಲಾಸಿಜನ ಮಸ್ತಕಮಣಿಸ್ತೋಮ
ನೀರಾಜಿತನಖಮಂಡಲನು, ವಿಟಮಂಡಲಾ ಖಂಡಲನು,
ಸುಂದರೀಜನ ಹೃದಯಾನಂದಕಂದನೂ, ಆದ ಮುಕುಂದ
ನಿಗೆ ಮಂಗಳವಾಗಲಿ. ಜಾಲಮಿತ್ರನಾದ ವೀತಿಹೋತ್ರ
ನುಡಿಯನ್ನಾದರದಿಂವ ಲಾಲಿಸಬೇಕು.

ವೃ|| ಶಶಿಮುಖಿತಾಂತೆರಳ್ಳೆನುತುಬೈಗದಿಂದಳಬೇಡ ಕಾಂತೆ
ತಾಂ | ಕುಶಲದೊಳೆಂದು ಸಂಜಿಯಹಮುನ್ನಮೆ ತನ್ನ ಗೃಹಕ್ಕೆ
ಬಂದಪಳ್ || ಪುಸಿಯೆನುತೆಮ್ಮ ಮಾತುಗಳನಂಬದೆ ಸಂಶಯ
ಗೊಳ್ಳಬೇಡ ಜೋ ! ಯಿಸರ ಹಿತಾರ್ಥಮಾದ ನುಡಿಯಾ
ವಗಮುಂ ಸಟಿಯಲ್ಲು ಮಿತ್ರನೇ ||
ಆದುದರಿಂದ ಇನ್ನು ಕೊಂಚಹೊತ್ತು ವಿರಹವನ್ನು ಸೈರಿಸು.

ಮು:—(ನಕ್ಕು) ಸಾಯಂಕಾಲಕ್ಕೆ ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಅಲ್ಲವೆ ? ನಡೆ
ಯುವ ಮಹೋತ್ಸವವನ್ನು ಕೂಡ ಬಿಟ್ಟು ಗಂಡನು ಆಕೆ
ಯನ್ನು ಬೆಳಗ್ಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದುದು.

ಕಲ:—ಮಿತ್ರನೇ ! ಜೋಯಿಸರ ನುಡಿಯು ಸುಳ್ಳಾಗುವುದಿಲ್ಲ.
ಆದುದರಿಂದ ಸಂಜಿಯವರೆಗೂ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಬೇಕಾದುದೇ ಸರಿ.

ಮು:—ಮಿತ್ರನೇ ! ಇದನ್ನು ಹೇಳುವುದೇನು ? ಬದುಕಿರುವವರೆಗೂ
ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಲೇ ಇರುವೆನು.

ಮಯೂ ಮತ್ತು ಕಲ:—ಮಿತ್ರನೇ ! ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ
ದೇನು ? ದೈವವು ನಮ್ಮ ಮೂವರಲ್ಲಿಯೂ ನಿಷ್ಕಾರಣವಾಗಿ
ಆತಿ ಕ್ರೂರ್ಯವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಿರುವುದು.

ಮು:—ಮಿತ್ರನೇ ! ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮಹಾನುಹಿಮೆಯುಳ್ಳ ಭವಿತ
ವ್ಯತಿಯೇ ಪ್ರಬಲವಲ್ಲವೆ ? ಅದಂತಿರಲಿ. ಸಂಜಿಯವರೆಗೂ

ಕಾಲವನ್ನು ಕಳೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ಕಥೆಯು ನಡೆಯಲಿ.

ಮಯೂ ಮತ್ತು ಕಲ:- (ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ನೋಡಿಕೊಂಡು) ಮಿತ್ರನೇ! ಬೇರೆ ಕಥೆಯೇಕೆ! ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸು ಯಾವುದನ್ನು ಕೇಳಬೇಕೆಂದು ಕುತೂಹಲವೆಂಬ ಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗುತ್ತಿರುವುದೋ, ಆ ಮಂಜರೀಸಮಾಗಮಸಂವಿಧಾನವನ್ನೇ ವಿವರಿಸು.

ಮು:- (ಕೊಂಚ ತಲೆಯನ್ನು ಬಗ್ಗಿಸಿ) ಮಿತ್ರರೇ? ಮನೋರಥ ಭಂಗವಾದ ಈ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳಿದರೇನು? ಹೇಳದಿದ್ದರೇನು? ಆದರೂ ಪ್ರಿಯಮಿತ್ರರ ಕೋರಿಕೆಯನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಬಾರದೆಂದು ಹೇಳುವೆನು ಕೇಳಿರಿ.

ಮಯೂ ಮತ್ತು ಕಲ:- ಇದೊ ಸಿದ್ಧರಾಗಿರುವೆವು.

ಮು:- ಮಿತ್ರರೇ! ನಮ್ಮ ಭರತಖಂಡಕ್ಕೆ ಅಲಂಕಾರವಾದ ದಕ್ಷಿಣ ದೇಶವನ್ನು ಬಲ್ಲರಷ್ಟೆ. ಅಲ್ಲಿ-ಸಮಸ್ತ ಸುರಮಸ್ತ ಕಮಣಿಸ್ತ ಬಕಪಾಳೀ ದೀಪಾಳೀ ನೀರಾಜಿತ ಚರಣನಖನೂ ಚರಣಾನತ ಚತುರ್ಮುಖನೂ, ಭಾಗವತ ಹೃದಯಮಂದಿರಾಭರಣನೂ ಎನಿಸಿದಇಂದಿರಾ ರಮಣನಿಗೆ ನಿರಂತರ ತರಂಗದಭಂಗುರೋತ್ಸವ ನಟನರಂಗವೂ, ನಿಖಿಲನಗತೋತ್ತಮಾಂಗವೂ, ನಿಶಾಕರ ಪುಷ್ಕರಿಣೀ ಪರಿಷ್ಕೃತೋತ್ಸಂಗವೂ, ಕವೇರ ಕನ್ಯಕಾ ಕೃತ ಪರಿಷ್ವಂಗವೂ, ಕನಕಗೋವುರೋತ್ತುಂಗವೂ, ವಂದನ ಮಾಲಿಕಾವಲದನೇಕಭೃಂಗವೂ, ವಂದಾರುಜನ ಪಾಪ ಭಂಗವೂ, ವೈಜಯಂತಿಕಾಚುಂಬಿತ ಗಗನಗಂಗವೂ, ಗಗನ ಗಂಗಾ ಜಲಧೌತಶೃಂಗವೂ, ಶೃಂಗಾಟಕನಟ ತ್ರೀಡಾಕುರಂಗವೂ, ಕುರಂಗಲೋಚನಾಪಾಂಗತರಂಗಿತಾನಂಗವೂ, ಆನಂಗ ಮದ ಚಟುಲ ವಾರ ಕಾಂತಾವಶೀಕೃತಭುಜಂಗವೂ, ಜಂಗಮ ಗಾಂಗಿಯ ಗಿರಿಗುರುಶತಾಂಗವೂ, ಶತಾಂಗ ಕರಚರಣಪರಿ

ಚರಣಪರಿಣತನಾತಂಗವೂ, ಮಾತಂಗ ಮದಜಲಸಿಕ್ತ ರಥ್ಯಾ ಚಲಜವನತುರಂಗವೂ, ತುರಂಗಮುರಗಳಿತ ಮಣಿಕುಟ್ಟಿಮಸ ಮುತ್ತಿತ ಪರಾಗಪರಂಪರಾಪಿಹಿತ ಪತಂಗವೂ, ಪತಂಗ ಮಣಿಮಂಟಪ ಮಂಡನಾಯಮಾನ ಶುಕಶಾರಿಕಾಕ್ರಿಯ ಮಾಣಹರಿಕಥಾಪ್ರಸಂಗವೂ, ಸಂಗತ ಸಕಲನಿಗಮ ಹೃದಯಾಂತರಂಗವೂ ಆದ ಶ್ರೀರಂಗವೆಂಬ ನಗರವಿರುವುದು.

ಮಯೂ ಮತ್ತು ಕಲ:- ಉಂಟು. ಅನೇಕಾವೃತ್ತಿ ನೋಡಿರುವೆವು. ವಾಸಮಾಡಿಯೂ ಇರುವೆವು.

ವೃ|| ಭೋರೆನೆ ಸಹ್ಯಶೈಲಘನಶೃಂಗಗಳಿಂ ದಿಳಿತರ್ಪಣಾ ಕಾ | ವೇರಿಯ ನೀರ್ವೊನ್ನಲ್ಲ ಕೆರಡುಂ ಕೆಲದೊಳ್ ಬಳಸುತ್ತೆ ಪಾರಿಶೇ ||
ಷೋರಗಶಯ್ಯೆಯೊಳ್ ತವಕದಿಂದಿರೆಯಿಂ ದೊಡಗೂಡಿ ಯೋಗ ನಿ | ದ್ರಾರತನಾದ ರಂಗವಿಭು ಕಂಗೊಳಿಸಿರ್ಪುದೆ ರಂಗ ಪಟ್ಟಣಂ ||

ಕ|| ಬಾಂದಳದ ನೀಲಮಣಿಯೊಳ್ |
ಸಂದಿಹ ಶ್ರೀರಂಗಪುರಿಯ ಪಡಿನೆಳಲಶತಾ ||
ನಂದಂಪ್ರಾಣಂ ಬೊಯ್ಯುತೆ |
ಬೃಂದಾರಕನಗರಿಯಂದು ಶಕ್ರಂಗಿತ್ತಂ ||

ಕ|| ಚಿರತರ ಜಲವಾಸದ ಬೇ |
ಸರಿದಿಂಪೆಣ್ಣ ವದೊಳೆಳದ ಕುಡಿಮಿಂಚುಗಳಂ ||
ಅರಸಲ್ ಕರಿಗಳನೆವದಿಂ |
ಪುರದೊಳ್ ಜಲದಾಳಿ ಸುಳಿಯತಿಹುದೆಂದರಿವೆಂ ||

ಕ|| ಮಲ್ಲಿಗೆ ಪೂಗಳ ಬಯಸುತೆ |
ಪಲ್ಲವರೊಲವಿದೆ ಪಣವ ಕುಡಲಂಗಡಿಯೊಳ್ ||
ನಲ್ಲೆಯರವರ್ಗಳ ಬುಟ್ಟಿಗ |
ಳಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿತಗಳನೆ ತುಂಬಿ ವಂಚಿಸರವರಂ ||

ಆಮೇಲಾಮೇಲೆ—

ಮು:—ನಾನೊಮ್ಮೆ ಕಮಲಾಹೃದಯ ಭೃಂಗರಾಜನಾದ ರಂಗ ರಾಜನ ಚೈತ್ರೋತ್ಸವವನ್ನು ನೋಡಬೇಕೆಂಬ ತವಕದಿಂದ ವಸಂತಕಸಂತಾನಕಾದಿ ಮಿತ್ರರಿಂದೊಡಗೂಡಿ ಆ ಶ್ರೀರಂಗ ನಗರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಅತಿರಮಣೀಯಗಳಾದ ಆ ಉತ್ಸವ ಗಳಿಂದ ಅಮಂದಾನಂದ ತುಂದಿಲ ಹೃದಯಾರವಿಂದನಾಗಿ ವಿನೋದದಿಂದ ಕೆಲವು ದಿನಗಳನ್ನು ಕಳೆದೆನು. ತರುವಾಯ ಒಂದಾನೊಂದುದಿನ ಆ ಪುರದ ರಾಮಣೀಯಕವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ ವಿಸ್ಮಯಾವಿಸ್ವ ಹೃದಯನಾಗಿ ಅಂತೆಯೇ ಕಾವೇರೀ ನದಿಯುಪವನಕ್ಕೆ ಹೋದೆನು. ಮಿತ್ರರೇ! ಆ ಪುರೋದ್ಯಾನದ ಸೊಬಗನ್ನು ಏನು ಹೇಳಲಿ? ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೂ ಪಂಚಮ ಸ್ವರದಿಂದ ಇಂಪಾಗಿ ಗಾನ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಕೋಗಿಲೆಗಳ ಕಲರವದಿಂದ ಚಂಚಲರಾಗಿ ಕಂಬನಿಗಳನ್ನು ರಳಿಸುತ್ತಿರುವ ದಾರಿಗರಿಂದ ತುಂಬಿದ ದಾರಿಗಳು, ಮಧುಪಾನದಿಂದ ಮತ್ತೆ ಗಳಾಗಿ ಝಂಕರಿಸುವ ತುಂಬಿಗಳು, ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ ಬೀಸುತ್ತಾ ಮರಳು ದಿಣ್ಣೆಗಳಂತೆ ಪರಾಗಗಳನ್ನು ತುಂಬುತ್ತಿರುವ ತಂಗಾಳಿ ಗಳು, ತಮ್ಮ ಕಾಲಂದುಗೆಗಳ ಝಣಝಣತ್ಕಾರಗಳಿಂದ ಕಲ ಹಂಸಗಳನ್ನು ನಗುತ್ತಾ ಪುಷ್ಪಾಪಚಯಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದ ಪೌರ ಸುಂದರಿಯರು, ಜನಪರಿಚಯದಿಂದ ಭಯವಿಲ್ಲದೆ, ಗುಂಪು ಗುಂಪಾಗಿ ನೆರೆದು ಎಳಹುಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಮೇಯುವ ಹುಲ್ಲೆಮರಿ ಗಳು, ಜನರ ವಿಹಾರಕ್ಕೆ ನುಕೂಲವಾಗಿರವಂತೆ ತರತರವಾಗಿರುವ ವಿಚಿತ್ರ ಪೀಠಗಳು ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದುವು. ಅಂತಿರುವಾ ನಗರೋದ್ಯಾನವನ್ನು ಹೊಕ್ಕು ಎಂದಿಗೂ ನೋಡದಿದ್ದು ದ ರಿಂದಲೂ, ಸಹಜ ರಮಣೀಯವಾದುದರಿಂದಲೂ, ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಾ ಚಿತ್ರೀಕೃತಹೃದಯನಾಗಿ, ಒಂದಾನೊಂದು ಕಡೆಯಲ್ಲಿ—ಭೂಮಿಗೆ ಅವತರಿಸಿದ ಕುಡಿ ಮಿಂಚುಗಳ ಬಳಗ

ದಂತೆಯೂ, ಮನ್ಮಥ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ಕಾಂಚನಲತಾ ಸಂಚಯ ದಂತೆಯೂ, ಭೂತಲಕ್ಕೆಳೆದ ತಾರಾಸಮುದಾಯದಂತೆಯೂ ಕಂಗೊಳಿಸುವ ಮಂಗಳಾಂಗಿಯರ ಪಂಗಡವನ್ನು ಕಂಡೆನು.

ಮಯೂ ಮತ್ತು ಕಲ:—ಆಮೇಲಾಮೇಲೆ—

ಮು:—ವಿತ್ರರೇ! ಆಮೇಲೆ—

ಕ|| ಮೊಗದ ಪರಿಮಳಕೆ ಪರಿವತುಂಬಿಯೇ |
ರಗೆ ಸಖಿಯರ ನಡುವೆ ನವಿಲಗಡಿಕೊಂಡೆ ನೆಸಲೊಳ್ ||
ಸೊಗಯಿಪ ಮಂಜರಿಯಂ ಮೊಲ |
ಚಿಗುರೊಳ್ ಜಗಜಗಿಪ ಮಂಜರಿಯಮೊಲ್ ಕಂಡೆಂ ||

ವೃ|| ಸುಂದರಿಯನ್ನ ಕಂಡೊಡನೆ ದೃಷ್ಟದಿಂದೊಳ ಮೊಕ್ಕುಮುನ್ನ
ಕಾ|ಳಿಂದಿಯ ಸೈಕತಂಗಳೊಳಗಾಡುವ ನನ್ನ ಮನೋದು
ಕೂಲದೊಳ್ || ಚಿಂದದೊಳಂಗ ಜಂಬರೆದ ಗೋಪವಧೂಮ
ಯಚಿತ್ರಮಂ ರುಷಂ | ಬೊಂದಿದ ಮಾಳ್ಕೆಯಂ ಕೆಡಿಸಿದಳ್
ನಿಜಕಾಂತಿರಸಂಗಳಾಗವಳ್ ||

ಮಯೂ:—ಮಿತ್ರನೇ! ಆಕೆಯ ಲಾವಣ್ಯಗಳು ಅಂತವುಗಳೇ?

ಕಲ:—ಮಿತ್ರ ಮಯೂರಕನೇ! ಅಂತಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಮ್ಮ ಮಿತ್ರನ ಮನಸ್ಸು ಆಕೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ನೆಲೆಸುತ್ತಿದ್ದಿತು?

ಮು:—ಅದು ದಿಟ.

ಕ|| ಹರಿಣಾಕ್ಷಿಯ ಮೊಗವೆಸಗಲ್ |
ವಿರಿಂಚಿಯವ್ಯುತಾಂಬು ನಿಧಿಯನನು ಗೊಳಿಸುತಿರಲ್ ||
ಬರದೊಂದು ಬಿಂದು ಜಗುಳ್ಳೇ |
ಧರೆಯಲ್ಲ ವ್ಯುತಾಂಶುವೆಂಬ ಪೆಸರಿಂದೆನೆಗುಂ ||

ಕ|| ಕುಂತಂ ಕುಟಿಲ ದೃಗಂತಂ |
ದಂತಂ ನವಕುಂದ ಮುಕುಳ ಚಯಸಾಮಂತಂ ||
(ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಟ್ಟು) ಚಿಂತೆಯಿದ್ದೆನೆ ದುರಂತಂ |

ಮಿತ್ರರೇ! ಆದರೂ ಸಂಗ್ರಹದಿಂದ ಹೇಳುವೆನು ಕೇಳಿರಿ.
(ಕರಂಭಾವ) ಕಾಂತೆಯೊಡಲ್ ಮಿಂಚುವಳ್ಳಿಯೆ
ಘನವಾತಂ ||

ಮಯೂ ಮತ್ತು ಕಲ:—ಆಮೇಲಾಮೇಲೆ—

ಮು:—ಆಮೇಲೆ ಆ ಲಲನೆಯರು ತಂತಮ್ಮ ಇಚ್ಛಾನುಸಾರವಾಗಿ
ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಬಳ್ಳಿಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೂಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸುತ್ತಿರಲು, ಮದನ
ಕುಂಜರದಂತೆ ಆ ಮಂಜರಿಯೊಬ್ಬಳೇ ಇಲ್ಲಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಾ
ಬಂದು ಒಂದಾನೊಂದು ಮಾಕಂದಲತಾಗೃಹದ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ
ಜಗುಲಿಯಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿರುವ ನನ್ನನ್ನು ಕಂಡು ಕೊಂಚ
ವಾಗಿ ಮೊಗವನ್ನು ತಿರುಗಿಸಿ ಮದನಾವೇತರಂಗಿತಗಳಾದ
ಅಪಾಂಗಗಳನ್ನು ಬೀರಿದಳು. ಮಿತ್ರರೇ! ಆ ಸೊಬಗನ್ನು
ಏನುಹೇಳಲಿ ?

ಕಂ|| ನಲ್ಲೆಯ ನೋಟಗಳ ವೆ |
ನ್ನಲ್ಲಿಗೆಬರಲಿಲ್ಲ ತನ್ನೆಡೆಯೊಳರಲಿಲ್ಲಂ ||
ನಿಲ್ಲದೆಬೇರೆಡೆಯಂ ಪುಗ |
ಲಿಲ್ಲಂ ನಡುದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಸಲ್ಲವಿಸಿದುವೈ ||

ಕಂ|| ಮದಗಜಗಮನೆಯರೆನಿಸಿದ |
ಸುದತಿಯ ರೊಲವಿಂದೆ ಪೂಗಳಂ ಬಿಡಿಸುತಿರಲ್ ||
ಮದಿರೇಕ್ಷಣೆಯೆನ್ನಂ ಕಂ |
ಡುದರಿಂ ಮನ್ಮಾನಸಾಬ್ಜವೊಂದನೆ ತಿರಿದಳ್ ||

ಮಿತ್ರರೇ ! ಬಹಳ ಹೇಳುವುದೇಕೆ ?

ಪೃ|| ತಡೆದಡಿಯಿಂದೆ ನುಣ್ಣೊಡೆಯ ಯಂತ್ರದೆ ಪೀಡಿಸುತಾಕೆ
ಒಲೈಯಂ | ಬಡನಡುವತ್ತಣಿಸೆಳೆದು ನಾಭಿಸರೋವರದಲ್ಲು
ರುಳ್ಳುಕ || ಪಿಡಿದಿಹ ರೋಮರಾಜಿಯ ವಲೀಪಥದಿಂದ
ಮುರೋಜಶೈಲದೊಳ್ | ಕೆಡಹಿ ದೈಗಂತದಿಂಜಡಿದು ಮನ್ಮ

ಮನಂ ಬಿಗಿದಳ್ ಕರುಳ್ಳೆಂ ||

ಆ ಬಳಿಕ ದಯಾಳುವಾದಮದನನು

ಪೃ|| ಕುರುಳಿನ ಬಂಧದಿಂ ಬಿಡಿಸು ತಾಮೊಗದಿಂಗಡಲೊಳ್ ಮುಳುಂ
ಗಿಸು | ತೊರಿಸುತೆ ದಂತಚೀಲಗಳ ಪೊದ್ದಿಸಿ ಕಣ್ಮಲರೊತ್ತು
ಮಾಲೆಯಂ || ಧರಿಸುತೆ ಯೆನ್ನ ಮಾನಸವ ನಾಕೆಯುರೋಜದ
ಪೀಠದಲ್ಲ ಕು | ಳ್ಳಿರಿಸಿ ದರಸ್ಮಿತಾವೃತಗಳಿಂದಭಿಷೇಕವ
ಮಾಡಿದಂ ಸ್ಮರಂ ||

ಮಯೂ ಮತ್ತು ಕಲ:—ಮಿತ್ರನೇ! ಮಗನು ತಂದೆಯನ್ನಾರಾಧಿ
ಸುವುದು ನ್ಯಾಯವೇ.

ಮು:—ಮಿತ್ರರೇ! ಹಾಗೆ ತಿಳಿಯಬೇಡಿರಿ. ಆ ಪಾಪಿ ಮನ್ಮಥನ
ಸ್ನೇಹವು ನಿಯತವಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ—ಅವನೇ ಮರಳಿ

ಕಂ|| ಕೆಳದಿಯರೊಡನಾಸಖಿ ಪೂ |
ಗಳತಿರಿದೊಲವಿಂದೆ ಪುರಕೆತಳರ್ಧ ನಿತರೊಳೇ |
ಖಳಮದನನೆನ್ನ ಮನಮಂ |
ಸೆಳೆಸೆಳೆ ದಿಡಿದಿಡಿದು ಕಡಿದು ಪುಡಿಪುಡಿ ಗೆಯ್ದಂ ||

ಮಯೂ ಮತ್ತು ಕಲ:—ಮಿತ್ರನೇ! “ಅವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಚಿತ್ತಸ್ಯ
ಪ್ರಸಾದೋಪಿ ಭಯಂಕರಃ” ಎಂಬ ನಾಣ್ನುಡಿಯು ಸಖಿ
ಯಾದೀತೆ ?

ಮು:-ತರುವಾಯ ನೆರನವದಿಂದ ಅಡಿಗಡಿಗೂ ಹಿಂದಿರುಗಿ ನೋಡುತ್ತ
ತೆರಳುತ್ತಿರುವ ಆಕೆಯನ್ನೇ ಆದರದಿಂದ ಹಿಂಬಾಲಿಸುತ್ತಾ
ನಾನು ಅವಳ ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲವರೆಗೂ ಹೋದೆನು. ಆಮೇಲೆ

ಕಂ|| ಮನೆಯಂ ಪೊಕ್ಕೊಡಮಾ ಭಾ |
ಮಿನಿಯಂ ಮನ್ಮನವಪುಗಿಸಿ ತೋರ್ಪುದರಿಂದಂ ||

ನನೆಗಣೆಯ ನಿಂದ್ರಜಾಲವ |
ನನುಗೊಳಿಸಿದನೆಂದು ತಿಳಿದೆ ನಾಂ ಮನದಾಗಳಾ||

ಬಳಿಕ ನಾನು ದುರಂತ ಚಿಂತಾಸಂತಾನಾಕ್ರಾಂತ ಸ್ವಾಂತ ನಾಗಿ ಅಕಟಾ! ಇನ್ನಾ ಸುಂದರಾಂಗಿಯನ್ನೆಂತು ಕಾಣಲಿ? ಆಕೆಯ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನೆಂತು ತಿಳಿಯಲಿ? ಎಂದು ಯೋಚಿಸುತ್ತಿರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಆ ಮನೆಯಿಂದೊಬ್ಬ ವಾಚಕನು ಹೊರಗೆ ಬಂದನು. ಪಾರಾವಾರ ದಂತೆ ಜಡಾಶಯನೂ, ಧಾರಾಧರದಂತೆ ಪಲೋವಾಹನೂ, ಮುಂಗಾರಿನಂತೆ ಘನಮುಷೀಮಲಿನಾಂಬರನೂ, ಪ್ರಳಯಾಗ್ನಿಯಂತೆ ದಗ್ಧ ಕಾಷ್ಠನೂ, ಹರನಂತೆ ಹುತಾಶನಾರುಣಿಮಲೋಚನನೂ, ನಾರಾಯಣನಂತೆ ಭಕ್ತಾನುಕೂಲವ್ಯಾಪಾರನೂ, ಆದಿಶೇಷನಂತೆ ಉದಗ್ರದರ್ವೀಕರನೂ, ಗರುಡನಂತೆ ಅಧಿಗತ ಮಹಾನಸನೂ, ಕೃಷ್ಣನಂತೆ ಕ್ಷಾಳಿತ ಕಂಸಮಾಲಿನ್ಯನೂ, ರಾಮನಂತೆ ಮಾರೀಚ ಮರ್ದನನೂ, ಭೀಮಸೇನನಂತೆ ದಳಿತ ಕೀಚಕನೂ, ಇಂದ್ರನಂತೆ ಪಾಕಶಾಸನನೂ, ಮತ್ತಮಾತಂಗದಂತೆ ಕರಪಿಷ್ಟ ನಾಗರನೂ, ವೈಯ್ಯಾಕರಣನಂತೆ ವಿದಿತಸ್ವರ ವ್ಯಂಜನ ಕ್ರಿಯನೂ, ಮೀಮಾಂಸಕನಂತೆ ಅರ್ಥಭಾವನಾ ಸ್ವರೂಪಜ್ಞನೂ, ಸುಕವಿಯಂತೆ ವಿಜ್ಞಾತಶಿಖರಿಣೀ ಭೇದನೂ, ಪಂಡಿತನಂತೆ ಪರಿಚಿತಸಕಲ ರಸ ಪರಿಪಾಕನೂ ಎನಿಸಿ ವ್ಯಾಯಾಮದಿಂದ ಸಂಧಿಬಂಧಗಳೆಲ್ಲವೂ ಬಲಿತು ಕಾಡಿಗಿಯಂತೆ ಕರಿದಾದ ಮೈಯಿಂದೊಪ್ಪುತ್ತಿರುವ ಅವನನ್ನು ಕಂಡು, ನನ್ನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ವಸಂತನು ಕೇಳಲು, ಕಪಟಕುಚೋದ್ಯಗಳಾವುವನ್ನೂ ಅರಿಯದ ಸ್ವಭಾವ ಸರಳನಾದುದರಿಂದ ಆ ವಾಚಕನು ನಮ್ಮನ್ನು ತರಿತು-ಆ ಮಂಜರಿಯು ತನ್ನ ಯಜಮಾನನಾದ ಮಲಯನಿಗೆ ಸೊಸೆಯೆಂದೂ, ಮಾಧವನ ಮಡದಿಯೆಂದೂ, ಅವಳ ತಂದೆಯ ಹೆಸರು ಮಂದಾರನೆಂದೂ, ಅವಳು ಬಂಧುಗಳನ್ನು ನೋಡಲು ನಾಳೆಯೋ ನಾಡಿದೋ ಅಲ್ಲಿಂದ ನೂತನ ಪುರಿಯಲ್ಲಿರುವ ತಾರು ಮನೆಗೆ ಹೋಗುವಳೆಂದೂ, ಎಲ್ಲಾ ಸಮಾಚಾರವನ್ನೂ ಹೇಳಿದನು.

ಮಯೂ ಮತ್ತು ಕಲ:—ಆಹಾ! ಆ ವಾಚಕನೆಷ್ಟು ಸತ್ಯವಾದಿಯು?
ಆಮೇಲಾಮೇಲೆ—

ಮು:—ಆಮೇಲೆ ಆ ಮಂಜರಿಯು ಕೆಲವು ದಿನಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಈ ನೂತನ ಪುರಿಗೆ ಬಂದಳು. ನಾನೂ ಹಿಂದೆಯೇ ಬಂದೆನು. ಇಲ್ಲಿ ಆ ಕಂದರ್ಪನು ನನ್ನಂತೆಯೇ ನಿಷ್ಪಕ್ಷಪಾತವಾಗಿ ಆಕೆಯಲ್ಲಿಯೂ ತನ್ನ ದರ್ಪವನ್ನು ತೋರಿಸಲು, ಆಕೆಯಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥಿತಳಾಗಿ ಪೂಜ್ಯಳಾದ ಜೆಟಾವತಿಯು ಮುನ್ನುತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರಿಗಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದಾಗ ಯಮುನಾತೀರದಬೃಂದಾವನದಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿದ್ದುದರಿಂದಲೂ, ತಾನಾಗಿಯೇ ನನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಎದ್ದು ನಮಸ್ಕರಿಸಿದ ನನ್ನನ್ನು ಆದರದಿಂದಾಶೀರ್ವದಿಸಿ, “ಕಂದ! ಕಂದರ್ಪ ಸುಂದರನಾದ ಮುಕುಂದನೇ! ನಿರವಧಿಕ ರೂಪಲಾವಣ್ಯಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ನಿನ್ನ ಸುಕುಮಾರ ಶರೀರವು ಕೃಷ್ಣ ಪಕ್ಷ ಚಂದ್ರ ಕಳೆಯಂತೆ ಬಡವಾಗಲು ಕಾರಣವೇನು? ಮಾರ್ಗಾಯಾಸವೆ? ಬಂಧು ವಿಯೋಗವೆ? ಅಥವಾ” ಮದನ ತಾಪವೆ? ಹೇಳೆಂದು ಹಲವು ಬಗೆಯಾಗಿ ಲಾಲಿಸಿ ನಿರ್ಬಂಧಪಡಿಸಲು, ನಾನು, “ಆಹಾ! ಈಕೆಯು ಹೀಗೆ ನನ್ನನ್ನೇಕೆ ನಿರ್ಬಂಧ ಪಡಿಸುತ್ತಿರುವಳು? ಹಾಸ್ಯಮಾಡುವುದಕ್ಕೇ? ಜರೆಯುವುದಕ್ಕೇ? ಶಿಕ್ಷಿಸುವುದಕ್ಕೇ? ಅಥವಾ ಅನುಗ್ರಹಿಸುವುದಕ್ಕೇ? ಈಕೆಗೆ ಹೇಳಲೆ? ಅಥವಾ ಮರೆಮಾಚಲೆ? ಏನುಮಾಡಲಿ?” ಎಂದು ಸ್ವಲ್ಪಹೊತ್ತು ಯೋಚಿಸಿ, “ಮಹಾತ್ಮರಿಗೆ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕಿಂತಲೂ ಬೇರೆ ಅಭಿನಿವೇಶವಿರುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು” ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ಆನುವೂರ್ವಿಯಿಂದ ನನ್ನ ಮದನ ತಾಪವನ್ನು ಆಕೆಗೆ ತಿಳುಹಿದೆನು.

ಮಯೂ ಮತ್ತು ಕಲ:—ಮಿತ್ರನೇ! ಚೆನ್ನಾಗಿ ಯೋಚಿಸಿದೆ.
ಆಮೇಲಾಮೇಲೆ—

ಮು:—ಆಮೇಲಾಜಟಾವತಿಯು ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಮಗು ಮುಕುಂದನೇ! ಮಂದಾರ ನಂದಿನಿಯಾದ ಆ ಮಂಜರಿಯೂ ಸಹ ನಿನ್ನಂತೆಯೇ ಬಾಲ್ಯದಿಂದಲೂ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳವಳಾದುದರಿಂದ ಈದಿನ ಬಹಳವಾಗಿ ಕೇಳಿಕೊಂಡು ನನ್ನನ್ನು ನಿನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದಳು. ಈಗ ಆಕೆಯ ಅವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಹೇಳುವೆನು ಕೇಳು.

ವೃ|| ಉಸಿರದು ಸೋಂಕೆ ಚಿಂದಳಿರೊಣಂಗುವುದಾಕೆಯ ಕೈಯ ಸೋಂಕಲಾ | ಕುಸುಮಗಳೆಲ್ಲಬಾಡಿ ತರಗಾಗುತೆ ವೃಂತಗಳಿಂದ ಜಾರುಗುಂ || ಬಿಸಿಬಿಸಿಯಾದ ಕಂಬನಿಗಳಿಂದೆಳವುಲ್ ಕಳೆ ಗುಂದುತಿರ್ಕುಮಾ | ಶಶಿಮುಖಿಯಿರ್ಪ ಪೂಬನ ಮದುಂ ದವದಿಂ ಸುಡುವಂತೆ ಕಾಂಬುದೈ ||

ಆದುದರಿಂದ ನಿನಗಾಗಿಯೇ ಬಹಳವಾಗಿ ಬಳಲುತ್ತಿರುವ ಬಾಲೆಯನ್ನು ಪೇಕ್ಷೆಮಾಡಬೇಡವೆಂದು ಹೇಳಿದ ಆ ಜಟಾವತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು—“ವೂಜ್ಯಳೇ! ಆ ಪ್ರಾಣಕಾಂತಿಯ ಆನುರಾಗ ತರಂಗಿತಗಳಾದ ಅಪಾಂಗಗಳಿಂದ ನಾನು ಮೊದಲೇ ಪರವಶನಾಗಿರುವೆನು. ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದೀಗ ಮತ್ತೂ ವಿಶೇಷವಾಯಿತು. ಆದುದರಿಂದ ನಿನ್ನಿಷ್ಟಾನುಸಾರವಾಗಿ ಆಜ್ಞಾಪಿಸು” ಎಂದು ಬೇಡಿದೆನು.

ಮಯೂ ಮತ್ತು ಕಲ:—ಆದರೆ ಕಾರ್ಯಭಾರವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಆವೂಜ್ಯಳಲ್ಲಿಯೇ ವಹಿಸಿಬಿಟ್ಟೆ. ಆಮೇಲೆ

ಮು:—ಆಮೇಲಾಕೆಯು ನಿಟ್ಟುಸಿರುಬಿಟ್ಟು,

ಕ|| ಬೆಡಗೊಲವು ಗಾಡಿಸೊಬಗುಗ |

ಳೊಡವೆರದಿಹ ರೂಪಿನಿಂ ಪರಸ್ಪರ ಸಾಮ್ಯಂ |

ಬಡೆದಿಹನಿಮ್ಮೊರ್ವರೊಳಾ |

ಜಡವಿಧಿ ಪಗೆಯ್ವನಲ್ಲಿ ನಿರ್ನಿರ ಮಕಟಾ ||

“ಆಹಾ! ಇಂತು ನಿಷ್ಕಾರಣ ವೈರಿಯಾದ ದೈವದಿಂದ ಅಡಿಗಡಿಗೂ ವಿಫಲವಾಗುತ್ತಿರುವ ನನ್ನ ಪ್ರಯತ್ನವೆಂತು ಶುಭೋದರ್ಕವಾಗುವುದು? ಅಥವಾ ತ್ರಿಲೋಕ ವಿಜಯಿಯಾದ ಮನೋಭವನ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಈ ವಕ್ರವಾದ ವಿಧಿಯು ಏಂತು ತಾನೆ ಕೆಡಿಸಿತು? ಆಗಲಿ; ಸಮಯವನ್ನು ನೋಡಿ ಸೇರಿಸುವೆನು” ಎಂದುಹೇಳಿ ಹೊರಟು ಹೋದಳು. ಅದು ಮೊದಲು ಆಕೆಯು ಅನೇಕಾವೃತ್ತಿ ಪ್ರಯತ್ನಮಾಡಿದರೂ ನನ್ನ ದುರದೃಷ್ಟದಿಂದ ಅದು ಫಲಿಸಲಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನೆಯಾದರೆ ಆ ವೂಜ್ಯಳಾದ ಜಟಾವತಿಯ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಆ ಮಂಜರಿಯು ಮಂದಾರೋದ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಕೈವಶವಾದಂತೆಯೇ.

ಮಯೂ ಮತ್ತು ಕಲ:—ಮಿತ್ರನೇ! ಬಹುಕಾಲಕ್ಕೆ ನಿನ್ನ ಕೋರಿಕೆಯು ಕೈಗೂಡಿತು.

ಮು:—(ನಿಟ್ಟುಸಿರುಬಿಟ್ಟು) ಇಲ್ಲ. ಇಲ್ಲ. ಫಲಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಭಗ್ನವಾಯಿತು.

ಮಯೂ ಮತ್ತು ಕಲ:—ಆದು ಹೇಗೆ?

ಮು:—ವೃ|| ಪಸುವುಳ್ಳಿಂ ಸೊಗಸಿರ್ಪ ಬಳ್ಳಿವನೆಯೊಳ್ ಕಾಲಿಟ್ಟಳೇ ನಿಲ್ಲವೋ | ಪಿಸುಗುಟ್ಟುತ್ತವ ಳೊಂದೆರಳ್ಳುಡಿಯ ನೆನ್ನೊಳ್ ಪೇಳ್ವಳೇನಿಲ್ಲವೋ || ಶಶಿಬಿಂಬಾನನೆ ನೇಹನೋಟಗಳೆನ್ನಂ ಕಂಡಳೇನಿಲ್ಲವೋ | ಮಸೆದಾಪಾತಕಿ ಭರ್ತನನ್ನೆವರಮೇಳ್ವಂ ದೈವದುರ್ಯೋಗದಿಂ ||

ಮಯೂ ಮತ್ತು ಕಲ:—ಮಿತ್ರನೇ! ಆಗಲಿ. ಈದಿನ ನಿನ್ನ ಕೋರಿಕೆಯು ಫಲಿಸುವುದು ದಿಟ.

ಮು:—(ನಕ್ಕು) ಈದಿನ ಫಲಿಸುವುದು ದಿಟವೇ. ಏಕೆಂದರೆ ಆ ಪ್ರಾಣಕಾಂತಿಯು ಈದಿನ ಗಂಡನೊಡನೆ ಹೊರಬೇ ಹೋದಳಷ್ಟೆ!

ಮಯೂ ಮತ್ತು ಕಲ:—ಮಿತ್ರನೇ! ವಿೀತಿಹೋತ್ರನು ಕಳುಹಿಸಿದ
- ಪತ್ರವನ್ನು ಮರೆತಿಯಾ?

ಮು:—(ದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನು ನೋಡಿ) ಮಿತ್ರರೇ! ಮರೆತಹಾಗೆಯೇ ಸರಿ.
ಇದೋ ನೋಡಿರಿ, ಆ ಪ್ರದೋಷಕಾಲವೂ ಬಂತು.

ಕಂ|| ಜಾರುತಿರಲ್ ಪಳಗದಿರ್ಗಳ್ |
ಸಾರಸಸಖನಸ್ತು ಗಿರಿಯನವಲಂಬಿಸುತಂ ||
ರಾರಾಜಿಸರುಣಕಿರಣದೆ |
ತಾರಾಪಥದಿಂದೆ ಮೆಲ್ಲನಿಳಿ ತಂದವನೈ ||
(ತಿರುಗಿನೋಡಿ)

ಕಂ|| ಬಿರುವಿಸಿಲಿಂದಳಲಿದ ಜಗ |
ದುರುತಾಪವನಳಿಸೆ ಶೀತಜಲ ದಿನಹ ಸ್ನುಂ |
ದರಿ ಸೂರ್ಯಬಿಂಬ ಕುಂಭವ |
ಧರಿಸಿ ಕಟೀತಟಿದೆ ಚರಮಜಲಧಿಗೆ ಪೋಷಳಾ ||

ಮಯೂ ಮತ್ತು ಕಲ:—ವಿತ್ರನೇ! ಲೋಕದಲ್ಲಿ ದುರಾತ್ಮರಿಗಿದೇ
ಗತಿಯಲ್ಲವೆ?

ಕಂ|| ಸಂತರ ನೆಲೆಗೆಡಿಸುತೆ ಜಡ |
ಜಾಂತರದೊಳ್ ಸಿರಿಯನೆಸಗಿ ಲೋಕಮನೆಲ್ಲಂ ||
ಸಂತಾಪಗೊಳಿಸುವೀ ವಿ |
ಭ್ರಾಂತಂ ರವಿ ಕಡೆಗೆ ಕಡಲೊಳೆಂತುರುಳದಿಹಂ ||

(ತಿರುಗಿನೋಡಿ) ಮಿತ್ರನೇ! ಇದೋ ಪೂಜ್ಯಳಾದ ಜಟಾ
ಪತಿಯು ಇತ್ತಲೇ ಬರುತ್ತಿರುವಳು.

ಮು:—(ಕೊಂಚ ಮೇಲಕ್ಕೆದ್ದು) ಪೂಜ್ಯಳೇ! ಮುಕುಂದನು ನನು
ಸ್ಮರಿಸುವನು.

ಜಟಾ:—ಮಗುವೇ! ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ನಿನ್ನ ಇಷ್ಟಾರ್ಥವನ್ನು ಪಡಿ.

ಮು:—(ದುಃಖದಿಂದ) ಪೂಜ್ಯಳೇ! ನನಗೂ ಇಷ್ಟಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುವು
ದುಂಟೆ?

ಜಟಾ:—ಮಗೂ! ಈಗಲೇ ಕೈಗೂಡಿತೆಂದು ತಿಳಿ.

ಮು:—(ಸಂತೋಷದಿಂದ) ಪೂಜ್ಯಳೇ! ಅದುಹೇಗೆ?

ಜಟಾ:—ಮಂಜರಿಯು ನಡುದಾರಿಯಿಂದಲೆ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬಂದಳು.

ಮಯೂ ಮತ್ತು ಕಲ:—ಆಹಾ! ಪುರೋಹಿತ ಪುತ್ರನ ನುಡಿಯು
ಎಷ್ಟು ದಿಟವು.

ಮು:—ಜೋಯಿಸರ ನುಡಿಯೆಂದಾದರೂ ಸುಳ್ಳಾದೀತೆ? (ಆಸೆ
ಯಿಂದ ಸ್ವಗತಂ)

ಕಂ|| ಮದನಾಗ್ನಿಯಿಂದೆ ಬಿಸುಪೇ |
ರಿದ ಸೂರ್ಯ್ಗಳ ತಾಂಗಿ ಕದಪು ಕೆಂವೇರಿದೊಡಂ |
ಮುದದೆನ್ನ ಕಂಡು ಪೊಸಕಳೆ |
ಯೊದಗುವ ಸುಂದರಿಯಮೊಗವನೆಂದಿಗೆ ಕಾಂಬೆಂ ||

ಮಯೂ ಮತ್ತು ಕಲ:—ಪೂಜ್ಯಳೇ! ಗಂಡನೇ ಆಕೆಯನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ
ಕರೆತಂದನೋ?

ಜಟಾ:—ಇಲ್ಲ. ಇಲ್ಲ.

ಮು:—(ಸಂತೋಷದಿಂದ ಸ್ವಗತಂ) ಆದರೆ ನನ್ನ ಕೋರಿಕೆಯು ನೆರ
ವೇರಿದಂತೆಯೇ ಸರಿ. (ಪ್ರಕಾಶಂ) ಆದರೆ ಪ್ರಾಣಕಾಂತಿಯು
ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬಂದುದು ಹೇಗೆ?

ಜಟಾ:—ಮುಕುಂದನೇ! ಕೇಳು. ಆ ಮಾಧವನು ಆಕೆಯನ್ನು
ಕರೆದುಕೊಂಡು ಒಂದು ಹರಿದಾರಿ ಹೋಗುವಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಆ
ಮಾಧವನ ತಂದೆಯಾದ ಮಲಯನಿಂದ ಒಂದು ಪತ್ರಿಕೆಯು
ಬಂದಿತು.

ಮು:—ಪೂಜ್ಯಳೇ! ಏನು ಪತ್ರಿಕೆಯು?

ಜಟಾ:—“ ಆಯುಷ್ಮಂತನಾದ ಮಾಧವನೇ! ನಾವೀಗ ರಾಜಕಾರ್ಯದ ತೊಂದರೆಯಿಂದ ಶ್ರೀರಂಗವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮಧುರಗೆ ಹೋಗುವೆವು. ಆದುದರಿಂದ ಮಂಜರಿಯು ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು ತಿಂಗಳು ಅಲ್ಲಿಯೇ ತಾರುಮನೆಯಲ್ಲಿರಲಿ. ನೀನು ಈ ಕಾಠದ ವನ್ನು ನೋಡಿದ ಕೂಡಲೆ ಒಂದು ಕ್ಷಣವೂ ತಡಮಾಡದೆ ಹೊರಟು ಬರಬೇಕು ” ಎಂದು.

ಮಯೂ ಮತ್ತು ಕಲ:—ಮಿತ್ರನೇ! ದೈವಯೋಗದಿಂದೀಗ ನಿನ್ನ ಕುಲದೇವತೆಗಳು ಪ್ರಸನ್ನರಾದರು.

ಮು:—(ಕುತೂಹಲದಿಂದ) ಆಮೇಲಾಮೇಲೆ.

ಜಟಾ:—ಆಮೇಲೆ ಮಾಧವನು ಮಂಜರಿಯನ್ನು ಅವಳ ತಮ್ಮನಾದ ಸ್ವಚ್ಛಗುಚ್ಛನೊಡನೆ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿ, ಆಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ತಂದವನೊಡನೆ ತಾನು ಹೊರಟುಹೋದನು.

ಮು:—(ಆಶ್ಚರ್ಯ ಸಂತೋಷಗಳಿಂದ)

ಕಂ|| ಚಂದಿರನಕಳೆ ತಮಸ್ಸಿನ |
ದಂದುಗಮಂ ಕಳೆದುಬರ್ಪ ತೆರದಿಂದ ಮನೋ ||
ಸುಂದರಿ ಪತಿಯುಪದೇಶವ |
ನೊಂದಿದ ವೃತ್ಯುನಿನದೆಂತೊ ಬಿಡುಗಡೆಯಾದಳ್ ||

ಮು:-ಪೂಜ್ಯಳೇ! ಈ ಪ್ರಾಣಕಾಂತೆಯೆಲ್ಲಿರುವಳು?

ಜಟಾ:—ಮಗೂ! ನಿನ್ನ ವಿಯೋಗದಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿರುವ ಮಂಜರಿಯನ್ನು ಮಾರ್ಗಾಯಾಸದಿಂದ ಖಿನ್ನೆಯಾಗಿರುವಳೆಂದು ತಿಳಿದು ಮಂದಾರನು ಅವಳನ್ನು ಮರಾಳಿಕೆಯೊಡನೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಬಿಟ್ಟು ಬಂಧುಗಳೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಕಾಳಿ ಕೋತ್ಸವಕ್ಕಾಗಿ ಊರಹೊರಗಣ ಉದ್ಯಾನಕ್ಕೆ ಹೊರಟು ಹೋದನು. ದೈವಾನುಗ್ರಹದಿಂದ ಮತ್ತೊಂದೂ ಅನು

ಕೂಲಿಸಿತು. (ಎಂದು ಸ್ವಲ್ಪಯೋಚಿಸಿ ಕಲಹಂಸ ಮಯೂರಕ ರನ್ನು ಕುರಿತು) ವತ್ಸರೀ! ದೈವಾನುಗ್ರಹದಿಂದ ನಿಮ್ಮ ಕೋರಿಕೆಯೂ ಕೈಗೂಡಿತು. ಆದುದರಿಂದ ಇನ್ನು ನಿಮ್ಮಿಷ್ಟಾನು ಸಾರವಾಗಿರಬಹುದು.

ಮಯೂ:-ಪೂಜ್ಯಳೇ! ಕಮಲಿನಿಯೆನೋ ಕಲಹಂಸನ ಕೈಯಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವಳು. ಮಂದಭಾಗ್ಯನಾದ ನನಗೆ ಪ್ರಕೃತಿಚಪಲೆಯಾದ ಆ ಸೌದಾಮಿನಿಯು ಪ್ರಸನ್ನೆಯಾಗುವಳೆ? ಭಗವತಿಯು ಇನ್ನೊಂದಾವೃತ್ತಿ ಧ್ಯಾನಿಸಿ ಹೇಳಬೇಕು.

ಜಟಾ:—ಮಗೂ ಮಯೂರಕನೇ! ನಿನ್ನೆಯದಿನ ಮನೆಯವರು ಎಚ್ಚರವಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಸೌದಾಮಿನಿಯು ಹೆದರಿ ಹಿಂದಿರುಗಿದಳು. ಈದಿನ ರಾತ್ರಿ ಹಾಗೆ ಮಾಡಲಾರಳು.

ಕಲ ಮತ್ತು ಮಯೂ:-ಏನಾಗುವುದೊ ಏನೋ ತಿಳಿಯುವುದು ಹೇಗೆ?

ಮಯೂ:-ವಿತ್ರರೇ! ಪೂಜ್ಯಳ ಮಾತಿನಲ್ಲಿಯೂ ನಿಮಗೆ ಸಂಶಯವೆ? (ಕೇಳಿದಂತೆ ನಟಿಸಿ) ಇದೇನು ಹೆಜ್ಜೆಗಳ ಶಬ್ದವು ಕೇಳಬರುವುದು? (ಎಂಥಾ ನೋಡಿ) ಇದೇನು ಮರಾಳಿಕೆಯು ವೇಗದಿಂದ ಬರುತ್ತಿರುವಳು?

ಜಟಾ:-ಮಗೂ! ವಿರಹತಾಪವನ್ನು ಸೈರಿಸಲಾರದೆ ಆ ಮಂಜರಿಯು ಇವಳನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿರಬಹುದು. (ಮರಾಳಿಕೆಯು ಬೇಗನೆ ಬಳಿಗೆ ಬಂಪು) ಅಯ್ಯಾ ಪೂಜ್ಯನಾದ ಮುಕುಂದನೇ! ಏಕೆ ಸಾವಕಾಶ ಮಾಡುವೆ?

ಕಂ|| ಪೂರಸದವಿಷವ ಬೊಳೆದಿಹ |
ಮಾರನ ನನೆಗಣೆಗಳಿಂದ ಬಳಲುವ ಸಖಿಯೊಳ್ ||

ತೂರುವ ತಂಬೆಲರಿದು ಮೆ |

ಯೋರುತೆ ಬೇವಿತದ ಸಂಶಯ ಮನೊಡರಿಸುಗುಂ ||

ಬಹಳ ಮಾತೇಕೆ ?

ವೃ|| ಕುಳಿವರ್ಜಲಂಗಳಿಂ ತೊಳೆದು ಕಣ್ಣಿನಾಕೆಯ ಕಂಡೆನಲ್ಲ
ದೀ | ಗಳೆ ಹಿಮಖಂಡಮಂ ಸವಿದು ಪೇಳ್ವಪೆನಾವಿರಹಾತಿರೇಕ
ಮಂ || ಮಲಯಜ ಪಲ್ಲವೋತ್ಕರದೆ ಬೀಸುತೆ ಕೇಳ್ವಿಯಿಂದೆ
ನಿನ್ನ ಕೈ | ಯೋಳಗಿಹುದಾನಿತಂಬಿನಿಜೀವಿತಮಿನ್ನ ತಿಯಾಗಿ
ಪೇಳೆನಾಂ ||

ಜಟಾ:—ಕಂದ ! ಮುಂಕುಂದನೇ ! ಆ ಹಿಮಕರಣನು ಉದಯ
ಗಿರಿ ಶಿಖರವನ್ನೇರುವುದರೊಳಗಾಗಿಯೇ ತ್ವರೆಮಾಡು.

ಮು:—ಹಾಗೆಯೇ ಸರಿ. ಕತ್ತಲೆಯು ಮುತ್ತಿರುವ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೇ
ಸ್ವೈರಿಣಿಯರ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕು. (ಎಂದು ಸುತ್ತಲೂ
ನೋಡಿ) ಕಲಹಂಸನೇ ? ಇತ್ತನೋಡು.

ಕಂ|| ಉರುತರದಂಧಂತಮದಿಂ |

ತೆರಪಿಲ್ಲದೆ ಭರಿತಮಾದ ಭೂಮಂಡಲ ಮೆ |

ಲ್ಲರದೇ ಕಾಡಿಗಿ ತುಂಬಿದ |

ಕರಂಡದಂತೀಗಳೆವುದಾಲಿಸು ಮಿತ್ರಾ ||

ಮರಾ:—ಸ್ವಾಮಿಯೇ !

ಕಂ|| ಸ್ಮರಚಂದನ ಮಲಯಾನಿಲ |

ತರುಣಪಿಕ ಭ್ರಮರಕಲರವಂ ಗಳನಳಲು ||

ತ್ತಿರುವಬಲೆ ತಂಗದಿರನ್ನೈತರೆ ದವದಿಂದಿಡಿದ ಬಳ್ಳಿ
ವೊಲ್ ಬಳಲುವಕ್ಕೆ ||

ಆದುದರಿಂದ ಬೇಗನೆ ನಿನ್ನನ್ನಾಲಂಗಿಸಲಿ; ತ್ವರೆಮಾಡು.

ಮು:—ಅಯ್ಯಾ ಕೆಲಹಂಸಮಯೂರಕರಿಯಾ ! ನೀವೂ ಭಗವ

ತಿಯು ಉಪದೇಶಿಸಿದ ರೀತಿಯಿಂದ ನಡೆಯಿರಿ. ಈ ಪೂಜ್ಯ
ಳಾದ ಮರಾಳಿಕೆಯೂ ನನ್ನನ್ನು ತ್ವರೆಗೊಳಿಸುತ್ತಿರುವಳು.

ಕಲ ಮತ್ತು ಮಯೂ:—ಮಿತ್ರನೇ ! ಹೌದು. ಹೊರಡು ಹೊರಡು.

ಮು:—ಮರಾಳಿಕೇ ! ಮಂದಾರನ ಮನೆಯ ದಾರಿಯನ್ನು ತೋರಿಸು.

ಮರಾ:—ಸ್ವಾಮಿ ! ಇತ್ತಿತ್ತು ಬರಬೇಕು (ಕೆಲವು ಹಜ್ಜಿನಡೆದು)

ಮು:—ಇದೇನು ಒಂದು ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ಮಂದಾರೊದ್ಯಾನಕ್ಕೆ ಬಂದು
ಬಿಟ್ಟೆನು. (ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ) ಮರಾಳಿಕೇ ! ಇದೇನು ಚಂದ್ರ
ನುದಯಸದಿದ್ದರೂ ಬೆಳದಿಂಗಳು ತುಂಬಿರುವುದಲ್ಲಾ !

ಮರಾ:—ಸ್ವಾಮಿಯೇ ! ಇದು ಬೆಳದಿಂಗಳಲ್ಲಾ.

ಕಂ|| ಕುಂದನವಕುಸುಮದೊಳ್ ಮೃಧು |

ಸಂದಣಿಸಿದ ತೆರದೆ ನಿನ್ನವಲೋಕಿಸುತಾ ||

ನಂದಂ ಬಡೆದಂಗನೆಯ ಮು |

ಖೇಂದುವಿನೊಳ್ ಮೂಡುತಿರ್ಪ ಮಂದಸ್ಮಿತಮೈ ||

ಕಂ|| ನುಡಿ ಮಕರಂದದ ಮಡುವದು |

ಜಡೆಯಂ ಮದದಿಂದ ಸೊಕ್ಕಿಹಾರಡಿ ಪಡೆಯೈ ||

ವೊಡವಿಗಣೆ ಘನನಿತಂಬಂ |

ಮಡದಿಯುಮೆಣಿಸಲೈ ಪೂಶರನ ಮೂಡಿಗೆಯೈ ||

ಮು:—(ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಚಮತ್ಕಾರದಿಂದ)

ಕಂ|| ವದನಂ ನೀರೆಯ ಕುಚದು |

ರ್ಗದ ಬಳಿಯಿಂ ತನ್ನ ರಾಜಧಾನಿಯವರಗೊ ||

ಪ್ಪಿದಪಥದೋಳ್ ಸಾಲ್ಮರಗಳ |

ನದರೆಡೆಬಾವಿಯು ಮನೆಸಗಿರುವನೆಂದರಿವೆಂ ||

ಮಂಜ:—(ನಾಚಿಕೆಯಿಂದ ಕೊಂಚ ಗಾಬರಿಗೊಳ್ಳುವಳು.)

ಮುರಾ:—ಕಂ|| ಕೆಳದಿಯೆ! ಮನದನ್ನಂ ಬಳಿ |
ಯೊಳಿದೊಡಂ ವಿಮುಖ ಗೊಳಿಪುದಾವುದು ನಿನ್ನಂ||
ಬಳಿದಿಹ ನೇಹವನಳಿಪಾ |
ಖಳಲಜ್ಜೆಯ ದೂರಮಾಗಿ ತೊಲಗಿಸು ಜವದಿಂ ||

ಮಂಜ:—ಸಖಿ! ಮಾಯೂವಿಯಾದ ಈ ಸುಂದರಾಂಗನು ನನ್ನನ್ನು
ಕಂಡಾಗಲೇ ಅದು ಓಡಿಹೋಯಿತು.

ಮರಾ:—ಆ ನಾಚಿಕೆಯ ಹಿಂದೆಯೇ ಕುಲವೃತ್ತವೂ,

ಮಂಜ:—(ನಕ್ಕು ಲೀಲಾಕಮಲದಿಂದ ಮರಾಳಿಕೆಯನ್ನು ಹೊಡೆಯು
ವಳು) ಎಲೆ ಮರಾಳಿಕೇ! ಇದೇನು ತಾಯಿಯ ಹೆಸರನ್ನು
ಎತ್ತುವೆಯಾ ?

ಜಟಾ:—ಮಗು! ಮಂಜರಿ! ಸಾಯುವವರೆಗೂ ಕುಲವೃತ್ತವಿದ್ದೇ
ಇರುವುದು. ಇಂತಹ ಇಷ್ಟಾರ್ಥ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯು ದುರ್ಲಭವು.

ಮು:—ಪ್ರಿಯೇ! ಭಗವತಿಯ ಉಪದೇಶವನ್ನು ಕೇಳಿದೆಯಾ ?

ಮಂಜ:—ಕೇಳಿದೆನು. ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡಲೂ ಮಾಡುವೆನು.

ಮು:—ಭಾವು. ಭಗವತಿಯ ಉಪದೇಶದಿಂದ ಪ್ರಿಯೆಯ ಮನಸ್ಸಿ
ನಲ್ಲಿ ಕಳಂಕವು ತೊಲಗಿತು.

ಜಟಾ:—ಕಂ|| ಮೊದಲಿಂದನೋನೈನೈ ಪ್ರೇ |
ಮದೆತವಕಂಗೊಂಡು ಬಳಲ್ವನಿಮಿತ್ರಾರ್ಥಂ ||
ಬಿದುನೈದಿಲೆಗಳಿರುಳಂ |
ದದೆ ನಾಂಗೈದಿವೆನೆ ನೊಳಾದುಪಕೃತಿಯಂ ||

ಮಂಜ:—ಇದೋ ಚಂದ್ರನೂ ಉದಯಿಸಿದನು.

ಮು—ಕಂ|| ಇನಿಯಳೆ ನಿನ್ನಯ ನಗೆಮೊಗ |
ಮನುವಹಕಡೆಗಣ್ಣಿನಗೆ ನೆರವಾಗಿರಲೀ ||
ವನನಿಧಿಯ ಬಿಂದುವಹ ಚಂ |
ದ್ರನಿದೇನಿವನಚ್ಚ ನಪ್ಪಸಿಂದುವಿನಿಂದೇಂ ||

ಪ್ರಿಯೇ! ಈ ಪಾಪಿಯು ಬಹುಕಾಲ ನನ್ನನ್ನು ಹಿಂಸಿಸಿದನು.
ಆದುದರಿಂದ ನಿನ್ನ ಸಹಾಯವನ್ನು ಪಡೆದ ನಾನೀಗ ಇವನನ್ನು
ನಿರ್ಭಯವಾಗಿ ಜರೆಯುವೆನು.

ಕಂ|| ನೆರೆನಿನ್ನಯ ಸೊದೆಲೊಡಲಂ |
ತರದಿಂದನುದಿನ ಮುಮಿರಿದಪಂಕಾಲನವಂ ||
ವಿರಹಿಗಳಂ ಕೊಲ್ವುದರಿಂ |
ನೆರೆದಿಹ ದುರಿತಕ್ಕೆತಕ್ಕದಂಡಮಿದಲೈ ||

ಅಥವಾ ನಿನ್ನ ದುಶ್ಚರಿತ್ರವನ್ನು ನೋಡಿ ನನ್ನ ತಂದೆಯು
ದುಃಖಿಸುತ್ತಾ ನಿತ್ಯವೂ ನಿನ್ನನ್ನು ಜರೆಯುತ್ತಿರುವನು.

ಕಂ|| ವಿರಹಿಗಳಂ ನಿರ್ನರದಿಂ |
ತರಿವುದಕೆನ್ನು ದರದೇಕೆ ಜನಿಸಿದೆಯೆನುತಂ ||
ವೆರೆ ನೀಂ ಮೂಡಲ್ ಶರನಿಧಿ |
ಮೊರೆಗುಂ ತೆರೆಗೈಯ್ಯಳಿಂದೆ ಮೋದುತ್ತಿದೆಯಂ ||

ಜಟಾ:—ಮಗು ಮುಕುಂದನೇ! ಹಾಗಲ್ಲ. ಚಂದ್ರ, ಮದನ, ಮಂದಾ
ನಿಲಾದಿಗಳು ಲೋಕಾನುಗ್ರಹಕ್ಕಾಗಿರುವರಲ್ಲದೆ ಬೇರೆಯಲ್ಲ
ವಾದುದರಿಂದ ಅವರನ್ನು ದೂಷಿಸಬಾರದು.

ಮು:—(ವಿನಯದಿಂದ) ಆದರೆ ನಮಸ್ಕರಿಸುವೆನು.

ಕಂ|| ಕುಮುದಂಗಳಿಗಾನಂದವ |
ಸಮನಿಪ ತಂಗದಿರ್ಗಳಿಂದೆ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಂ ||
ಅಮರರ ಜೀವನಮೆನಿಪ |
ಪ್ರಮಥಾಧಿಪ ಮಾಳಿಮಣಿಯ ಮಣದಪೆನೊಲವಿಂ ||
(ತೆರೆಯಲ್ಲಿ)

ಕಂ|| ಇಂದೀವರಮಂ ವಿಧುವಾ |
ನಂದಂಗೊಳಿಪಂತೆ ನೂರುಬರಿಸಂಬರೆಗಂ ||
ಸುಂದರಿಯಹ ಮಂಜರಿಯಂ |
ಪೊಂದುತಲಾನಂದ ಗೊಳಿಸುಕೆಂದ ಮುಕುಂದಾ ||

ಜಟಾ:—ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲಿ (ಎಂದಾಶೀರ್ವದಿಸುವಳು)

ಮುಕು:- (ವಿನಯದಿಂದ) ಅನುಗ್ರಹೀತನಾದೆನು.

ಜಟಾ:—ಮಗು ! ಮುಕುಂದನೇ ನಿನಗೆ ಮತ್ತೇನುವಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಲಿ ?

ಮು:- (ಸಂತೋಷದಿಂದ ವಿನಯವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಾ) ಪೂಜ್ಯಳೇ ! ಇದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಪ್ರಿಯವೇನಿರುವುದು ?

ವೃ || ತನುವಡೆದಂತರಾಯದ ವೊಲಿದಿವಳೋಪನುಮೂರ್ಗಿ
ಪೋದನಾ | ಜನಕನು ಮೆಲ್ಲನಂಟಿ ರೊಡನಾಗಳೆ ಕಾಳಿಕೆ
ಯುತ್ಸವಕ್ಕೆ ಪ || ತ್ತನದೆಡೆಯಿಂದಲೆ ಸಾರ್ವನಿದೊ ನಿನ್ನ
ಯನುಗ್ರಹದಿಂದೆ ಕಾಂತೆ ಬಂ | ದನುವಿನ್ನೊಳೆನ್ನ ಕೈವಿಡಿದ
ಳಿನ್ನು ಮನೇನೊರೆವೆಂ ಪ್ರಿಯಂಗಳಂ ||

ಆದರೂ ಇದು ಭರತ ವಾಕ್ಯವಾಗಲಿ.

ಕಂ || ಮಳೆಗರೆಯಲಣಂ ಜಳದಾ |
ವಳಿಸಂತಸ ವಡೆಗೆ ಸಂತರೊಳ್ಳಬ್ಬಗಳಿಂ ||
ಅಳಿಯಲಿ ಖಳರಂಡಲೆಗಳ |
ಬಳಿಯಲಿ ಗೋಬ್ರಾಹ್ಮಣರ್ಗಿ ಶುಭಮನ ವರತಂ ||

ಕಂ || ಅಂದಂ ಗುಡುವ ಮುಕುಂದಾ |
ನಂದಾಭಿಧ ಭಾಣದಿಂದ ಸನ್ನುತಿವಡೆದಾ ||
ಮಂದರಧರನ ಖಿಳ ಜನಾ |
ನಂದಂ ಗೋವಿಂದನೀಗೆಮೆಗೆ ಮಂಗಳಮಂ ||

—ಕರ್ಣಾಟಕ ಮುಕುಂದಾನಂದ ಭಾಣಂ ಸಮಾಪ್ತಂ.—

—ಮಂಗಳಮಸ್ತು—

ಶುದ್ಧಾಶುದ್ಧಪತ್ರಿಕೆ

—○—

ಪುಟ	ಪಂಕ್ತಿ	ಅಶುದ್ಧ	ಶುದ್ಧ
೩	೨೧	ವಸಂತನಂ	ವಸಂತನಿಂ
,,	,,	ಕವಿಯೆರೆವಂ	ಕವಿಯೆವರಂ
೭	೧೯	ನಿನಗೆ	ನನಗೆ
೮	೧೮	ಮಂಜರೀಧನನಾದ	ಮಂಜರೀಧನನಾದ
೯	೨೯	ತೆಳ್ಳುಸಿರಿಂ	ತೆಳ್ಳುಸಿರಿಂ
೧೦	೧೧	ಜಗುಳವ	ಜಗುಳ್ಳ
,,	೨೫	ದಾಗರಂ	ದಾರಿಗರಂ
೧೪	೧೩	ನಲ್ಲಯೆ	ನಲ್ಲೆಯೆ
,,	೧೪	ನಿನ್ನೊಡಲೊಳೆ	ನಿನ್ನೊಡಲೊಳ್
,,	೧೬	ಮುನ್ನವಾ ಖುಲ್ಲದ	ಮುನ್ನವಾ ಖುಲ್ಲನ
೧೭	೧೩	ಪೆರೆತುಂ	ಪೆರೆಯಂ
,,	೧೫	ತುರಣೆ	ತರುಣೆ
,,	೧೬	ತಿಳಿಯದೆ	ತಿಳಿಯದೆ
೧೮	೧೯	ಗುಡಾರಲಲ್ಲಿ	ಗುಡಾಣದಲ್ಲಿ
೧೯	೧೪	ಳಂದದಿಂದವಳ್	ಳಂದದಿಂದಿವಳ್
೧೦	೬	ಕಣ್ಣೊಲಕಂಡ	ಕಣ್ಣೊಲಕಂದ
,,	೯	ಕಾತರವೊಂಡಿದೆ	ಸೀಕೃತಂಗಳಿಂ ಕಾತರವೊಂದಿರೆ ಸೀತ್ಕೃತಂಗಳಿಂ
೨೨	೧	ಜೋದದೆ	ಜೂದದೆ
,,	,,	ಸಲ್ಲವಿಕದಿಂ	ಸಲ್ಲವಿಕರಿಂ
,,	,,	ಪಣಮಿಂತಿರುಳೊಳ್	ಪಣವಾಂತಿರುಳೊಳ್
,,	೨೫	ದಂಬುಧಿಯೊಳೆ	ದಂಬುಧಿಯೊಳ್
೨೫	೫	ಮಿದಲಕ್ತಲೇಪ	ಮಿದಲಕ್ತಕಲೇಪ
೨೪	೩	ವೊಗಲ್	ವೊಗಲ್

ಪುಟ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಅಶುಶ್ಚ	ಶುದ್ಧ
೨೪	೫	ಶೋತ್ರಪ್ರತಾಳಾಸ್ತರಂ	ಶೋಕಪ್ರವಾಳಾಸ್ತರಂ
,,	೧೩	ಮಿತ್ರೇ	ಮಿತ್ರನೇ
೨೫	೨೨	ಮೆತ್ತಿಡೆಯೊಳ್	ಮೆಲ್ಲೆಡೆಯೊಳ್
೨೬	೨೨	ಆಗಲಿದ	ಆರಳಿದ
೨೯	೨೦	ಒಲವಿಂದ	ಒಲವಿಂದಂ
,,	೨೧	ಬೆಡಗಿನಿ	ಬೆಡಗಿನಿಂ
೩೦	೧	ಆದಂತಿರಲಿ	ಆದಂತಿರಲಿ
೩೨	೧೭	ಬಡೆಯಲೀತಗೇಂ	ಬಡೆಯಲೀತನಿಗೇಂ
,,	೧೮	ಬಾಹುಪಂಜರದ	ಬಾಹುಪಂಜರವ
೩೫	೧೦	ನಾಭಿಯ	ನಾಭಿಯಂ
೩೬	೨	ಳ್ಳಾಮಣೀಯವಾದ	ಳ್ಳಾರಮಣೀಯವಾದ
೩೮	೨೪	ನೀಂದೆಗೆಳ್ಳ	ನೀನೆಗೆಳ್ಳ
೩೯	೧೨	ಗೇಳ್ಳಂ	ವೇಳ್ಳಂ
೪೫	೧೭	ಉರೋಚಾಲಿಂಗನಂ	ಉರೋಚಾಲಿಂಗನಂ
೫೦	೫	ವೆನುತೆಮೆಲ್ಲನೆ	ವೆನುತೆಮೆಲ್ಲನೆ
೫೩	೩	ವಿಧುನವ	ಮಿಧುನವ
೫೯	೮	ಕೈವಾಟುಳ್ಳಂ	ಕೈವಾಟುಳ್ಳಂ
೬೨	೧೫	ಯಾವಾಗಾದರೂ	ಯಾವಾಗಲಾದರೂ
೬೯	೧೦	ತಡೆಗುಂ	ಕಡೆಗುಂ
೭೦	೨	ಪೂಣ್ಯಪರಿಪಾಕ	ಪುಣ್ಯಪರಿಪಾಕ
೭೩	೨	ಬಾಗಿ ಬಾಗಿಲನ್ನು	ಬಾಗಿಲನ್ನು
೭೪	೨೩	ಪಾದನಖಗಳಲ್ಲಿ	ಪಾದನಖಗಳಲ್ಲಿ
,,	೨೪	ಪದಕ್ರಮಾಪದೇಶದಿಂದ	ಪದಕ್ರಮಾಪದೇಶದಿಂದ
೭೫	೧೨	ನಿಶಾಸುರಾಗಿಣಿ	ಗುಣಾನುರಾಗಿಣಿ
೭೬	೮	ದಿರದಿವಿಡಿದಾಂ	ದಿರಡಿವಿಡಿದಾಂ

ಪುಟ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಅಶುಶ್ಚ	ಶುದ್ಧ
೭೬	೧೫	ಮಾಗುವಸಮ್ಮತಸಾರುವ	ಮಾಗುವಂತಮ್ಮತಸಾರವ
೭೭	೧೨	ಕುಚಗಳಂ	ಕುಚಂಗಳಂ
,,	,,	ಶ್ರೇಣೀಬಿಂಬಮಂ	ಶ್ರೋಣೀಬಿಂಬಮಂ
೭೭	೨೩	ಪಲಪೊಳ್ಳು	ಪಲಪೊಳ್ಳು
,,	೨೪	ಪೊಂದಿಬಾರುತಂ	ವೆಣಂಗಿಬಾಡುತಂ
೭೮	೧	ತನ್ನ ಭಾವಮಂ	ತನ್ನ ಯಭಾವಮಂ
,,	೨೨	ವಿಲ್ಲಿಂದೆ	ಮಿಲ್ಲಿಂದೆ
೭೯	೫	ಸುರತಲ್ಪದಿ	ಸುಮತಲ್ಪದಿ
,,	೬	ಲ್ಲಿವೊದರ್ಗಳಲ್ಲಿಯು	ಲ್ಲಿವೊದರ್ಗಳಲ್ಲಿಯು
,,	೧೨	ಕಳಕ್ರಮದ	ಕಳತ್ರಮಹ
೮೦	೪	ಇದನ್ನು	ಇವನ್ನು
೮೧	೧೫	ನೋಟಮಲ್ಲದಿಂ	ನೋಟಮಲ್ಲದಾ
೮೨	೧೭	ಹಬ್ಬಿಗಳ್	ಹಬ್ಬಿಗಳ್
೮೩	೧೧	ಆದುದರಿಂ	ಆದುದರಿಂದ
೮೪	೧೭	ನಗತೋತ್ತಮಾಂಗವೂ	ನಗರೋತ್ತಮಾಂಗವೂ
೮೫	೧೭	ನಗರಿಯಂದು	ನಗರಿಯೆಂದು
೮೫	೧೯	ಸರಿದಿಂಪೆಣ್ಣವದೊಳೆಳಿದ	ಸರದಿಂಪೆಣ್ಣೆವದೊಳೆಳಿದ
೮೬	೫	ವಿತ್ರರೇ	ಮಿತ್ರರೇ
,,	೬	ಪರಿವತುಂಬಿಯೇ	ತುಂಬಿಯೆ
,,	೬	ಸಖಿಯರ	ಸತಿಯರ
,,	,,	ನವಿಲಗಡಿಕೊಂಡೆನೆಸಲೊಳ್	ನವಿಲಗರಿಕೊಂಡೆನೆಳಲೊಳ್
,,	೮	ವೊಲ	ವೊಸ
,,	೧೪	ಳಾಗವಳ್	ಳಿಂದವಳ್
೮೮	೨	ಕರಂಭಾವ	ಕಂದಭಾಗ
,,	೩	ಘನವಾತಂ	ಘನವಾಂತಂ

ಪುಟ	ಪಂಕ್ತಿ	ಅಶುದ್ಧ	ಶುದ್ಧ
೮೮	೧೦	ಮದನಾವೇಶತರಂಗಿತಗಳಾದ	ಮದನಾವೇಶತರಂಗಿತಗಳಾದ
,,	೨೦	ತಿರಿದಳ್	ತಿರಳಿದಳ್
೮೯	೧	ಮನ್ಮಮನಂ	ಮನ್ಮನಮಂ
,,	,,	ಕರುಳ್ಳಿಂ	ಕುರುಳ್ಳಿಂ
೯೦	೬	ವಾಚಕನು	ಪಾಚಕನು
,,	೯	ಹುತಾಶನಾರುಣಿಮ	ಹುತಾಶನಾರುಣ
,,	೨೧	ವಾಚಕನು	ವಾಚಕನು
,,	೨೨	ತರಿತು	ಕುರಿತು
೯೧	೧	ವಾಚಕನು	ಪಾಚಕನು
,,	೭	ಜಟಾವತಿಯು	ಜಟಾವತಿಯು
೯೬	೧೫	ತೆರದಿಂದ ಮನೋ	ತೆರದಿಂದ ಮಮಾ
,,	೧೬	ಪತಿಯುಪದೇಶವ	ಪತಿಯುಪದೇಶವ
೯೭	೧೪	ವಿತ್ರರೇ	ಮಿತ್ರರೇ
೯೮	೭	ನಿತಂಬಿನಿಜೀವಿತ	ನಿತಂಬಿನಿಯಜೀವಿತ
,,	೯	ಹಿಮಕರಣನು	ಹಿಮಕರನು
೯೯	೮	ನುದಯಸದಿದ್ದರೂ	ನುದಯಸದಿದ್ದರೂ
,,	೯	ಬಿಳದಿಂಗಳಲ್ಲಾ	ಬೆಳದಿಂಗಳಲ್ಲಾ
,,	೧೫	ಸೊಕ್ಕಿಹಾರಡಿ	ಸೊಕ್ಕಿದಾರಡಿ
,,	೧೯	ವದನಂ	ಮದುನಂ
೧೦೦	೧	ಮುರಾ	ಮರಾ
,,	೫	ಮಾಯಾವಿಯಾದ	ಮಾಯಾವಿಯಾದ
,,	೨೫	ಚಂದ್ರನಿದೇನಿವನಚ್ಚನಪ್ಪಸಿಂದುವಿನಿಂದೇಂ ಚಂದ್ರನೀನೇನಿವನಚ್ಚನಪ್ಪಸಿಂಧುವಿನಿಂದೇಂ	
೧೦೧	೮	ನನ್ನ	ನಿನ್ನ
,,	೧೪	ಚಟಾ	ಜಟಾ
೧೦೨	೯	ಪತ್ತನಡೆಡೆಯಿಂದಲೆ	ಪತ್ತನಡೆಡೆಯಿಂದ

